

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การประเมินโครงการสถานศึกษาปลอดภัย ของวิทยาลัยเทคนิคเวียงป่าเป้า ผู้ประเมินได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆ ดังนี้

1. นโยบายด้านความปลอดภัยของกระทรวงศึกษาธิการ
2. การดำเนินงานด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงาน
3. มาตรการป้องกันและแก้ไขอุบัติเหตุในสถานศึกษา
4. ความหมาย ความสำคัญและแนวคิดของความปลอดภัยในสถานศึกษา
5. แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินโครงการ
6. แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวกับความพึงพอใจ
7. บริบทของของวิทยาลัยเทคนิคเวียงป่าเป้า
8. โครงการสถานศึกษาปลอดภัยของวิทยาลัยเทคนิคเวียงป่าเป้า
9. แนวทางการดำเนินการตามข้อกำหนด สถานศึกษาปลอดภัย
10. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
11. กรอบแนวคิดการประเมินโครงการ

นโยบายด้านความปลอดภัยของกระทรวงศึกษาธิการ

กระทรวงศึกษาธิการกำหนดนโยบายด้านความปลอดภัย เพื่อสร้างระบบป้องกันอุบัติเหตุ และเสริมสร้างความปลอดภัยให้แก่เด็กและเยาวชน โดยกำหนดมาตรการให้สถานศึกษาดำเนินการ และเข้มงวดเรื่องความปลอดภัยให้นักเรียนนักศึกษาตั้งนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552 : 12)

1. ขอความร่วมมือผู้บริหารสถานศึกษาเร่งจัดทำแผนปฏิบัติการเกี่ยวกับการสนับสนุนกิจกรรมที่เกิดความปลอดภัยกับเด็ก และเยาวชนในสถานศึกษาในทุก ๆ ด้าน โดยให้สำรวจสภาพปัญหาของสถานศึกษาในเรื่องที่มีแนวโน้มความเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุ และดำเนินงานตามแผนปฏิบัติงานนั้นให้เป็นรูปธรรม เพื่อสร้างระบบป้องกัน เน้นให้นักเรียนนักศึกษา ครู อาจารย์ ผู้ปกครอง และชุมชนมีส่วนร่วมมากที่สุด

2. ขอความร่วมมือผู้บริหารสถานศึกษาได้เข้มงวด กำกับ ดูแล และสนับสนุนให้ครู อาจารย์ และบุคลากรในสถานศึกษาจัดกิจกรรมให้ความรู้ สร้างจิตสำนึก และพฤติกรรมเกี่ยวกับความปลอดภัยแก่นักเรียนนักศึกษาในเรื่องต่อไปนี้อย่างสม่ำเสมอ

2.1 อุบัติเหตุที่เกิดจากการจราจร เช่น การเดินข้ามถนน การโดยสารรถประจำทาง รถรับ-ส่งนักเรียน การเดินทางไปที่สถานศึกษา การโดยสารรถจักรยาน รถจักรยานยนต์ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางโดยยานพาหนะทางบก

2.2 อุบัติเหตุที่เกิดจากการจมน้ำในกิจกรรมที่ต้องเกี่ยวกับน้ำ เช่น การเดินทางทางน้ำ การเข้าค่ายลูกเสือ-เนตรนารี การสอนว่ายน้ำ การเล่นบริเวณสระน้ำ และอื่น ๆ

2.3 อุบัติเหตุที่เกิดจากไฟฟ้า โดยให้ดูแล ซ่อมแซมอุปกรณ์ไฟฟ้าที่ชำรุดไม่ให้นักเรียนเข้าไปใกล้บริเวณที่เป็นอันตราย จัดทำป้ายเตือนบริเวณอันตราย และกิจกรรมอื่นที่เหมาะสม

2.4 อุบัติเหตุที่เกิดจากการชำรุด ทรุดโทรมของอาคารสถานที่ และอุปกรณ์การเรียน เช่น สนามเด็กเล่น โต๊ะ เก้าอี้ ราวบันได ห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ และอื่น ๆ

2.5 อุบัติเหตุที่เกิดจากอาหารเป็นพิษ โดยขอให้สถานศึกษาดูแลเรื่องความสะอาดของอาหาร ภาชนะใส่อาหาร สถานที่รับประทานอาหารให้มีความสะอาดปราศจากเชื้อโรค โดยเฉพาะกับเด็กเล็ก

3. ขอความร่วมมือผู้บริหารสถานศึกษา เร่งขยายผลการนำคู่มือการเรียนการสอนการใช้รถใช้ถนนอย่างถูกต้อง ปลอดภัยของกระทรวงศึกษาธิการไปใช้บูรณาการในการเรียนการสอนในห้องเรียน เพื่อให้เด็กมีความรู้ และทักษะเกี่ยวกับการจราจรเพื่อป้องกันตนเองจากอุบัติเหตุทางถนน

4. ขอความร่วมมือผู้บริหารสถานศึกษาจัดกิจกรรมรณรงค์เกี่ยวกับโรงเรียนสร้างเสริมความปลอดภัย โดยเน้นให้เกิดกิจกรรมสร้างความรู้จิตสำนึก และพฤติกรรมความปลอดภัยเป็นการป้องกันอุบัติเหตุทุกประเภท ซึ่งสถานศึกษาควรร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ และชุมชน

5. ขอความร่วมมือผู้บริหารสถานศึกษารายงานสถานการณ์ และสถิติเกี่ยวกับอุบัติเหตุต่าง ๆ ที่เกิดกับนักเรียนนักศึกษาทุกครั้งที่มียุติเหตุร้ายแรง หรือเป็นประจำทุกภาคการศึกษาเพื่อรวบรวมข้อมูล และหาแนวทางสนับสนุนการจัดกิจกรรมของสถานศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมความปลอดภัยให้เกิดประสิทธิผลเป็นรูปธรรมมากขึ้น

การดำเนินงานด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงาน

กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กระทรวงแรงงาน (2557: 13-15) ได้สรุปกรอบยุทธศาสตร์ในการดำเนินงานด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การส่งเสริมและพัฒนาองค์ความรู้ด้านความปลอดภัยและอาชีวอนามัย เป้าประสงค์

1. บุคลากรทุกภาคส่วนได้รับการพัฒนาความรู้ด้านความปลอดภัยและอาชีวอนามัย
2. เกิดการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ด้านความปลอดภัยและอาชีวอนามัย
3. มีรูปแบบและวิธีการพัฒนาองค์ความรู้ด้านความปลอดภัยและอาชีวอนามัย

กลยุทธ์

1. สร้างและพัฒนาระบบองค์ความรู้ด้านความปลอดภัยและอาชีวอนามัยให้ครอบคลุมทุกภาคส่วนทั้ง ภาครัฐและเอกชน อาทิ นายจ้าง ลูกจ้าง นักเรียน นักศึกษา และภาคีเครือข่าย
2. ศึกษา วิจัยหรือสร้างนวัตกรรมที่เกี่ยวกับงานด้านความปลอดภัยและอาชีวอนามัย
3. แลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ด้านความปลอดภัยและอาชีวอนามัยของหน่วยงาน และองค์กรทั้งในและต่างประเทศ
4. กำหนดมาตรฐานการและแนวทางในการพัฒนาองค์ความรู้ด้านความปลอดภัยและอาชีวอนามัย ในทุกภาคส่วน
5. พัฒนาศักยภาพและให้ความรู้เกี่ยวกับแนวทางการบังคับใช้กฎหมายและมาตรฐานที่เกี่ยวข้องในตรวจความปลอดภัยแก่เจ้าหน้าที่ และผู้ที่เกี่ยวข้องด้านความปลอดภัยและอาชีวอนามัย

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การส่งเสริม กำกับ ดูแล และพัฒนามาตรการเชิงป้องกันด้านความปลอดภัยและอาชีวอนามัย

เป้าประสงค์

1. สถานประกอบการกิจการได้รับการคุ้มครองดูแลตามกฎหมายของหน่วยงานที่รับผิดชอบอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
2. กฎหมายและมาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยและอาชีวอนามัยได้รับการพัฒนาให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน
3. แรงงานทุกภาคส่วนได้รับความรู้และการคุ้มครองดูแลจากภาครัฐเกี่ยวกับสิทธิหน้าที่ตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยและอาชีวอนามัยอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

กลยุทธ์

1. ส่งเสริมและกำกับสถานประกอบการให้ปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยและอาชีวอนามัยของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
2. พัฒนาและปรับปรุงกฎหมายและมาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยและอาชีวอนามัย โดยการมีส่วนร่วมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกหน่วยงาน

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การเสริมสร้างความร่วมมือและพัฒนาภาคีเครือข่ายด้านความปลอดภัยและอาชีวอนามัย

เป้าประสงค์

เครือข่ายด้านความปลอดภัยและอาชีวอนามัย มีส่วนร่วมดำเนินงานด้านความปลอดภัยและอาชีวอนามัยอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

กลยุทธ์

1. สร้างเครือข่ายด้านความปลอดภัยและอาชีวอนามัยครอบคลุมทุกภาคส่วนทั้งใน และต่างประเทศ
2. พัฒนาศักยภาพและความร่วมมือระหว่างเครือข่ายด้านความปลอดภัยและอาชีวอนามัยให้มีความเข้มแข็ง
3. ประสานความร่วมมือกับเครือข่ายต่างประเทศด้านความปลอดภัยและอาชีวอนามัย
4. สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมให้ผู้ประกอบการ นายจ้าง บุคคล นิติบุคคล และแรงงานทุกภาคส่วนสนับสนุนงานด้านความปลอดภัยและอาชีวอนามัยของสถานประกอบการ

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนากลไกการบริหารจัดการด้านความปลอดภัยและอาชีวอนามัย

เป้าประสงค์

1. มีระบบบริหารจัดการด้านความปลอดภัยและอาชีวอนามัยที่สอดคล้องกับมาตรฐาน
2. มีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศด้านความปลอดภัยและอาชีวอนามัยที่มีความเชื่อมโยงและบูรณาการระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อรองรับยุทธศาสตร์ที่ 1 ถึง 3
3. ผู้รับบริการสามารถเข้าถึงบริการระบบเทคโนโลยีสารสนเทศด้านความปลอดภัยและอาชีวอนามัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. มีบุคลากร องค์กร และแหล่งทุน เพื่อการดำเนินงานด้านความปลอดภัยและอาชีวอนามัย
5. มีระบบติดตามและประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ
 1. สร้างกลไกการขับเคลื่อนระบบการบริหารจัดการด้านความปลอดภัยและอาชีวอนามัย
 2. สนับสนุนให้บุคลากรและแรงงานทุกภาคส่วนมีบทบาทร่วมในการบริหารจัดการงานด้านความปลอดภัยและอาชีวอนามัยในระดับประเทศ อาเซียน และภูมิภาค
 3. สร้าง พัฒนา บูรณาการ และเชื่อมโยงฐานข้อมูลระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านความปลอดภัยและอาชีวอนามัย ทั้งด้านองค์ความรู้ การให้บริการและการประชาสัมพันธ์
 4. สร้างและพัฒนาศักยภาพบุคลากรให้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านความปลอดภัยและอาชีวอนามัย
 5. กำหนดมาตรการผลักดันบุคลากรทุกภาคส่วนในการใช้ฐานข้อมูลระบบเทคโนโลยีสารสนเทศด้านความปลอดภัยและอาชีวอนามัย
 6. พัฒนาและยกระดับหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านความปลอดภัยและอาชีวอนามัยให้มีศักยภาพสูงขึ้น
 7. ติดตามและประเมินผลแผนงานโครงการยุทธศาสตร์ด้านความปลอดภัยและอาชีวอนามัยอย่าง มีประสิทธิภาพ

มาตรการป้องกันและแก้ไขอุบัติเหตุในสถานศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดมาตรการป้องกัน และแก้ไขอุบัติเหตุในสถานศึกษาไว้อย่างกว้างๆ ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2552: 13-16)

1. อาคารเรียนและอาคารประกอบเป็นสิ่งปลูกสร้างถาวร ใช้เป็นสถานที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนของสถานศึกษา ซึ่งต้องก่อสร้างแบบแปลนที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติกำหนด มีความคงทนแข็งแรงพอที่จะรับน้ำหนักของนักเรียน และอุปกรณ์ในอาคารเรียนได้อย่างดี แต่เมื่อผ่านการใช้งานมานานสิ่งก่อสร้างเหล่านี้ก็เสื่อมคุณภาพชำรุดทรุดโทรม รวมทั้งอุปกรณ์การเรียนการสอน เครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ ถ้าขาดการดูแลซ่อมแซมให้อยู่ในสภาพที่ใช้การได้ และปลอดภัยแล้วจะเกิดความเสียหายต่อการเกิดอุบัติเหตุจากอาคารเรียน และอาคารประกอบพบว่า มีสาเหตุมาจากหลาย ๆ ส่วนของอาคารสถานที่ในโรงเรียนที่ชำรุดทรุดโทรม ได้แก่ โครงสร้างของอาคารเรียน ครุภัณฑ์ อุปกรณ์ไฟฟ้า สถานที่ประกอบอาหาร ส้วมและสุขภัณฑ์ อาคารเรียน อาคารประกอบที่รื้อถอนญาติให้รื้อถอนมีรายละเอียด ดังนี้
 - 1.1 โครงสร้างอาคารเรียนควรมีมาตรการป้องกัน ได้แก่ ตรวจสอบโครงสร้างส่วนประกอบของอาคาร ซ่อมแซมโครงสร้างให้อยู่ในสภาพไม่เสี่ยงต่อความปลอดภัย สร้างความตระหนักในการรักษาความปลอดภัยแก่นักเรียนทุกคน

1.2 ครูภัณฑ์ควรมีมาตรการป้องกัน ได้แก่ สํารวจ ตรวจสอบ ปรับปรุง ซ่อมแซม จัดวาง จัดเก็บกฎวิธี ใช้กฎวิธี ครูภัณฑ์ชำรุดห้ามใช้เด็ดขาด

1.3 อุปกรณ์ไฟฟ้าควรมีมาตรการป้องกัน ได้แก่ ติดตั้งเครื่องตัดไฟอัตโนมัติ ตรวจสอบ อุปกรณ์ไฟฟ้าในเรื่องอายุการใช้งาน และต้องมีมาตรฐานในการใช้

1.4 สถานที่ประกอบและรับประทานอาหารเช้าควรมีมาตรการป้องกัน ได้แก่ ต้องไม่มี สารพิษ อุปกรณ์ไฟฟ้าใช้งานได้ปลอดภัย ถึงแกีสหุงต้มตรวจสอบความเรียบร้อยภายหลังการใช้งาน ป้องกันสัตว์ไม่ให้เข้ามาหาอาหารในที่ประกอบการ ภาชนะรองรับอาหารที่ปรุงใหม่ต้องมีที่ปิดกั้น แฉลงและฝุ่น ติดตั้งอุปกรณ์ดับเพลิงพร้อมให้ความรู้ในการใช้อุปกรณ์ดับเพลิง

1.5 ส้วมและสุขภัณฑ์ควรมีมาตรการป้องกัน ได้แก่ ตรวจสอบพื้น และถังห้องน้ำห้อง ส้วม ครูต้องควบคุมการใช้ห้องน้ำของเด็ก โดยให้ความสำคัญกับความปลอดภัย ส้วมชำรุดต้องปิดห้าม ใช้ห้องน้ำ ต้องติดกริ่งสัญญาณ นักเรียนไปใช้ห้องน้ำต้องมีเพื่อน ห้องน้ำมีแฉงคอนกรีตปิดกั้นควร แก่ไขไม่ให้มี เพื่อไม่ให้ไปบังสายตา ควรสร้างห้องน้ำให้เหมาะกับระดับชั้นของนักเรียน กลอนประตู ห้องน้ำควรออกแบบให้เหมาะสมกับการใช้ พื้นห้องน้ำสูงกว่าข้างนอกทำให้พื้นข้างนอกเปียก อาจทำ ให้เป็นอันตรายต้องแก่ไข

1.6 อาคารเรียนและอาคารประกอบชำรุดควรมีมาตรการป้องกันให้สํารวจ ตรวจสอบ รั้วหรือถอน ต้องปิดกั้นไม่ให้นักเรียนไปเล่นได้ ตั้งงบประมาณหรือถอนต้องดำเนินการหรือถอนทันที หากพิจารณาว่าไม่ปลอดภัย

2. บริเวณโรงเรียน เป็นสิ่งแวดล้อมที่อยู่ใกล้ตัวเด็กนักเรียนมากที่สุด เป็นส่วนที่นักเรียน ต้องสัมผัสอยู่ตลอดเวลา ดังนั้นโรงเรียนจึงต้องให้ความสำคัญเป็นพิเศษโดยเฉพาะเรื่องความปลอดภัย จึงควรกำหนดเป็นมาตรการป้องกัน และแก่ไขดังนี้

2.1 รั้วและประตูโรงเรียนควรมีมาตรการป้องกันและแก่ไข ได้แก่ การก่อสร้างต้องได้ มาตรฐาน จัดทำระบบป้องกันบานประตูล้มให้มั่นคง จัดทำป้ายคำเตือน และจัดทำแนวเขตห้าม บริเวณที่เป็นอันตรายจากบานประตูและรั้วที่ชำรุด หมั่นตรวจสอบอย่างสม่ำเสมอ

2.2 บ่อน้ำ สระน้ำ และบ่อเลี้ยงปลาควรมีมาตรฐานป้องกันและแก่ไข ได้แก่ บ่อน้ำต้น ต้องมีฝาปิด ฝีกเด็กว่ายน้ำตามความเหมาะสม สระน้ำ บ่อเลี้ยงปลา ควรมีรั้วหรือขอบเขตเพื่อป้องกัน เด็กหรือเด็กที่ว่ายน้ำไม่เป็นเข้าไปเล่น กำหนดแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้ให้รัดกุม

2.3 เขตก่อสร้างและกองครุภัณฑ์ชำรุดควรมีมาตรการป้องกันและแก่ไข ได้แก่ จัดทำ แนวเขตบริเวณกำหนดให้ผู้ก่อสร้างต้องติดตั้งอุปกรณ์ป้องกันวัสดุหล่น บุคลากรคอยดูแลตามกำหนด มีการควบคุมการก่อสร้างอย่างใกล้ชิด ใช้เครื่องจักรในการก่อสร้างอย่างปลอดภัย หากเห็นว่าเป็น อันตรายให้นักเรียนหลีกเลี่ยงไปทางอื่น จัดการเก็บวัสดุที่ไม่ใช้แล้วให้ปลอดภัย

2.4 ต้นไม้ใหญ่ควรมีมาตรการป้องกันและแก่ไขได้แก่ ตัดแต่งกิ่งให้อยู่ในสภาพที่ ปลอดภัย ให้หมั่นตัดสอยลงพอสมควร กิ่งไม้หรือต้นไม้ที่ตายแล้วให้ตัดทิ้งไปโดยเร็ว สอนนักเรียนให้ ตระหนักถึงความปลอดภัยขณะเล่นอยู่ใต้ร่มไม้ ห้ามไม่ให้นักเรียนปีนป่ายต้นไม้

2.5 สนาม สนามเด็กเล่นควรมีมาตรการป้องกันและแก่ไข ได้แก่ รักษาความสะอาด โดยรอบให้ปราศจากวัสดุอันตราย ตัดหญ้าเพื่อป้องกันอันตราย หมั่นตรวจพื้นสนามเพื่อไม่ให้เป็นหลุม

เป็นบ่อ หมั่นตรวจสอบอุปกรณ์เด็กเล่นควรมีการควบคุมเครื่องเล่นให้ความรู้กับนักเรียนในกรณีที่พบสิ่งแปลกปลอม ซึ่งเกิดจากวัสดุระเบิดหรือวัตถุอันตราย

2.6 โอง บ่อเกรอะ บ่อซึม ถังเก็บน้ำ หอพัก และถังซีเมนต์ควรมีมาตรการป้องกันและแก้ไข ได้แก่ ต้องมีฝาปิด และใส่กุญแจ บ่อเกรอะ และบ่อซึมต้องมีฝาปิดที่มั่นคงแข็งแรงหากใช้ไม่ได้ให้ทำลาย ตรวจสอบถังพักน้ำหรือถังซีเมนต์ให้ใช้การเสมอ ถ้าใช้ไม่ได้ให้ทำการรื้อถอน

2.7 เตาเผาขยะที่ทิ้งขยะควรมีมาตรการป้องกันและแก้ไข ได้แก่ จัดให้ถังขยะโดยมีระบบแยกขยะให้ถูกวิธีที่เหมาะสมในกรณีที่เผาขยะสร้างนิสัยการทิ้งขยะให้ถูกวิธี ทำลายหรือทำการแปรสภาพด้วยวิธีที่เหมาะสมในกรณีที่เผาขยะควรเผานอกเวลาเรียน

3. สภาพแวดล้อมของโรงเรียน การสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน หมายถึง การจัดการควบคุม ดูแลและการปรับปรุงภาวะในโรงเรียน และสิ่งแวดล้อมให้ถูกต้องเหมาะสม และอยู่ในสภาพที่ถูกสุขลักษณะ โรงเรียนทุกแห่งมีองค์ประกอบที่สำคัญคล้ายคลึงกันทั้งในด้านโครงสร้าง บทบาท หน้าที่ การปฏิบัติ และการส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่ถูกสุขลักษณะ การสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อมจะมีผลต่อสุขภาพ และลดความเสี่ยงของภาวะที่จะเกิดอุบัติเหตุของนักเรียน ทั้งนี้เพราะนักเรียนใช้เวลาเรียนรู้ และอยู่ในสภาพแวดล้อมของโรงเรียนมากกว่าครึ่งชั่วโมงของเวลาช่วงกลางวัน แต่สภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อความปลอดภัยในสถานศึกษานั้น มิได้มีเฉพาะในสถานศึกษาเท่านั้น มลภาวะของสิ่งแวดล้อมภายนอกก็ส่งผลต่อนักเรียนเช่นกัน ซึ่งมลภาวะของสิ่งแวดล้อมภายนอกนี้ยากต่อการควบคุม ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อทางตรงและทางอ้อมต่อนักเรียน ซึ่งพอจะกำหนดมาตรการป้องกัน และแก้ไขปัญหาไว้อย่างกว้าง ๆ ดังนี้

3.1 สำรวจปัญหาด้านสภาพแวดล้อม และมลภาวะแล้วจัดลำดับความสำคัญ เพื่อหาแนวทางแก้ไขป้องกัน

3.2 ตั้งกรรมการโดยใช้ชุมชน องค์กรท้องถิ่นมีส่วนร่วมหาแนวทางแก้ไข

3.3 ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสนับสนุนแก้ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม

3.4 แสวงหาความร่วมมือจากสถานประกอบการ ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการปรับปรุงแก้ไข

3.5 ส่งเสริมกิจกรรมปลูกจิตสำนึก และสร้างความตระหนักต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมให้บุคลากรในสถานศึกษา

4. เครื่องมือเครื่องใช้ที่ใช้ทำกิจกรรมการเรียนการสอน ทั้งทางตรงทางอ้อม เพื่อให้เกิดการปฏิบัติจริง เครื่องมือเครื่องใช้ต้องมีความปลอดภัย ได้แก่ เครื่องกล เช่น เครื่องสูบน้ำ เครื่องตัดหญ้า แท่นเจาะ เครื่องเชื่อม เครื่องตัด ส่วนเครื่องมือการเกษตร เช่น มีด จอบ เสียม พลั่ว ชะแลง เครื่องพ่นยา กรรไกรตัดหญ้า เครื่องมือช่าง สว่านไฟฟ้า เลื่อยฉลุไฟฟ้า สิว ค้อน มาตรการป้องกัน ได้แก่ ครูต้องแนะนำสาธิตการใช้ วิธีการบำรุงรักษา ต้องมีระบบอุปกรณ์ที่ชำรุดต้องซ่อมแซมและแก้ไข สำหรับสารเคมี การเก็บรักษาครูต้องมีความปลอดภัยที่สุด

5. การเดินทางไปกลับของนักเรียนมีหลายรูปแบบ เช่น เดินเท้า รถจักรยานยนต์ นั่งเรือ และเป็นสาเหตุที่ทำให้นักเรียนได้รับอุบัติเหตุ เนื่องจากไม่ระมัดระวัง มาตรการป้องกัน ได้แก่ ให้นักเรียนเดินแถวกลับบ้าน จัดระบบการรักษาความปลอดภัย 3 ระดับ คือ นักเรียนควบคุมกันเอง ครู ชุมชน และเจ้าหน้าที่ตำรวจกำหนดความรับผิดชอบอย่างชัดเจน ควบคุมการขับซิ่งจักรยานของนักเรียน ขอความร่วมมือทางเจ้าหน้าที่ตำรวจ จัดเวรคอยควบคุมดูแลในการใช้รถใช้ถนนของนักเรียน

จัดอบรมพนักงานรรรับ-ส่งนักเรียน ฝึกการใช้รถชูชีพ และส่งเสริมให้นักเรียนฝึกว่ายน้ำ สร้างกิจกรรมตระหนักถึงการระมัดระวังตนเองโดยสารถือ เป็นต้น

6. การพานักเรียนไปศึกษานอกสถานที่หมายถึง การที่ครูอาจารย์ หรือผู้ที่เป็นหัวหน้าสถานศึกษา พานักเรียนไปเป็นหมู่คณะจะเป็นเวลาเปิดทำการสอนหรือไม่ก็ตาม ซึ่งการเดินทางไปนั้นอาจไปและกลับในวันเดียวกัน หรือไปพักค้างคืน โรงเรียนจึงจำเป็นต้องปฏิบัติตามระเบียบอย่างเคร่งครัด เพราะอาจเกิดอุบัติเหตุหรืออันตรายกับนักเรียนได้ อุบัติภัยที่เกิดขึ้นกับนักเรียนระหว่างเดินทางกลับ ได้แก่ ข้อเท้าแพลง แขนหัก ศีรษะแตก ปวดศีรษะ ปวดท้อง มีดบาด น้ำร้อนลวก แมลงกัดต่อย พัดตกหล่น เป็นต้น มาตรการป้องกัน ได้แก่ ศึกษาสถานที่ไปศึกษาดูงาน ศึกษาเส้นทางโรงเรียนติดต่อยานพาหนะที่ปลอดภัย ทำหนังสือขออนุญาตผู้บังคับบัญชา ผู้ปกครองนักเรียน กำหนดครูผู้ดูแลประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการให้ความปลอดภัย

7. การร่วมกิจกรรมสำคัญ เช่น กิจกรรมการแสดงของนักเรียน กิจกรรมการเดินทางรณรงค์ลักษณะต่าง ๆ การแข่งขันกีฬา และการเชียร์กีฬาบนอัฒจันทร์ กิจกรรมเข้าค่ายพักแรมลูกเสือ เนตรนารี และยุวกาชาด กิจกรรมเข้าร่วมพัฒนาชุมชน มาตรการป้องกัน ได้แก่ ดูแลความคงทนของเวทีที่จะแสดงความปลอดภัยจากกระแสไฟฟ้า รูปแบบการแสดงไม่เสี่ยงจนเกินไป หากต้องใช้ถนน ควรขอความร่วมมือกับตำรวจจราจร มีหน่วยพยาบาล ระยะทางเหมาะสมกับเด็ก การแข่งขันกีฬา ต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างวัย อุปกรณ์ที่ใช้ในการแข่งขันต้องมีมาตรฐานและปลอดภัย การเข้าค่ายพักแรม จัดเตรียมสถานที่ให้แน่ใจว่าปลอดภัย เตรียมประสานกับผู้ปกครอง เตรียมเส้นทางเดินทางเดิน เตรียมบุคลากรในการควบคุมดูแล ประสานกับผู้เกี่ยวข้องในพื้นที่ป้องกันคนร้ายและสัตว์ร้าย เตรียมอุปกรณ์เครื่องใช้ตลอดจนเวชภัณฑ์ยา การร่วมกิจกรรมชุมชน หลักปฏิบัติที่รู้จักกันทั่วไปที่จะสร้างความเคยชิน และสร้างความปลอดภัย คือ 5 ส สู่ความปลอดภัยซึ่ง วิฑูรย์ สิมะโชคดี (2543: 16) แนะนำ 5 ส สู่ความปลอดภัย คือ

สะสาง แยกการสิ่งของที่จำเป็นและไม่จำเป็น ทั้งสิ่งที่ไม่จำเป็นออกไปให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

สะดวก เก็บเครื่องมืออุปกรณ์ไว้ในที่ที่ใช้ได้สะดวก และเก็บในสภาพที่ปลอดภัย

สะอาด จัดระเบียบการดูแลความสะอาดของสถานที่ทำงาน เช่น การกำจัดฝุ่นละออง

สุขลักษณะ ดูแลเสื้อผ้า และรักษาสภาพสถานที่ทำงานให้สะอาดเรียบร้อย

สร้างนิสัย ปฏิบัติ 5 ส ข้างต้นจนเป็นนิสัย

สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่ง คือควรทำงานด้วยการมีสุขภาพร่างกายที่สมบูรณ์แข็งแรง มีจิตใจร่าเริงแจ่มใส มีความตั้งใจขณะทำงาน และทำความสะอาดสถานที่ทำงานให้เรียบร้อยเมื่อเสร็จ ซึ่งจะช่วยให้การทำงานสะดวก รวดเร็ว หยิบจับ และหาสิ่งของได้ง่ายอันเป็นการลดอุบัติเหตุได้ โดยสิ่งของต่าง ๆ ควรเก็บไว้ในที่กำหนดให้หากเป็นเครื่องมือจะต้องทำความสะอาดก่อนเก็บเข้าที่สิ่งของต่าง ๆ จะต้องวางให้เป็นระเบียบสะดวกต่อการหยิบใช้สอย ส่วนใหญ่ที่มีตะปู ลวด เศษโลหะแหลมคมค้างอยู่ให้รับเอาออก เพราะไม่แน่ใจว่าจะก่อให้เกิดอันตรายแก่ใครได้ เมื่อมีน้ำมันหรือน้ำหกลงพื้นควรเช็ดให้เรียบร้อย กำจัดขวดแก้วหรือกระป๋องเครื่องดื่ม กระป๋องสิ่งของที่ใช้แล้วให้เก็บทิ้งตู้เก็บของให้ทำความสะอาดสม่ำเสมอ การโยนสิ่งของเศษของที่ใช้แล้ว เช่น ตะปู แก้วแตก เศษเหล็ก

โดยไม่ทิ้งในที่เก็บขยะจะเกิดอันตรายได้ การเก็บเศษแก้วให้ใช้ไม้กวาด การถอนตะปูจะต้องใช้เครื่องมือถอน หรือใช้หัวค้อนเป็นเครื่องมือถอน ผู้ที่รักษาความสะอาดที่ดี เมื่อเห็นสิ่งใดชำรุดเสียหาย จะต้องรีบรายงานทันที

ความหมาย ความสำคัญและแนวคิดของความปลอดภัยในสถานศึกษา

ความปลอดภัยในสถานศึกษา เป็นสิ่งสำคัญอีกอย่างหนึ่งที่ครูและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในสถานศึกษาต่างๆ ต้องมีความตระหนักในความสำคัญและเล็งเห็นความจำเป็นเร่งด่วนที่ทุกฝ่ายต้องร่วมกันแสวงหาแนวทางที่เป็นรูปธรรมในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ได้เรียนรู้ด้วยความสุข สามารถอยู่ในระบบการศึกษาได้ตลอดหลักสูตรและมีทักษะชีวิตเพียงพอที่จะดูแลตนเองให้ปลอดภัยท่ามกลางสภาพแวดล้อมทางสังคมที่ไม่สร้างสรรค์ อุบัติเหตุและอุบัติเหตุ ที่จะก่อให้เกิดความเสียหายแก่นักเรียน และการรักษาความปลอดภัยในสถานศึกษา

1. ความหมายและความสำคัญของความปลอดภัยในสถานศึกษา

มีผู้ให้ความหมายของความปลอดภัยในสถานศึกษา ดังนี้ กฤษฎา ศรีสุชาติ (2559, 82) กล่าวว่า ความปลอดภัยในสถานศึกษา หมายถึง สถานศึกษาที่ดำเนินงานตามมาตรฐาน แนวทางหรือกิจกรรมทุกชนิดในโรงเรียน ที่มุ่งเพื่อสร้างความปลอดภัยให้นักเรียนรวมทั้งการปกป้องคุ้มครองเด็กนักเรียนจากภัยอันตรายต่างๆ ทั้งในด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาอุบัติเหตุ การป้องกันและแก้ไขปัญหาอุบัติเหตุ และการป้องกันและแก้ไขปัญหาทางสังคมโดยการดำเนินการดังกล่าวอาจอยู่ในรูปแบบของการจัดการศึกษาและหลักสูตรการเรียนการสอนด้านความปลอดภัย หรือการกำหนดมาตรฐานต่างๆ เป็นต้น

เดอร์โรเซ และไกเซอร์ (Deroche & Kaiser, 1980, 9) ได้กล่าวถึง ความหมายของความปลอดภัยในสถานศึกษา สรุปได้ว่า ความปลอดภัยในสถานศึกษา หมายถึง การดำเนินงานทุกวิถีทางที่ทำให้เด็กปลอดภัยทั้งในห้องเรียนและในการบริการของสถานศึกษาไปและกลับจากบ้านและสถานศึกษาอย่างปลอดภัย

มีผู้กล่าวถึงความสำคัญของความปลอดภัยในสถานศึกษา ดังนี้ กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (2552, คำนำ) กล่าวว่า โรงเรียนถือเป็นบ้านหลังที่ 2 ของเด็กนักเรียนที่มักใช้เวลาส่วนใหญ่ประกอบกิจกรรมต่างๆ ภายในโรงเรียน ประกอบกับเด็กอยู่ในวัยซุกซนหากสภาพแวดล้อมในโรงเรียนไม่ปลอดภัย จะยิ่งเพิ่มความเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุที่ไม่คาดคิดได้ เพื่อป้องกันอุบัติเหตุที่มักเกิดในโรงเรียน ซึ่งเป็นหน้าที่ของทุกคนที่เกี่ยวข้อง

อมรวิชัย นาครทรรพ และจุฬากรณ์ มาเสถียรวงศ์ (ออนไลน์, 2553) กล่าวว่า จากสถานการณ์ปัญหาการบาดเจ็บและเสียชีวิตของเด็กทั่วโลกที่มีแนวโน้มรุนแรงมากขึ้น ส่งผลให้หลายประเทศให้ความสำคัญกับเรื่อง สวัสดิศึกษา (safety education) หรือความปลอดภัยในโรงเรียนมากขึ้น เพราะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับหลักประกันอุบัติเหตุในชีวิตและทรัพย์สินของทุกคนในโรงเรียนและชุมชนรอบข้าง

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (2554, 1) กล่าวว่า โรงเรียนเป็นสถานที่ที่นักเรียนต้องใช้ชีวิตอยู่ตลอดทั้งวัน ดังนั้นโรงเรียนจึงเป็นสถานที่ที่ต้องมีความปลอดภัยต่อชีวิตไม่น้อยไปกว่าบ้าน ซึ่งสามารถแบ่งการจัดสวัสดิภาพในโรงเรียนออกเป็น 3 ด้าน คือ การจัดสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียนให้

ปลอดภัย การจัดการบริการความปลอดภัยในโรงเรียน และการจัดการเรียนการสอนสวัสดิศึกษาในโรงเรียน เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะช่วยให้นักเรียนครูและบุคลากรในโรงเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุตระหนักถึงความสำคัญของความปลอดภัยมีจิตสำนึกที่ดี และสวัสดินิภัย ในอันที่จะป้องกันตนเองและผู้อื่นให้พ้นภัยหรือลดอัตราการเกิดอุบัติเหตุลงได้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2556, 1) กล่าวว่า การสร้างความปลอดภัย ให้แก่เด็กนักเรียนเป็นสิ่งสำคัญ เพราะความปลอดภัยเป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพ การเรียนรู้ของผู้เรียน การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจะประสบผลสำเร็จหรือไม่เพียงใด ขึ้นอยู่กับ ความสุขและการมีชีวิตที่ปลอดภัยทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา สามารถปรับตัวให้ทันกับการ เปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม รู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อ ตนเองและผู้อื่นรู้จักป้องกันตนเองในสภาวะคับขันและจัดการกับชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 (ออนไลน์, 2556) กล่าวว่า ความปลอดภัยของนักเรียนเป็นเรื่องที่มีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาของสถานศึกษา เพราะ นอกจากจะทำให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุขแล้ว ยังมีผลต่อการพัฒนาด้านอื่นๆ สำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 จึงมีความตระหนักในความสำคัญและเล็งเห็นความ จำเป็นเร่งด่วนที่สถานศึกษาและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย จะต้องร่วมกันหาแนวทางที่เป็นรูปธรรม ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ได้เรียนรู้อย่างมีความสุข เป็นไปตามหลักสูตร มีทักษะชีวิตที่จะดูแล ตนเองให้ปลอดภัยท่ามกลางสภาพแวดล้อม ทางสังคม อุบัติเหตุ และอุบัติเหตุ ที่จะก่อให้เกิดความ เสียหายแก่นักเรียน

มูลนิธิศูนย์พิทักษ์เด็ก (ออนไลน์, 2557) กล่าวว่า “โรงเรียน” ถือเป็นสังคมหนึ่งที่เด็ก นักเรียนใช้ชีวิตและเวลาส่วนใหญ่คลุกคลีอยู่ในโรงเรียน และเป็นสังคมที่พ่อแม่ผู้ปกครองทุกคนให้การ ยอมรับ นับถือ ยกย่องและคาดหวังว่าเด็กจะได้รับความรู้ การอบรมสั่งสอน ได้รับการพัฒนาศักยภาพ ทางด้านร่างกาย จิตใจและได้รับการปกป้อง ค้ำครองทางด้านร่างกาย จิตใจและทรัพย์สินจากครู ซึ่งเป็นบทบาทหนึ่งทีนอกเหนือจากการทำหน้าที่อบรมสั่งสอนเพียงอย่างเดียว ดังนั้นโรงเรียนจึงต้องเป็น สถานทีที่มีความปลอดภัยสำหรับเด็กทั้งด้านร่างกายและจิตใจ ครูปฏิบัติต่อเด็กอย่างเหมาะสม ดูแล เด็กด้วยการเอาใจใส่ ปกป้องคุ้มครองเด็กนักเรียนราวกับว่าเด็กนักเรียนนั้นเป็นลูกเป็นหลานของ ตนเอง

โรงเรียนอนุบาลภูเก็ต (ออนไลน์, 2558) กล่าวว่า นักเรียน คือ หัวใจของการจัดการศึกษา โรงเรียนอนุบาลภูเก็ต มีความตระหนักในความสำคัญ และเล็งเห็นความจำเป็นเร่งด่วนที่ผู้ที่มีส่วน เกี่ยวข้องทุกฝ่าย จะต้องร่วมกันหาแนวทางที่เป็นรูปธรรม ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ได้เรียนรู้ อย่างมีความสุขเป็นไปตามหลักสูตร มีทักษะชีวิตที่จะดูแลตนเองให้ปลอดภัยท่ามกลางสภาพแวดล้อม ทางสังคม อุบัติเหตุและอุบัติเหตุ ที่จะก่อให้เกิดความเสียหายแก่นักเรียน ดังนั้นโรงเรียนอนุบาลภูเก็ต ซึ่งมีภารกิจและความรับผิดชอบในการจัดการศึกษา ต้องดำเนินการอย่างทั่วถึง มีคุณภาพและพัฒนา สู่ความเป็นเลิศตามมาตรฐานสากล

จากความสำคัญดังกล่าวสรุปได้ว่า ความปลอดภัยในสถานศึกษา เป็นหัวใจสำคัญของการ จัดการศึกษา โดยเฉพาะการจัดการศึกษาด้านวิชาชีพ ที่ผู้เรียนมีความเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุ และ เพื่อลดความสูญเสีย ที่ผลมาจากการมาตรการด้านความปลอดภัย สุขอนามัย และสภาพแวดล้อมใน

การปฏิบัติงาน สถานศึกษาต้องดำเนินการเพื่อสร้างความมั่นใจในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ และมีการเตรียมป้องกันไว้ล่วงหน้าอย่างถูกต้องและครอบคลุม

2. สภาพปัญหาความปลอดภัยในสถานศึกษา

กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (ออนไลน์, 2557) ชี้ให้เห็นถึง 10 จุดเสี่ยงในโรงเรียนที่มักเกิดอุบัติเหตุกับเด็ก ดังนี้

1. สนามเด็กเล่น พื้นที่สนามเด็กเล่นเป็นบริเวณที่เด็กๆ ชอบเป็นพิเศษ เพราะมีเครื่องเล่นให้สนุกกันเต็มที่ และยังสนุกก็ยิ่งขาดความระวัง เด็กสามารถพลัดตกจากเครื่องเล่น เด็กแอบเข้าไปเล่นในช่วงที่ไม่มีเจ้าหน้าที่ดูแล เครื่องเล่นยึดติดกับพื้นบางอย่าง โดยเฉพาะเครื่องเล่นที่หมุนหรือเคลื่อนที่ได้ เช่น ลูกโลก ชิงช้า เพื่อไม่ให้เครื่องเล่นล้มทับเด็ก เครื่องเล่นที่มีลักษณะเป็นลูกกรงศีรษะเด็กเข้าไปติดลูกกรงได้

2. โต๊ะ-เก้าอี้ เป็นอุปกรณ์สำคัญและใกล้ตัวเด็กนักเรียนมากที่สุด เด็กบางคนชอบนั่งโยก ทำให้ตกเก้าอี้ได้ มีตะปูแหลมคมยื่นออกมา เพราะถ้าเด็กกระโดดเล่นอาจพลัดตกลงมาโดนตะปูที่มได้รับบาดเจ็บได้

3. สระน้ำหรือบ่อน้ำ เป็นจุดที่เด็กแอบลงไปเล่นน้ำ หรือพลัดตกน้ำเสียชีวิต

4. อาคารเรียน บางโรงเรียนมีอาคารเรียนขนาดใหญ่ และมีความสูงหลายชั้น หากเด็กพลอสลัดตกลงมาก็เป็นอันตรายถึงชีวิต หากอาคารเรียนมีความสูงมากกว่า 2 ชั้น เด็กสามารถปีนป่ายเล่นและพลัดตกลงมา บางบริเวณมีพื้นลื่น บันไดชัน ฯลฯ

5. ตู้น้ำดื่ม หรือแท็งก์น้ำ ได้ยินข่าวอยู่บ่อยๆ ว่ามีเด็กนักเรียนมาดื่มน้ำที่ตู้น้ำเย็นแล้วถูกไฟช็อตเสียชีวิต

6. สนามกีฬา สถานที่วิ่งเล่น และเล่นกีฬาของเด็กๆ หากมีหลุมมีบ่อ เด็กๆ อาจสะดุดหลุมจนบาดเจ็บได้ และถ้าหลุมอาจเป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์มีพิษ

7. อาคารที่กำลังก่อสร้าง หากสถานศึกษาไหนกำลังมีการก่อสร้างอาคารภายในบริเวณเด็กอาจได้รับอันตรายจากวัสดุก่อสร้าง เช่น กระจก กระเบื้อง ตะปู เป็นต้น

8. บันได เด็กหลายคนชอบวิ่งเล่นขึ้น-ลงบันได อาจเกิดอันตรายได้นอกจากนี้บันไดไม้ อาจถูกปลวกกัดกินจนผุพัง ถ้าเด็กไปยืนพิงหรือกระโดดเล่นบนบันได อาจตกบันไดได้รับบาดเจ็บ

9. เครื่องใช้ไฟฟ้า เครื่องใช้ไฟฟ้าก็เป็นอันตรายใกล้ตัวที่หลายคนหลงลืมไป โดยเฉพาะปลั๊กไฟที่มีการติดตั้งอยู่ทั่วโรงเรียน เด็กได้รับอันตรายจากไฟดูดได้ เด็กใช้นิ้วแหย่ปลั๊กไฟเล่น ซึ่งอาจทำให้ถูกไฟดูดเสียชีวิตได้

10. ประตูโรงเรียน ส่วนใหญ่แล้วประตูทางเข้าโรงเรียนจะมีขนาดใหญ่และหนัก นี่จึงเป็นจุดอันตรายที่เด็กๆ ทุกคนต้องเดินผ่าน หากชำรุดหรือผุร่อน ประตูสามารถล้มทับเด็กเป็นอันตรายถึงชีวิตได้

3. แนวคิดและทฤษฎีความปลอดภัยในโรงเรียน

นักวิชาการ ได้นำเสนอแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับความปลอดภัยในโรงเรียน ไว้ดังนี้

ความปลอดภัยมีความหมายครอบคลุมมากกว่าการไม่เกิดอุบัติเหตุ แต่อุบัติเหตุเป็นสาเหตุนำไปสู่การเสียชีวิตและได้รับบาดเจ็บในเด็ก (อดิศักดิ์ ผลิตผลการพิมพ์, ออนไลน์, 2556) ซึ่งอุบัติเหตุหมายถึง อันตรายที่เกิดขึ้นโดยเฉียบพลันและไม่ได้คาดคิดมาก่อน อันเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติหรือ

การกระทำของมนุษย์ อุบัติเหตุในสถานศึกษามักมาจากความประมาทขาดการดูแลเอาใจใส่ในเรื่อง อาคาร สถานที่ วัสดุ อุปกรณ์และสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2556, 28-31) ในส่วนของอุบัติเหตุ มีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงทฤษฎีที่อธิบายเกี่ยวกับการเกิดอุบัติเหตุ เช่น

กฤษณา ศรีสุชาติ (2559, 105) ได้กล่าวว่า แนวคิดการทำงานด้านเด็กเกิดขึ้นเป็นรูปธรรมชัดเจน ในรูปแบบของการจัดสวัสดิการสำหรับเด็กในช่วงของการปฏิวัติอุตสาหกรรมศตวรรษที่ 18 โดยประเทศอังกฤษเป็นประเทศแรกที่พยายามคิดค้นการจัดสรรบริการต่างๆ ให้แก่ครอบครัวและเด็ก ทั้งนี้ สาเหตุมาจากการปฏิวัติอุตสาหกรรม ได้ก่อให้เกิดการอพยพจากถิ่นต่างๆ เข้าสู่แหล่งอุตสาหกรรมเพื่อหางานทำเป็นเหตุให้ความต้องการแรงงานเด็กเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากค่าแรงที่นายจ้างจ่ายให้เด็กมีอัตราต่ำกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับค่าจ้างในการจ้างแรงงานผู้ใหญ่ การสามารถในการควบคุมบังคับบัญชาเด็กซึ่งง่ายกว่าเด็กจะถูกใช้แรงงานอย่างหนัก เช่นเดียวกับ แรงงานผู้ใหญ่ในบางกรณีมีการทำรุนแรง เพื่อให้ทำงานได้ตามเป้าหมาย โดยละเลยการเอาใจใส่ดูแลในเรื่องความปลอดภัยของเด็ก ในบางรายอาจเป็นอันตรายถึงชีวิต การที่เด็กถูกนำไปใช้แรงงานอย่างหนักและขาดสวัสดิภาพขาดการดูแลเอาใจใส่เท่าที่ควร รัฐบาลอังกฤษในสมัยนั้น จึงเห็นความสำคัญและออกพระราชบัญญัติเพื่อป้องกันการรักษาและคุ้มครองเด็กในเรื่องเกี่ยวกับการใช้แรงงานขึ้นมาใช้บังคับใน ค.ศ. 1945 รัฐบาลอังกฤษได้จัดตั้งคณะกรรมการชุดหนึ่งเข้ามาทำการสำรวจเด็กประเภทอนาถา เร่ร่อน ไร้ที่พึ่ง เพื่อนำมาประกอบพิจารณาในการวางแผน เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่เด็กกลุ่มนี้ ซึ่งถือว่าเป็นคณะกรรมการชุดแรกที่ตั้งขึ้นเพื่อรับผิดชอบต่องานสวัสดิการด้านเด็ก โดยการดำเนินงานประเทศอังกฤษได้ใช้กฎหมาย “The Children Act 1948” เป็นหลักในการทำงานด้านเด็ก โดยบัญญัติให้องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่จัดสวัสดิการสำหรับเด็กทุกคนที่มีอายุต่ำกว่า 17 ปีทุกกลุ่ม ซึ่งได้แก่ เด็กปกติ เด็กที่ครอบครัวยากจน เด็กกำพร้าอนาถา เช่น การจัดบริการด้านการศึกษาโดย รัฐบาลอังกฤษได้กำหนดให้เด็กที่มีอายุระหว่าง 5-15 ปี ต้องเข้ารับการศึกษาในระบบโรงเรียนและให้สิทธิเรียนฟรีทั้งค่าเล่าเรียนและอุปกรณ์การเรียนแก่เด็กในระดับมัธยมปลายประเภทเข้าไปเย็นกลับสวัสดิการ สำหรับเด็กที่ครอบครัวยากจนหรือไม่สามารถเลี้ยงดูเด็กได้ เด็กกำพร้าอนาถาโดยจัดบริการสถานสงเคราะห์ (institutional care) บริการฝากเลี้ยงตามบ้าน ซึ่งในเวลาต่อมาแนวการจัดสวัสดิการของประเทศอังกฤษได้ถูกนำมาใช้เป็นต้นแบบ แนวคิดของการจัดสวัสดิการในประเทศต่างๆ อย่างกว้างขวาง โดยมีการดัดแปลงรูปแบบให้มีความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและสภาพปัญหาของประเทศนั้นๆ ซึ่งรวมถึงประเทศไทยด้วย (ภารดี ธนโชติ, 2545, หน้า 25-26)

4. การจัดระบบการรักษาความปลอดภัยของนักเรียนในสถานศึกษา

การจัดระบบการรักษาความปลอดภัยของนักเรียนในสถานศึกษานั้น ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2556, 5) ได้บัญญัติไว้ในข้อ 36 แผนการรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับสถานศึกษา มีดังนี้

1. ระดับความสำคัญของหน้าที่ และภารกิจของแต่ละหน่วยงานของรัฐ ซึ่งมีความแตกต่างกันสถานการณ์และสภาพแวดล้อมโดยรอบพื้นที่

2. ข่าวสาร สิ่งบอกเหตุ และการเตือนภัยตลอดจนการสนับสนุนช่วยเหลือที่อาจขอรับจากหน่วยงานของรัฐ

3. จำนวนเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงาน และเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย ซึ่งอยู่กับขนาดของอาคาร สถานที่และพื้นที่ที่ต้องดูแล

4. งบประมาณ ที่จะใช้ในการวางแผนการรักษามความปลอดภัยเกี่ยวกับสถานที่การออกแบบก่อสร้างที่สงวน อาคารและสถานที่ หรือเครื่องกีดขวางของทางราชการที่มีความสำคัญ

5. การติดต่อสื่อสารภายในหน่วยงานของรัฐ และกับหน่วยงานของรัฐอื่นๆ การรายงานผลการสำรวจ หรือการตรวจสอบการรักษามความปลอดภัยต่อผู้บังคับบัญชา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2556, 6-7) ได้วางแผนการรักษามความปลอดภัยให้แก่นักเรียน โดยจะเน้นการมีส่วนร่วมระหว่างนักเรียน ครู ผู้ปกครอง ชุมชน และเครือข่าย เพื่อร่วมกันวางแผนป้องกัน ควบคุม กำกับ ติดตาม และรายงาน ซึ่งจะมีองค์ประกอบด้วยกัน 2 ประการ ดังนี้

1. สาระสำคัญของแผนการรักษามความปลอดภัยของสถานศึกษานั้น จำเป็นต้องมีมาตรการและกิจกรรม เพื่อให้รับประโยชน์สูงสุดตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 พร้อมทั้งนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนั้นสาระสำคัญของแผนงานควรมีความชัดเจนและความเป็นไปได้ในเชิงปฏิบัติควรมีอย่างน้อย 5 ขั้นตอน ดังนี้

1.1 ศึกษาสภาพทั่วไปของสถานศึกษา ชุมชน ความเข้มแข็งของเครือข่าย เพื่อวิเคราะห์ความเสี่ยงจากการเกิดอุบัติเหตุ อุบัติภัย และภัยจากสภาพแวดล้อมทางสังคม

1.2 กำหนดมาตรการหลัก เพื่อป้องกันและแก้ไข

1.3 กำหนดมาตรการเสริมให้เหมาะสมกับความเชื่อ วัฒนธรรม และประเพณีของท้องถิ่นและสภาพความเสี่ยงของท้องถิ่น

1.4 กำหนดกิจกรรมสนับสนุนมาตรการหลักและมาตรการเสริม

1.5 กำหนดเวลาและผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจน และสามารถปฏิบัติได้

2. รูปแบบของแผนการรักษามความปลอดภัยของสถานศึกษา โดยสถานศึกษาสามารถเลือกรูปแบบของแผนการรักษามความปลอดภัยของสถานศึกษาให้เหมาะสมกับสภาพของสถานศึกษาสภาพภูมิศาสตร์ และความต้องการของท้องถิ่นดังที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การจัดระบบการรักษามความปลอดภัยของนักเรียนในสถานศึกษาเพื่อที่จะให้นักเรียนมีความปลอดภัยนั้น โรงเรียนต้องเน้นการมีส่วนร่วมระหว่างนักเรียน ครู ผู้บริหารผู้ปกครอง ชุมชน และเครือข่าย เพื่อแต่งตั้งคณะกรรมการที่จะช่วยกันการวางแผน ปฏิบัติตามระเบียบคำสั่งหรือแผนในการรักษามความปลอดภัย โดยต้องมีการอบรมบุคคลในหน่วยงานให้รู้เข้าใจและปฏิบัติตามระเบียบได้

5. การวิเคราะห์หาปัจจัยความปลอดภ้ยในสถานศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2556, 24-138) ได้กำหนดมาตรการในการรักษามความปลอดภัยในโรงเรียนเป็นการวางขั้นตอนของวิธีการรักษามความปลอดภัยของนักเรียนในสถานศึกษาเพื่อให้นักเรียนมีความตระหนัก และเป็นแนวทางในการดูแลช่วยเหลือตนเองให้ปลอดภัยท่ามกลางสภาพแวดล้อมทางสังคมที่ไม่สร้างสรรค์ อุบัติเหตุ และอุบัติเหตุ ที่จะก่อให้เกิดความเสียหายแก่นักเรียนซึ่งมีมาตรการป้องกันและแก้ไขในด้านต่างๆ 6 ด้าน ดังต่อไปนี้

ด้านที่ 1 มาตรการป้องกันและแก้ไขอุบัติเหตุในสถานศึกษา มาตรการป้องกันและแก้ไขอุบัติเหตุ เป็นวิธีการป้องกันไม่ให้เกิดอุบัติเหตุ สำหรับอุบัติเหตุในสถานศึกษา มักมีสาเหตุมาจากความประมาท ขาดการดูแลเอาใจใส่ในเรื่อง อาคาร สถานที่ วัสดุอุปกรณ์และสภาวะแวดล้อมของสถานศึกษา

ด้านที่ 2 มาตรการป้องกันและแก้ไขอุบัติเหตุเกี่ยวกับภัยธรรมชาติ ภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้นมีหลายประเภทด้วยกัน ได้แก่ อัคคีภัย วาตภัย อุทกภัย ธรณีพิบัติ ซึ่งทั้งหมดนี้อาจจะเกิดขึ้นได้ตลอดเวลาโดยไม่อาจคาดคิดว่า จะเกิดเมื่อไหร่แต่ก็เกิดได้ทุกเมื่อกับสถานศึกษา ดังนั้นสถานศึกษาจึงควรดำเนินการวางแผนหรือวางมาตรการเพื่อความปลอดภัยให้กับนักเรียนต่อไป

ด้านที่ 3 มาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาทางสังคม สังคม หมายถึง การรวมกลุ่มคนที่มารวมตัวกันและมีการปฏิบัติต่อกันตามหน้าที่ของแต่ละกลุ่มตามระเบียบแบบแผนของสังคม ปัญหาสังคม หมายถึง ปัญหาสังคมเป็นสถานการณ์ที่เกิดขึ้นแล้วจะเข้าใจกันหรือเชื่อกันว่าสถานการณ์ที่มีผลกระทบต่อคนจำนวนมากในสังคมและเห็นว่าควรรวมกันแก้ปัญหานั้นให้ดีขึ้นในสังคมไทย จะพบว่า บิดามารดาทุกคนไม่สามารถทำหน้าที่อุปการะเลี้ยงดูตามที่สังคมคาดหวังได้ ทำให้ทอดทิ้ง ละเลยเด็ก กระทำทารุณ ทารุณเด็ก มีเด็กที่ดำรงชีวิตในที่ลำบาก ดังนั้นผู้เกี่ยวข้องของการคุ้มครองเด็ก ต้องช่วยกันหาป้องกัน บำบัดฟื้นฟูเด็กที่ถูกทอดทิ้ง และถูกกระทำทารุณ

ด้านที่ 4 มาตรการรักษาความปลอดภัยในด้านสุขภาพอนามัยของนักเรียน สถานศึกษาเป็นศูนย์รวมนักเรียนของแต่ละชุมชน ซึ่งนักเรียนแต่ละคนจะมีที่มาแตกต่างกัน ไม่ว่าจะสภาพเศรษฐกิจของครอบครัว สภาพแวดล้อมของชุมชน ดังนั้น สถานศึกษาสร้างองค์ความรู้ให้แก่ผู้บริหาร ครูอนามัยและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในเรื่องแนวทางการส่งเสริมสุขภาพอนามัย เรื่องการป้องกันมลภาวะจากสิ่งแวดล้อมเรื่องการป้องกันไม่ให้เกิดโรคต่างๆ ให้ระบอบมากขึ้น และการดูแลรักษาเบื้องต้น เชื่อว่านักเรียน ผู้ปกครองบริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาของสถานศึกษา จะมีความศรัทธา และเชื่อมั่นต่อประสิทธิภาพของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษามากยิ่งขึ้น

ด้านที่ 5 มาตรการรักษาความปลอดภัยของสถานศึกษาด้านสัตว์มีพิษ การจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาให้มีความปลอดภัย จากการได้รับอันตราย จากสัตว์มีพิษกัดต่อย ถือได้ว่าเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้ทุกที่ ไม่ว่าจะเป็นบริเวณส่วนต่างๆ ของสถานศึกษา สิ่งที่มาอาจเป็นสาเหตุ ที่ส่งผลกระทบต่อสภาพร่างกาย การเจริญเติบโต การเรียนรู้และพัฒนาการด้านต่างๆ จึงต้องให้ความสำคัญและตระหนักในเรื่องของความปลอดภัยจากสัตว์มีพิษ

ด้านที่ 6 มาตรการรักษาความปลอดภัยของสถานศึกษาด้านผลกระทบจากการสูบบุหรี่และเหตุการณ์ความไม่สงบ

กฤษณา ศรีสุชาติ (2559, 96-98) ได้ศึกษาพบว่า การสร้างความปลอดภัยในโรงเรียนที่จะครอบคลุมการลดอุบัติเหตุแลความรุนแรง ต้องมี 6 ด้าน ดังนี้ ด้านสิ่งแวดล้อมกายภาพโรงเรียน ด้านระบบคุ้มครองเด็ก ด้านการเดินทางไปกลับโรงเรียน ด้านความปลอดภัยกิจกรรมการเรียน ด้านหลักสูตรความปลอดภัย และด้านแผนฉุกเฉินในโรงเรียน

ธีรวัฒน์ สมเพาะ (2551, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษาสังกัดเทศบาลจังหวัดสมุทรปราการ ผลการศึกษาเกี่ยวกับสภาพการจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษาสังกัดเทศบาลจังหวัดสมุทรปราการ พบว่า ด้านมุ่งสร้างความปลอดภัย

ในโรงเรียนมี 6 ด้าน สถานศึกษามีการดำเนินการสร้างความปลอดภัยด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ในห้องเรียน การสร้างความปลอดภัยด้านระบบคุ้มครองเด็ก สถานศึกษามีการประสานงานร่วมกับ ผู้นำชุมชนเป็นแนวร่วมในการสอดส่องดูแลมีการจัดการเรียนการสอนความปลอดภัยโดยบูรณาการ เข้ากับการสอนปกติและมีการสร้างหลักสูตรความปลอดภัยในสถานศึกษา โดยมีการจัดทำหลักสูตร การปฐมพยาบาลและการช่วยเหลือ สถานศึกษาได้กำหนดแผนฉุกเฉินด้านความปลอดภัย โดยส่วนใหญ่มีแผนระบบส่งต่อนักเรียนไปยังโรงพยาบาลที่ใกล้เคียง

ขุฎาพรสุข สิริวรรณ (2550, หน้า 42-65) ได้กำหนดกระบวนการจัดการโรงเรียนปลอดภัย ไว้ 4 ขั้นดังนี้ 1) การพัฒนาความปลอดภัยโดยให้มีส่วนร่วมในการพัฒนางานความปลอดภัย 2) การค้นหาปัญหาและเหตุการณ์การบาดเจ็บ 3) การมุ่งสร้างความปลอดภัย 6 ด้าน คือ สิ่งแวดล้อม ทางกายภาพระบบคุ้มครองเด็กการเดินทางไป-กลับ โรงเรียนความปลอดภัย ด้านกิจกรรมการเรียน การสอน การจัดหลักสูตรความปลอดภัย และแผนฉุกเฉินในโรงเรียน 4) การมีนโยบายและแผนงานที่ ชัดเจนต่อเนื่อง

คิตามูระ ยูโตะ (Kitamura Yuto, 2014, pp. 40-41) ได้วิจัยศึกษารูปแบบของการศึกษา ความปลอดภัย การศึกษาจำเป็นสำหรับการพัฒนาของสังคมที่ปลอดภัยและมั่นคง (เช่น สังคมที่มีความ ยืดหยุ่นและยั่งยืน) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริบทของประเทศญี่ปุ่น นอกจากนี้ งานวิจัยนี้มี วัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบรูปแบบของการศึกษาความปลอดภัย ผ่านการศึกษาแนวความคิดใหม่ของการ “การศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน” (ESD) ในปีที่ผ่านมาประเทศญี่ปุ่นได้รับความเดือดร้อนจำนวน ของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างรุนแรงในโรงเรียน กรณีของเด็กที่ถูกลักพาตัวหรือเสียชีวิต เช่นเดียวกับ ความเสียหายที่เกิดจากแผ่นดินไหวทางญี่ปุ่นตะวันออกและสึนามิ ในวันที่ 11 มีนาคม 2011 และ ภัยธรรมชาติอื่นๆ ดังนั้น ความปลอดภัยและการรักษาความปลอดภัยของเด็กที่ใดกลายเป็นความ รับผิดชอบของสังคมโดยรวม ซึ่งในงานวิจัยนี้เป็นรูปแบบใหม่ของการศึกษาความปลอดภัย การวิจัยนี้ มีหัวข้อหลัก 2 หัวข้อ จากการศึกษาครั้งนี้ ครั้งแรก เป็นการจัดหาซอฟต์แวร์ที่หลากหลายสำหรับการ การศึกษาความปลอดภัยที่มีอยู่ การศึกษาความปลอดภัยไม่ก็โปรแกรมได้มุมมองของความปลอดภัย ความเข้าใจในลักษณะที่ครอบคลุมแทนที่จะมุ่งเน้นไปที่พื้นที่ของการจราจร ภัยพิบัติหรือ ชีวิตประจำวัน ในแง่ของปัญหานี้บทความนี้ตระหนักถึงความสำคัญของการผสมผสานมุมมองของการ แก้ปัญหาและการมีส่วนร่วม ESD ที่มุ่งเน้นเป็นความเข้าใจแบบองค์รวมของการศึกษาความปลอดภัย ประการที่สองการสำรวจการรับรู้การดำเนินการโดยผู้เขียนเกี่ยวกับผู้ปกครองและครู การศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงให้เห็นถึงความสนใจเมื่อเทียบความปลอดภัยการจราจรสูง เพื่อความ ปลอดภัยพื้นที่การศึกษาอื่นๆ มันจึงจะปรากฏเป็นไปได้ที่จะทำให้ “การจราจร” จุดเริ่มต้นสำหรับการ การศึกษาความปลอดภัยและจากนั้นขยายขอบเขตในการดำรงชีวิตประจำวันและภัยพิบัติ การสำรวจ ยังชี้แจงว่ากิจกรรมที่เกี่ยวข้องกันพิจารณาการสร้างความปลอดภัยของเด็กจะเป็นสิ่งสำคัญที่สุดใน การศึกษาความปลอดภัยการวิจัยนี้จะสรุปว่ามีความจำเป็นที่จะทำให้การวิจัยอย่างต่อเนื่องที่จะ นำเสนอโหมดใหม่ของการศึกษาความปลอดภัย ความคิดริเริ่มที่เป็นหนึ่งในความพยายามที่สำคัญใน การเคลื่อนไหวในอนาคต

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยในสถานศึกษา สรุปปัจจัยความปลอดภัยในสถานศึกษา เพื่อดำเนินการตามโครงการสถานศึกษาปลอดภัยได้ จำนวน 3 ด้าน ดังนี้

1 ด้านความปลอดภัย หมายถึง การดำเนินการเกี่ยวกับความปลอดภัยในสถานศึกษา ดังนี้ กิจกรรมการกำหนดนโยบายด้านความปลอดภัยในสถานศึกษา กิจกรรมการอบรมความปลอดภัยในสถานศึกษาและการปฐมพยาบาลเบื้องต้น กิจกรรมการสำรวจและตรวจสอบความปลอดภัยในสถานศึกษา กิจกรรมอบรมป้องกันและระงับอัคคีภัยในสถานศึกษา กิจกรรมการตรวจสอบและซ่อมบำรุงระบบไฟฟ้า กิจกรรมมาตรการความปลอดภัยเกี่ยวกับสารเคมีในสถานศึกษา กิจกรรมความปลอดภัยในสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม กิจกรรมอบรมขับขี่ปลอดภัยและเสริมสร้างวินัยจราจร

2 ด้านสุขอนามัย หมายถึง การดำเนินการเกี่ยวกับความปลอดภัยในสถานศึกษา ดังนี้ กิจกรรม Big Cleaning Day และ 5ส. กิจกรรมพัฒนาห้องพยาบาลและการจัดเก็บข้อมูลการเกิดอุบัติเหตุ และการบาดเจ็บในสถานศึกษา กิจกรรมอบรมมาตรการป้องกันการเกิดโรคระบาดและปัญหาหมอกควัน

3 ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน หมายถึง การดำเนินการเกี่ยวกับความปลอดภัยในสถานศึกษา ดังนี้ กิจกรรมดูแลรักษาความสะอาดห้องส้วม ห้องน้ำ และอ่างล้างมือ กิจกรรมพัฒนาโรงอาหารและสวัสดิการน้ำดื่มสำหรับบุคลากรและผู้เรียน กิจกรรมพัฒนาสิ่งแวดล้อมภายในสถานศึกษา

แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินโครงการ

1. ความหมายของการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการเป็นการศึกษาว่าแผนงานหรือโครงการบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่ ทั้งในระหว่างการทำงานตามแผน เพื่อส่งข้อมูลย้อนกลับไปยังโครงการ และภายหลังจากที่ได้ดำเนินการเสร็จสิ้น และการประเมินผลยังมีความครอบคลุมไปถึงการประเมินความเหมาะสมของแผนงานและโครงการ เพื่อช่วยในการตัดสินใจในการวางแผนและโครงสร้างในขั้นตอนต่อไป อีกด้วย และการประเมินผลที่ดีที่สุดประกอบด้วย จุดมุ่งหมายที่สำคัญ 3 ประการ คือ

- 1) เพื่อการวางแผนและการกำหนดนโยบาย
- 2) เพื่อการบริหารจัดการ
- 3) เพื่อทดสอบผลการปฏิบัติงาน

การประเมินโครงการมีผู้ให้ความหมายและคำจำกัดความไว้หลายท่าน ดังนี้

ฉวีวรรณ พันวัน (2552: 42) กล่าวว่า การประเมินโครงการ หมายถึง กระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูลของการดำเนินโครงการ เพื่อพิจารณาংশชี้ให้ทราบจุดเด่นและจุดด้อยของโครงการนั้นอย่างเป็นระบบแล้วตัดสินใจว่าจะปรับปรุงแก้ไขโครงการนั้นเพื่อการดำเนินต่อไป หรือปรับปรุงแก้ไขโครงการให้ดีขึ้นหรือล้มเลิกการดำเนินโครงการนั้น

พดิน แดงจวง (2554: 26) ได้สรุปความหมายของการประเมินโครงการไว้ว่า การประเมินโครงการเป็นการสร้างสารสนเทศที่ถูกต้องชัดเจนและเพียงพอแก่ผู้ใช้ เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจเป็นการดำเนินงานที่ต้องทำควบคู่ไปกับการดำเนินแผนงาน หรือโครงสร้าง ทั้งนี้เพื่อให้ได้สารสนเทศที่ทันเวลาต่อการแก้ไขปรับปรุงโครงการ อีกทั้งเป็นการกำกับให้มีการดำเนินโครงการตามแผนหรือโครงการที่วางไว้

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2544: 153-154) กล่าวว่า การประเมินโครงการ หมายถึง กระบวนการให้ได้มาซึ่งสารสนเทศเกี่ยวกับความก้าวหน้าของโครงการ และความสำเร็จของโครงการ อันเป็นเครื่องบ่งชี้คุณค่าของโครงการ กล่าวคือ เป็นเครื่องแสดงว่าโครงการได้ดำเนินการไปแล้วได้ผลตามวัตถุประสงค์ของโครงการมากน้อยเพียงใด ตลอดจนในอนาคตควรจะดำเนินการอย่างไร ซึ่งเป็น การพิจารณาคุณค่าโดยใช้ผลงานในอดีตและพิจารณาถึงศักยภาพ และทางเลือกในการดำเนินงานในอนาคตต่อไปด้วย

จากความหมายดังกล่าว สรุปได้ว่า การประเมินโครงการ หมายถึง กระบวนการในการเก็บรวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลของการดำเนินโครงการและพิจารณาบ่งชี้ให้ทราบถึงจุดเด่น หรือจุดด้อยของโครงการนั้นอย่างมีระบบแล้วตัดสินใจว่าจะปรับปรุงแก้ไขโครงการนั้นเพื่อการดำเนินงานต่อไป หรือจะยุติการดำเนินงานโครงการนั้นเสีย

2. ความสำคัญของการประเมินโครงการ

การบริหารโครงการต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นโครงการทางด้านเศรษฐกิจ สังคม หรือการเมืองการปกครองก็ตาม จะบังเกิดผลอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด จำเป็นต้องอาศัยการประเมินโครงการที่เป็นระบบและมีความเป็นปรนัย มีนักวิชาการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญและประโยชน์ของการประเมินโครงการ ดังนี้

มณีรัตน์ รัตนวิชัย (2553: 51) ได้สรุปถึงความสำคัญหรือคุณประโยชน์ของการประเมินผลโครงการไว้ ดังนี้

1. การประเมินจะช่วยให้การกำหนดวัตถุประสงค์และมาตรฐานของการดำเนินงานมีความชัดเจนขึ้น กล่าวคือ ก่อนที่โครงการจะได้รับการสนับสนุนให้นำเข้าไปใช้ย่อมได้รับการตรวจสอบอย่างละเอียดจากผู้บริหารและผู้ประเมินส่วนใดที่ไม่ชัดเจน เช่น วัตถุประสงค์หรือมาตรฐานในการดำเนินงานหากขาดความแน่นอน ชัดเจนจะต้องได้รับการปรับปรุงแก้ไขให้มีความถูกต้องชัดเจนเสียก่อน ฉะนั้นจึงกล่าวได้ว่า การประเมินโครงการมีส่วนช่วยทำให้โครงการมีความชัดเจนและสามารถที่จะนำไปปฏิบัติได้อย่างได้ผลมากกว่าโครงการที่ไม่ได้รับการประเมินผล

2. การประเมินโครงการช่วยให้การใช้ทรัพยากรเป็นไปอย่างคุ้มค่าหรือเกิดประโยชน์เต็มที่ ทั้งนี้เพราะการประเมินโครงการจะต้องวิเคราะห์ทุกส่วนของโครงการข้อมูลใดหรือปัจจัยใดที่เป็นปัญหาจะได้รับการปรับปรุงแก้ไข เพื่อสามารถปฏิบัติงานหรือใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม และคุ้มค่า ทรัพยากรทุกชนิดจะได้รับการจัดสรรให้อยู่ในจำนวนหรือปริมาณที่เหมาะสมเพียงพอแก่การดำเนินงาน ทรัพยากรที่มีมากเกินไปก็จะได้รับการตัดทอน และทรัพยากรใดที่ขาดก็จะได้รับการจัดหาเพิ่มเติม ฉะนั้นการประเมินโครงการจึงมีส่วนที่ทำให้การใช้ทรัพยากรของโครงการเป็นไปอย่างคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพ

3. การประเมินโครงการช่วยให้แผนงานบรรลุวัตถุประสงค์ดังที่กล่าวแล้วว่าโครงการเป็นส่วนหนึ่งของแผน ดังนั้นเมื่อโครงการได้รับการตรวจสอบ วิเคราะห์ ปรับปรุง แก้ไขให้ดำเนินการไปด้วยดี ย่อมจะทำให้แผนงานดำเนินต่อไปด้วยดี และบรรลุถึงวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ หากโครงการใดโครงการหนึ่งมีปัญหาในการนำไปปฏิบัติย่อมกระทบกระเทือนต่อแผนงานทั้งหมด โดยส่วนรวม ฉะนั้นถึงอาจกล่าวได้ว่า การประเมินโครงการมีส่วนช่วยให้แผนงานบรรลุถึงวัตถุประสงค์และดำเนินงานไปด้วยดีเช่นกัน

4. การประเมินโครงการมีส่วนในการแก้ปัญหาอันเกิดจากผลกระทบ (Impact) ของโครงการและทำให้โครงการมีข้อที่จะทำให้เกิดความเสียหายลดน้อยลง

5. การประเมินโครงการมีส่วนช่วยอย่างสำคัญในการควบคุมคุณภาพของงานดังที่กล่าวมาแล้ว การประเมินโครงการเป็นการตรวจสอบและควบคุมชนิดหนึ่ง ซึ่งการดำเนินการอย่างมีระบบและมีความเป็นวิทยาศาสตร์อย่างมาก ทุกส่วนของโครงการและปัจจัยทุกชนิดที่ใช้ในการดำเนินงาน จะได้รับการวิเคราะห์อย่างละเอียด กล่าวคือ ข้อมูลนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) และผลงาน (Output) จะได้รับการตรวจสอบประเมินทุกขั้นตอน ส่วนใดที่มีปัญหาหรือไม่มีคุณภาพจะได้รับการพิจารณาย้อนหลัง (Feedback) เพื่อให้มีการดำเนินงานใหม่จนกว่าจะเป็นมาตรฐาน หรือตรงตามเป้าหมายที่ต้องการ ดังนั้น จึงถือว่าการประเมินผลเป็นการควบคุมคุณภาพโครงการ

6. การประเมินโครงการมีส่วนในการสร้างขวัญและกำลังใจผู้ปฏิบัติงานตามโครงการเพราะการประเมินโครงการมิใช่เป็นการควบคุมบังคับบัญชาหรือสั่งการ แต่เป็นการศึกษาวิเคราะห์เพื่อปรับปรุงแก้ไข และเสนอแนะวิธีใหม่ๆ เพื่อใช้ในการปฏิบัติโครงการอันย่อมจะนำมาซึ่งผลงานที่ดีเป็นที่ยอมรับของผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งปวง โดยลักษณะเช่นนี้ย่อมทำให้ผู้ปฏิบัติมีกำลังใจ มีความพึงพอใจ และมีความตั้งใจกระตือรือร้นที่จะปฏิบัติงานต่อไปและมากขึ้น ฉะนั้นจึงกล่าวได้ว่าการประเมินโครงการมีส่วนสำคัญในการสร้างขวัญกำลังใจ และความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน

7. การประเมินโครงการช่วยในการตัดสินใจในการบริหารโครงการกล่าวคือการประเมินโครงการจะทำให้ผู้บริหารได้ทราบอุปสรรค ข้อดี ข้อเสีย ความเป็นไปได้ และแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขการดำเนินโครงการ โดยข้อมูลดังกล่าวจะช่วยให้ผู้บริหารตัดสินใจว่าจะดำเนินโครงการนั้นต่อไปหรือยุติโครงการนั้นเสีย นอกจากนั้นผลของการประเมินโครงการอาจเป็นข้อมูลสำคัญในการวางแผนหรือการกำหนดนโยบายของผู้บริหารและฝ่ายการเมือง

รอสซี และฟรีแมน (Roossi and Freeman, 1982: 15) กล่าวว่า การประเมินโครงการมีความมุ่งหมายตามเหตุผล ดังนี้

1. เพื่อพิจารณาถึงคุณค่าและการคาดคะเนถึงคุณประโยชน์
2. เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารโครงการ
3. เพื่อเป็นการตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขการดำเนินโครงการ
4. เพื่อเป็นการวิเคราะห์ข้อดีและข้อจำกัดของโครงการเพื่อเป็นการตัดสินใจในการสนับสนุนโครงการ

5. เพื่อการตรวจสอบว่าการดำเนินโครงการบรรลุถึงเป้าหมายที่วางไว้มากน้อยเพียงใด

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้น ทำให้สรุปความมุ่งหมายและความสำคัญของการประเมินโครงการได้ว่า การประเมินโครงการอย่างมีระบบสามารถกำหนดวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น กำหนดการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุดมีส่วนสำคัญในการควบคุมคุณภาพของงาน ช่วยในการตัดสินใจในการบริหารโครงการ และคงไว้ซึ่งคุณภาพและมาตรฐานในการดำเนินงานตลอดจนความรับผิดชอบของหน่วยงาน

3. ขั้นตอนการประเมินโครงการ

นิตา ชูโต (2544: 306) กล่าวถึงขั้นตอนการประเมินโครงการไว้ดังนี้

1. **ขั้นหลักการ** เป็นขั้นตอนที่รวบรวมความคิด และแนวทางเพื่อกำหนดออกมาเป็นโครงการประเมินผล
2. **ขั้นกำหนดโครงการ** เปรียบเสมือนการออกแบบเสื้อ หรือกางเกง ก่อนตัดเป็นตัวเสื้อหรือกางเกงต่อไป
3. **ขั้นวิเคราะห์และประเมินโครงการ** เป็นขั้นที่นำเอาโครงการคร่าวๆ มาวิเคราะห์ศึกษาแนวทางความเป็นไปได้ต่างๆ ก่อนที่จะดำเนินงานจริงๆ ต่อไป
4. **ขั้นอนุมัติ** หน่วยงานที่มีอำนาจและอนุมัติจะเป็นผู้อนุมัติให้ดำเนินการตามที่เสนอ
5. **ขั้นปฏิบัติการ** เป็นขั้นการดำเนินงานที่แท้จริง ตามที่กำหนดรายละเอียดการปฏิบัติงานไว้ในเอกสารของโครงการ ขั้นตอนนี้จะมีขั้นตอนย่อยๆ อยู่จำนวนหนึ่ง ดังนั้น จึงเป็นขั้นตอนที่บรรจุรายละเอียดของงานอยู่เป็นจำนวนมาก และใช้เวลาดำเนินงานมากกว่าขั้นตอนอื่นๆ
6. **ขั้นติดตามและรายงานผลการปฏิบัติงาน** เป็นขั้นที่นำเอาผลความก้าวหน้าในการดำเนินตามโครงการเสนอหน่วยเหนือทราบ และในกรณีที่มีปัญหาจะได้สั่งการแก้ไขได้ทัน
7. **ขั้นการเปลี่ยนเป็นงานบริหารตามปกติ** ขั้นตอนนี้เป็นการแปลงรูปโครงการไปเป็นงานบริหารตามปกติธรรมดา โดยอาจโอนงานในโครงการนั้นไปเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของหน่วยงานปกติธรรมดา
8. **การประเมินผลงาน** นับเป็นขั้นตอนสุดท้ายในวงจรโครงการคือ การประเมินผลสำเร็จของโครงการนั้นว่าบรรลุจุดมุ่งหมายหรือเป้าหมายเพียงใด ขั้นตอนสุดท้ายนี้เท่านั้นที่จะบอกได้ชัดเจนว่า งานโครงการนั้นๆ ประสบผลสำเร็จหรือไม่

สรุปได้ว่า ขั้นตอนการประเมินโครงการนั้นเริ่มตั้งแต่ขั้นหลักการไปจนถึงขั้นประเมินผลงาน ดังนั้นการพิจารณาประเมินผลงานจึงต้องคำนึงถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้อง และมีส่วนสำคัญในการประเมินผลโครงการด้วยคือ ระยะเวลาของการดำเนินโครงการ นอกจากนี้ในการประเมินผลโครงการจะต้องอาศัยสิ่งสำคัญ หรือข้อคิดที่สำคัญหลายชนิด เช่น ข้อเท็จจริง ผลประโยชน์ ข้อผูกพันความเป็นไปได้ มาตรฐาน และอื่นๆ เพื่อประกอบการพิจารณา

4. รูปแบบของการประเมินโครงการ

รูปแบบการประเมินโครงการ มีผู้เสนอแนวคิดไว้หลายรูปแบบ ซึ่งแต่ละแบบมีแนวคิด ทฤษฎี เหตุผล และวิธีการประเมินต่างกันออกไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของปัญหาที่จะประเมินพอสรุปได้ ดังนี้

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2551: 171-237) ได้สรุปแบบการประเมินตามแบบของนักวิชาการหลายท่าน ดังนี้

1. **รูปแบบการประเมินของไทเลอร์ (tyler, 1969)** ไทเลอร์ มีความเห็นว่า การประเมินคือการเปรียบเทียบพฤติกรรมเฉพาะอย่างกับจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมที่วางไว้ โดยมีความเชื่อว่าจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้อย่างชัดเจน รัดกุมและจำเพาะเจาะจงแล้ว จะเป็นแนวทางช่วยในการประเมินได้อย่างดีในภายหลัง จากคำจำกัดความของการประเมินดังกล่าวแล้วจะเห็นได้ว่า โครงการจะประสบผลสำเร็จหรือไม่ ดูได้จากผลผลิตของโครงการว่าตรงตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ตั้งแต่แรกหรือไม่เท่านั้น แนวความคิดในลักษณะดังกล่าวนี้ เรียกว่า แบบจำลองที่ยึดวัตถุประสงค์เป็นหลัก (Goal Attainment Model or Objective) ในการประเมินผลโครงการนั้น ไทเลอร์ มีความเห็นว่า ต้องยึดความสำเร็จของ

คนส่วนใหญ่เป็นเกณฑ์ในการตัดสินความสำเร็จ กลุ่มตัวอย่างขนาดเล็ก จะถือเป็นความสำเร็จของโครงการย่อมไม่ได้ และการตีความจากคะแนนที่ได้จากการทดสอบเพื่อการประเมินผลนั้นอาศัยคะแนนรวมเป็นหลัก และข้อทดสอบที่ใช้ขึ้นควรเป็นแบบทดสอบที่มีลักษณะเป็นเอกพันธ์ (Homogeneity) จึงจะสามารถตีความของคะแนนรวมได้ถูกต้อง การประเมินผลตามแนวความคิดของไทเลอร์ อาศัยการวัดพฤติกรรมเฉพาะอย่างก่อนและหลังเรียน (Pre-Post Measurement of Performance) และมีการกำหนดเกณฑ์ไว้ก่อนล่วงหน้าว่าความสำเร็จระดับใดจึงจะถือว่าจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ประสบผลสำเร็จ จะเห็นได้ว่าการประเมินผลตามแนวคิดของไทเลอร์นี้จะเหมาะสำหรับการประเมินผลสรุป (Summative Evaluation) มากกว่าการประเมินผลความก้าวหน้า

2. รูปแบบการประเมินของเสตค (Stake, 1967) นั้นคำนึงถึงความต้องการสารสนเทศที่แตกต่างกันของบุคคลหลายๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับโครงการในการประเมินโครงการ ผู้เกี่ยวข้องคนหนึ่งอาจต้องการทราบเกี่ยวกับความแน่นอน และสอดคล้องในการวัดเพื่อการประเมินนั้นในขณะที่ผู้เกี่ยวข้องคนอื่นอาจต้องการทราบทิศทางงานของโครงการ หรือผู้ใช้ผลผลิตของโครงการอาจมีความต้องการอีกรูปแบบหนึ่ง สำหรับนักวิจัยอาจต้องการสารสนเทศที่แตกต่างไปจากผู้เกี่ยวข้องอื่นๆ เพราะการประเมินนั้น เพื่อที่จะรู้เรื่องราวต่างๆ ของโครงการอย่างละเอียดลึกซึ้ง เพื่อนำมาประกอบการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการ ดังนั้น การประเมินโครงการจึงต้องมีการบรรยายเกี่ยวกับโครงการอย่างละเอียด เพื่อให้ครอบคลุมถึงสารสนเทศที่จะตอบสนองความต้องการของผู้เกี่ยวข้องเพื่อจะนำไปสู่การตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการนั้น จึงเสนอรูปแบบการประเมินโครงการอย่างมีระบบโดยการบรรยายและตัดสินคุณค่าเกี่ยวกับโครงการตามหลักการของโครงการนั้น การประเมินโครงการจะต้องมี 2 ส่วนคือ การบรรยาย (Descriptive) และตัดสินคุณค่า (Judgment)

2.1. ในภาคการบรรยาย ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ประเมินจะต้องหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับโครงการให้ได้มากที่สุด ประกอบด้วย 2 ส่วนคือ

2.1.1. เป้าหมายหรือความคาดหวัง (Goals or Intents) เป้าหมายที่ครอบคลุมนโยบายทั้งหมด สำหรับการประเมินการศึกษาไม่ควรจะสนใจเป้าหมายเฉพาะในแง่พฤติกรรมของผู้เรียนเพียงอย่างเดียวต้องคำนึงถึงองค์ประกอบอื่นๆ ด้วยความคาดหวังประกอบด้วย 3 ส่วนคือ

1) สิ่งนำ (Antecedence) เป็นสภาพที่มีอยู่ก่อน ซึ่งอาจจะเกี่ยวพันกับผลการเรียนการสอน

2) ปฏิบัติการ (Transactions) เป็นผลสำเร็จของการกระทำอันเป็นองค์ประกอบของกระบวนการเรียนการสอน

3) ผลลัพธ์ (Outcomes) เป็นผลของโปรแกรมทางการศึกษา

2.1.2. สิ่งที่เป็นจริงหรือสังเกตได้ (Observations) เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจริงในสภาพความเป็นจริง มีส่วนประกอบ 3 ส่วนเช่นกันคือ สิ่งนำ ปฏิบัติการ และผลลัพธ์

2.2. ในภาคการตัดสินคุณค่า เป็นส่วนที่จะตัดสินว่า โครงการประสบผลสำเร็จหรือไม่เพียงใด นักประเมินต้องพยายามศึกษาดูว่า มาตรฐานอะไรบ้างที่เหมาะสมในการที่จะนำมาเปรียบเทียบเพื่อช่วยในการตัดสินโดยทั่วไป เกณฑ์ที่ใช้มี 2 ชนิด คือ

2.2.1. เกณฑ์สัมบูรณ์ (Absolute Criterion) เป็นเกณฑ์ที่เราตั้งขึ้นไว้ว่าจะเกิดขึ้นก่อนโดยมีความคิดเป็นอิสระจากพฤติกรรมของกลุ่ม

2.2.2. เกณฑ์สัมพัทธ์ (Relative Criterion) เป็นเกณฑ์ที่ได้มาจากพฤติกรรมของกลุ่มข้อดีสำหรับรูปแบบของการประเมินของสเตค คือ เสนอวิธีการประเมินเป็นระบบเพื่อจัดเตรียมข้อมูลเชิงบรรยาย และตัดสินคุณค่า มีมาตรฐานในการประเมินปรากฏชัดเจน แต่มีข้อจำกัดคือ เซลล์ของเมตริกมีความคาบเกี่ยวกัน และความแตกต่างระหว่างเซลล์ไม่ชัดเจนซึ่งอาจจะทำให้เกิดความขัดแย้งภายในโครงการได้

3. รูปแบบการประเมินของอัลคิน (Alkin, 1969) กล่าวถึง การประเมินโครงการว่าเป็นการประเมินผลเพื่อการตัดสินใจและได้ให้ความหมายของการประเมินผลว่า เป็นกระบวนการกำหนดขอบเขตของสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ การเลือกข้อมูล ข้อสารสนเทศที่เหมาะสม การรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำไปสู่การทำรายงานสรุปให้ผู้มีอำนาจในการตัดสินใจในการพิจารณาเลือกทางเลือกที่เหมาะสมเกี่ยวกับการดำเนินงานของโครงการ รูปแบบของการประเมินผลมี 5 ประการคือ

3.1 การประเมินระบบ (System Assessment) เป็นการประเมินผลเกี่ยวกับระบบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการทั้งหมด ตั้งแต่การกำหนดปัญหา การหาทางเลือกในการแก้ปัญหาการตัดสินใจเลือกทางเลือกในการแก้ปัญหาเพื่อนำข้อมูลมากำหนดเป็นขอบเขต จุดมุ่งหมาย และวัตถุประสงค์ ตลอดจนกระบวนการต่างๆ ในการดำเนินการของโครงการ สำหรับการประเมินผลแต่ละส่วนของระบบนั้นอาจใช้เทคนิควิธีที่แตกต่างกันไป

3.2 การประเมินการวางแผนโครงการ (Program Planning Evaluation) เป็นการประเมินก่อนที่จะนำโครงการไปดำเนินการ เพื่อดูว่าโครงการที่เหมาะสมต่อไปในการประเมินผลอาจจะทำได้ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องมาพิจารณาว่าการวางแผนโครงการนั้น จะสามารถทำให้โครงการบรรลุจุดมุ่งหมายตามที่คาดหวังไว้หรือไม่ ทั้งนี้จะต้องอาศัยเกณฑ์การประเมินผลทั้งภายนอกและภายใน

3.3 การประเมินการดำเนินการ (Program Implementation Evaluation) เป็นการประเมินผลในขณะที่โครงการกำลังดำเนินการ เพื่อจะนำผลจากการประเมินมาใช้เป็นแนวทางสำหรับผู้มีอำนาจตัดสินใจใช้ในการตัดสินใจว่าจากข้อมูลและสารสนเทศต่างๆ เท่าที่โครงการดำเนินการไปแล้วนั้น โครงการดังกล่าวควรจะดำเนินการต่อไปในรูปแบบใดและจะมีการแก้ไขปรับปรุงหรือไม่ หรือยุติโครงการหรือจะให้ดำเนินการต่อไป ในการประเมินผลตามข้อนี้ นอกจากจะประเมินว่าสิ่งที่เกิดขึ้นจริงเป็นไปตามที่กำหนดไว้ในโครงการหรือไม่ แล้วผลที่ได้นั้นมีคุณค่า หรือประโยชน์ต่อโครงการหรือไม่

3.4 การประเมินเพื่อการปรับปรุงโครงการ (Program Improvement Evaluation) เป็นการรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาใช้ในการตัดสินใจในการปรับปรุงโครงการ ทั้งโครงการที่กำลังดำเนินอยู่และเมื่อโครงการสิ้นสุดแล้ว ในการประเมินผลนั้นจะดูว่าโครงการที่ประเมินนั้นจะประสบความสำเร็จ หรือล้มเหลวในแต่ละด้านของโครงการ ตลอดจนผลกระทบที่มีต่อโครงการอื่นเพื่อนำมาใช้ในการปรับปรุงโครงการ

3.5 การประเมินเพื่อการยอมรับโครงการ (Program Certification Evaluation) ในบางครั้งผลจากการประเมินผลโครงการอาจต้องนำไปดำเนินการ เพื่อให้เกิดผลตามเป้าหมาย

ดังนั้นในการประเมินผลจึงจำเป็นที่จะต้องหาข้อมูลสารสนเทศ เพื่อนำไปอ้างอิงในการยืนยันว่าโครงการนั้นมีความเป็นไปได้และจะเกิดประโยชน์ ทั้งนี้เพื่อการยอมรับของผู้ที่เกี่ยวข้อง

รัตน นครเทพ (2552: 46) ได้กล่าวถึงรูปแบบการประเมินสรุปได้ ดังนี้

1. แบบการวิเคราะห์ระบบ (System Analysis Approach) มุ่งถึงผลที่ได้จากโครงการและพยายามหาความเกี่ยวข้องของรูปแบบแผนงานที่วางในโครงการกับตัวบ่งชี้ต่างๆ ข้อมูลต่างๆ ผลที่เกิดจากโครงการจะต้องวัดได้ในเชิงปริมาณ และหาสาเหตุที่เป็นเรื่องของเหตุและผลได้ นิยมใช้ในการวัดผลโครงการทางด้านบริการสังคม

2. แบบยึดวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม หรือวัตถุประสงค์เป็นพื้นฐาน (The Behavioral Goal-Based Approach) ถือว่าวัตถุประสงค์ของโครงการตั้งไว้เป็นเกณฑ์ความแตกต่างระหว่างวัตถุประสงค์ที่วางไว้กับสิ่งที่โครงการทำได้จริงคือ ผลของโครงการกับความสำเร็จของโครงการ คือไม่มีความแตกต่างกัน หรือแตกต่างกันน้อยมากระหว่างวัตถุประสงค์กับสิ่งที่ทำได้จริง

3. แบบยึดการตัดสินใจเป็นหลัก (Decision-Making Approach) ให้ความสำคัญและสนใจตรงจุดระดับการตัดสินใจแบบนั้นแบบนี้ โอกาสอะไรน่าจะเกิดขึ้นบ้าง จากนั้นก็จะเก็บข้อมูลทำการวิเคราะห์และเสนอผลให้แก่ผู้ตัดสินใจ ผู้ประเมินจะต้องสรรหาทางเลือกให้แก่ผู้ตัดสินใจหลายๆ ทาง ซึ่งท้ายที่สุดผู้บริหารเท่านั้นจะเป็นผู้ชี้ขาดว่าจะใช้ทางเลือกใด

4. แบบอิสระจากวัตถุประสงค์ (Goal Free Approach) เป็นการประเมินทุกอย่างที่เกิดขึ้นกับโครงการทั้งหมด และเปรียบเทียบความสำคัญของผลเหล่านั้นว่าตรงกับความต้องการหรือไม่

5. แบบศิลปวิจารณ์ (Art Criterion Approach) กระบวนการวิจารณ์เป็นแบบอย่างการประเมินที่ทำได้โดยผู้เชี่ยวชาญมีแบบแผนและหลักเกณฑ์ เกณฑ์เหล่านี้มีพื้นฐานความคิด มีทฤษฎีที่เชื่อถือได้ และมีส่วนเห็นพ้องต้องกันบ้าง แม้ว่าจะไม่เหมือนกันโดยสิ้นเชิงของผู้ชำนาญในศาสตร์สาขานั้นๆ

6. การตรวจสอบทางวิชาชีพ (The Professional Review Approach) คือการประเมินที่อาศัยกลุ่มของบุคคล ผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชานั้นๆ เป็นผู้ตรวจสอบมาตรฐานและคุณค่าของคนในอาชีพเดียวกันนั่นเอง

7. แบบกึ่งกฎหมาย (Quasi-Legal Approach) ได้นำกระบวนการชกฟอกและการพิจารณาคดีของศาล และระบบลูกขุนมาใช้ในวิธีการประเมินปัญหาสำคัญๆ ทางสังคม

8. แบบศึกษาเฉพาะกรณี (The Case-Study Approach) มุ่งสร้างความเข้าใจให้แก่ผู้รับฟังเกี่ยวกับโครงการอย่างละเอียดทุกๆ ด้าน จึงสนใจประเด็นว่า “บุคคลอื่นที่รู้จักโครงการมีความเห็นเกี่ยวกับโครงการอย่างไร” จึงใช้ทั้งการสังเกตแบบมีส่วนร่วม ศึกษาสภาพแวดล้อมต่างๆ ของโครงการในภาพปกติตามธรรมชาติในการสัมภาษณ์บุคคล ถือว่าเป็นกระบวนการศึกษาแบบเชิงคุณภาพ สำนักทดสอบทางการศึกษา กล่าวว่า การประเมินทางการศึกษาตามแนวคิดของ Stufflebeam นั้น ผู้ประเมินอาจจะเลือกประเมินเฉพาะด้านใดด้านหนึ่งหรือประเมินทั้งหมดก็ได้ แต่ถ้าประเมินทั้งหมดทุกด้านจะช่วยให้ข่าวสารแบบสะสม คือการตัดสินใจหลังจากการประเมินสภาพแวดล้อมแล้วจะเป็นแนวทางสำหรับการประเมินตัวป้อนประเมินกระบวนการและการประเมินผลผลิตในทำนองเดียวกัน การตัดสินใจหลังจากการประเมินตัวป้อนแล้วก็จะเป็แนวทางในการประเมินกระบวนการและประเมินผลผลิต เป็นต้น

สันติ บุญภิรมย์ (2552: 42) กล่าวถึงรายละเอียดการประเมินผล โดยแบ่งไว้เป็น 4 ประการ คือ

1. การประเมินบริบทหรือสถานะแวดล้อม (Context Evaluation) เป็นการประเมินความต้องการหรือความจำเป็นเพื่อจัดทำโครงการหรือกำหนดจุดมุ่งหมายของโครงการต่างๆ การประเมินบริบททำได้โดยการศึกษาอิทธิพลหรือแรงกดดันต่างๆ ของสิ่งภายนอกโครงการว่ามีหรือไม่อย่างไร การศึกษานโยบายการศึกษาของประเทศปัญหาของสังคมที่มีผลกระทบต่อโครงการ หรืออาจประเมินโครงการเปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายของโครงการว่าสอดคล้องกับความจำเป็นและนโยบายหรือปรัชญาของสถาบันหรือหน่วยงานนั้นหรือไม่

2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) เป็นการประเมินว่าปัจจัยที่เราต้องการมีอะไรบ้าง พอเพียงหรือไม่ ภายใต้ปัจจัยนี้มีทางเลือกใดหรือโปรแกรมใดที่เราควรดำเนินงานเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของโครงการ การประเมินปัจจัยเบื้องต้น ได้แก่ บุคลากร เงิน วัสดุ อุปกรณ์ จะช่วยให้ผู้ดำเนินโครงการเลือกแผนจัดโปรแกรมได้อย่างเหมาะสม หรือถ้าประเมินโครงการที่ดำเนินไปแล้ว ผลจากการประเมินปัจจัยก็จะทำให้ได้คำตอบได้ว่า การดำเนินโครงการที่ทำไปแล้วนั้นได้ดำเนินไปตามแผนที่เหมาะสมหรือไม่ ปัจจัยเบื้องต้นที่ใช้พอเพียงหรือไม่

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินว่าได้นำโครงการไปปฏิบัติตามแผนที่ได้กำหนดไว้หรือไม่ การประเมินกระบวนการทำได้ 2 ลักษณะ คือ มีการประเมินก่อนนำไปปฏิบัติจริง เป็นการวิเคราะห์ในเชิงความสัมพันธ์ตามหลักสูตร เหตุผลระหว่างจุดมุ่งหมายกับแนวปฏิบัติ ซึ่งอาจได้เสนอให้ปรับปรุงวิธีการปฏิบัติได้ในลักษณะที่สอง คือ การประเมินกระบวนการขณะปฏิบัติอยู่โดยการสังเกตอย่างมีส่วนร่วมจะช่วยให้ข้อมูลเป็นประโยชน์แก่คณะกรรมการดำเนินโครงการเป็นอย่างมาก การให้ข้อติชมอย่างเหมาะสมและทันทั่วที่จะนำไปสู่ผลสัมฤทธิ์ของโครงการในที่สุด

4. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) เป็นการประเมินผลลัพธ์ที่ได้ว่าเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของโครงการหรือไม่ ซึ่งอาจทำได้ทันทั่วทั้งที่โครงการสิ้นสุด และมีการติดตามผลการปฏิบัติงานต่อมาอีกภายหลัง เช่น 6 เดือน เป็นต้น การประเมินผลผลิตช่วยให้การตัดสินใจเกี่ยวกับการรับรอง ล้มเลิก และปรับขยายโครงการถ้าจะกระทำต่อไป

Stufflebeam, D. L. (1983) มหาวิทยาลัย OhioState University สหรัฐอเมริกา โดยให้ความหมายของการประเมินว่า การประเมินคือ กระบวนการของการระบุหรือกำหนดข้อมูลที่ต้องการ รวมถึงการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลที่จัดเก็บมาแล้วนั้นมาจัดทำให้เกิดเป็นสารสนเทศที่มีประโยชน์ เมื่อนำเสนอสำหรับใช้เป็นทางเลือกในการประกอบการตัดสินใจต่อไป

การประเมินแบบ CIPP MODEL นั้น มีจุดมุ่งหมายเพื่อรวบรวมข้อมูลและหรือสารสนเทศเพื่อนำไปใช้ในการตัดสินใจหาทางเลือกที่เหมาะสมในการประเมินแบบ CIPP MODEL โดย C ย่อมาจาก Context (บริบท) I ย่อมาจาก Input (ปัจจัย) P ย่อมาจาก Process (กระบวนการ) และ P ย่อมาจาก Product (ผลผลิต) ในการประเมินนั้น มุ่งประเมินจากสิ่งที่ประเมิน 4 ประการด้วยกัน คือ

1. การประเมินบริบทในการปฏิบัติงาน (Context Evaluation) เพื่อช่วยให้การตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนในการกำหนดวัตถุประสงค์

2. การประเมินปัจจัย (Input Evaluation) เป็นการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงสร้างเพื่อกำหนดรูปแบบของโครงการ

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เพื่อเป็นการตัดสินใจในการประยุกต์ใช้เพื่อควบคุมการดำเนินการของโครงการ

4. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) เพื่อเป็นการตัดสินใจเกี่ยวกับผลสำเร็จของโครงการ ซึ่งนำไปสู่การยุติ ชะลอ หรือขยายโครงการต่อไปความสัมพันธ์ระหว่างประเภทการประเมินประเภทการตัดสินใจ และการนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ตามแบบจำลองของ Stuffle beam

รายละเอียดการประเมินแบบ CIPP MODEL ดังนี้

1. การประเมินบริบทในการปฏิบัติงาน (Context Evaluation) การประเมินสภาวะแวดล้อม เป็นรูปแบบพื้นฐานของการประเมินโดยทั่วไปเป็นการประเมินเพื่อให้ได้มาซึ่งเหตุผลเพื่อช่วยในการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ โดยจะเน้นในด้านความสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ความต้องการ และเงื่อนไขที่เป็นจริงต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกันกับสภาพแวดล้อม นอกจากนี้ยังช่วยในการวินิจฉัยปัญหา เพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานที่จะเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจ การประเมินสภาวะแวดล้อมนั้นมีลักษณะเด่นๆ ที่สำคัญมากมายจัดเป็นการวิเคราะห์ขนาดใหญ่เป็นตัวกำหนดขอบเขตของการประเมิน การบรรยายและการวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมนอกจากนี้ยังช่วยให้ทราบถึงตัวแปรที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญสำหรับการบรรลุเป้าหมาย ทำให้ได้มาซึ่งการเปลี่ยนแปลงวัตถุประสงค์โดยอาศัยการวินิจฉัย และการจัดเรียงลำดับปัญหาให้สอดคล้องกับความต้องการของที่ประชุมและสถานการณ์วิธีการประเมินสภาวะแวดล้อมมี 2 วิธี คือ

1.1. Contingency Model เป็นการประเมินสภาวะแวดล้อม เพื่อหาโอกาส และแรงผลักดันจากภายนอกระบบ เพื่อให้ได้ข้อมูลมาใช้พัฒนา ส่งเสริมโครงการให้ดีขึ้น โดยใช้การสำรวจปัญหาภายในขอบเขตที่กำหนดอย่างกว้างๆ เช่น การสำรวจงานวิจัยและวรรณคดีที่เกี่ยวข้องการประเมินค่านิยมของชุมชน ข้อเสนอแนะต่างๆ แนวโน้มของการพัฒนาเศรษฐกิจ เป็นต้นการสำรวจปัญหาเหล่านี้ทำให้สามารถที่จะคาดการณ์เกี่ยวกับอนาคต ซึ่งจะมีประโยชน์ในการวางแผนโครงการต่อไป คำถามที่ใช้ในการประเมินสภาวะแวดล้อมแบบ Contingency Model เช่นถ้าต้องการให้กำลังแรงงานสอดคล้องกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีแล้ว ควรจะจัดระบบการพัฒนาบุคลากรอย่างไรจึงจะตอบสนองความต้องการนั้น หรือถ้ามีโรงงานอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นในเขตนี้แล้ว ระบบการจัดการบุคคลควรจะเป็นเช่นไร จึงจะสอดคล้องกับการเพิ่มขึ้นของโรงงานอุตสาหกรรม

1.2. Congruence Model เป็นการประเมินโดยการเปรียบเทียบระหว่างการปฏิบัติจริงกับวัตถุประสงค์ที่วางไว้การประเมินแบบนี้ทำให้เราทราบว่าวัตถุประสงค์ใดบ้างที่สามารถจะบรรลุเป้าหมายเป็นการตรวจสอบความถูกต้องของวัตถุประสงค์

ดังนั้น จะเห็นว่าการประเมินสภาวะแวดล้อมจะได้มาซึ่งข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับระบบเพื่อประโยชน์สำหรับผู้บริหาร

2. การประเมินปัจจัย (Input Evaluation) เป็นการจัดหาข้อมูลเพื่อใช้ในการตัดสินใจความเหมาะสมของแผนงานต่างๆ ที่จัดขึ้น โดยดูว่าข้อมูลจะมีส่วนช่วยให้บรรลุจุดมุ่งหมายของโครงการหรือไม่ ซึ่งมักจะประเมินในด้านต่างๆ คือ

2.1. ความสามารถของหน่วยงานหรือตัวแทนในการจัดโครงการ

2.2. ยุทธวิธีที่ทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ

2.3 การได้รับความช่วยเหลือในด้านต่างๆ ซึ่งจะช่วยให้โครงการดำเนินไปได้ เช่น หน่วยงานที่จะช่วยเหลือ เวลา เงินทุน อาคารสถานที่ อุปกรณ์เครื่องมือ เป็นต้น

ผลที่ได้จากการประเมินปัจจัยจะช่วยให้ได้ข้อมูลที่จะตัดสินใจได้ว่า ควรตั้งวัตถุประสงค์เชิงปฏิบัติอย่างไร ใช้อัตรากำลังเท่าใด วางแผนงานและดำเนินการอย่างไรซึ่งจะแตกต่างจากการประเมินสถานะแวดล้อมในแง่ที่ว่า การประเมินปัจจัยเป็นการทำเฉพาะกรณีนั้นๆ และวิเคราะห์ภายในโครงการเท่านั้น

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เมื่อแผนการดำเนินงานได้รับอนุมัติ และลงมือดำเนินการ การประเมินกระบวนการจำเป็นต้องได้รับการเตรียมการเพื่อให้ได้ข้อมูลย้อนกลับไปยังผู้รับผิดชอบและผู้ดำเนินการทุกลำดับชั้น การประเมินกระบวนการมีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ

3.1 เพื่อหาและทำนายข้อบกพร่องของกระบวนการหรือการดำเนินตามขั้นตอนที่วางไว้

3.2 เพื่อรวบรวมสารสนเทศสำหรับผู้ตัดสินใจในการวางแผน

3.3 เพื่อเป็นรายงานสะสมถึงการปฏิบัติต่างๆ ที่เกิดขึ้น

4. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) มีจุดมุ่งหมายเพื่อวัด และแปลความหมายของความสำเร็จ ไม่เฉพาะเมื่อสิ้นสุดโครงการเท่านั้น แต่ยังมีคามจำเป็นที่ต้องประเมิน ในระหว่างปฏิบัติตามโครงการด้วย การประเมินผลผลิตจะดูว่า การกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการนั้นนำไปใช้ได้หรือไม่ เกณฑ์ในการวัดผลที่สัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ของการทำกิจกรรมคืออะไร เปรียบเทียบผลที่วัดมาได้กับมาตรฐานสัมบูรณ์ หรือมาตรฐานที่สัมพันธ์ที่กำหนดไว้ก่อน และทำการแปลความหมายถึงเหตุของสิ่งที่เกิดขึ้น โดยอาศัยจากรายงานการประเมินสถานะแวดล้อม ปัจจัยและกระบวนการร่วมด้วยในการประเมินนั้นจะดำเนินการประเมินตามแผนงานที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ก็เพื่อจะได้นำผลจากการประเมินมาปรับปรุงแก้ไขพัฒนางานให้ก้าวหน้า และในขั้นสุดท้ายก็จะเป็นการสรุปโครงการต่างๆ ที่ได้จัดทำด้วย

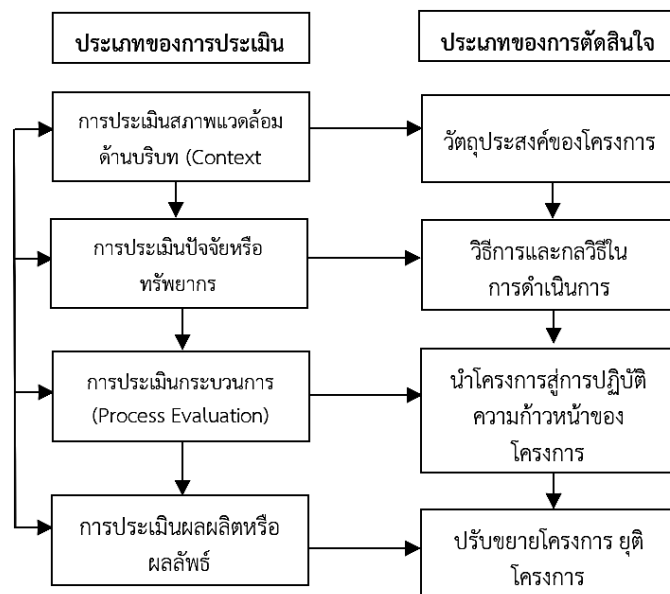
รูปแบบการประเมินของซิโม่เดลแบ่งออกเป็น 4 ประเภท เพื่อสนองตอบการตัดสินใจของผู้บริหาร รายละเอียดของการประเมินและการตัดสินใจต่างๆ ดังนี้

1. การประเมินบริบท (Context Evaluation) หรือการประเมินสภาพแวดล้อมของโครงการเป็นการประเมินก่อนเริ่มโครงการ เพื่อหาความต้องการความจำเป็น โดยประเมินสภาพเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ตลอดจนปัญหาอุปสรรคต่างๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น วิธีการประเมินจะใช้การบรรยายและเปรียบเทียบปัจจัยนำเข้าที่ได้รับจริงกับสิ่งที่คาดหวัง บริบทสังคม เศรษฐกิจ การเมืองที่คาดหวังกับความเป็นจริง รวมทั้งการวิเคราะห์สาเหตุความไม่สอดคล้อง ระหว่างความเป็นจริงและสิ่งที่คาดหวังดังกล่าวเพื่อเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ

2. การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) เป็นการประเมินความต้องการจำเป็นด้านทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินโครงการทั้งปริมาณและคุณภาพ ตลอดจนระบบบริหารจัดการที่วางแผนเพื่อวิเคราะห์และกำหนดทางเลือกที่เหมาะสมที่สุด ที่จะทำให้งานบรรลุวัตถุประสงค์ภายใต้ทรัพยากรที่มีอยู่ วิธีการประเมินใช้การบรรยายและวิเคราะห์ทรัพยากรที่มีอยู่รวมถึงกลยุทธ์และกระบวนการดำเนินงานที่เป็นไปได้ได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด การประเมินปัจจัยนำเข้าจะช่วยผู้บริหารในการตัดสินใจเลือกกลยุทธ์วิธีการดำเนินงานและวางแผนวิธีการดำเนินโครงการ

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินการดำเนินงานเพื่อนำโครงการที่วางไว้ไปสู่การปฏิบัติ เป็นการประเมินขณะดำเนินโครงการ เพื่อศึกษาว่าอะไรเป็นจุดแข็ง จุดอ่อน ปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินโครงการอะไรที่เป็นปัญหาคุกคามความสำเร็จของการดำเนินโครงการส่วนใดของโครงการต้องปรับปรุงแก้ไข คำตอบของคำถามเหล่านี้จะทำให้สามารถกำกับดูแล ควบคุมและปรับปรุงกระบวนการดำเนินงานของโครงการได้ สารสนเทศที่ได้จากการประเมินกระบวนการจะช่วยให้ผู้บริหารทราบความก้าวหน้า จุดแข็งและจุดอ่อนของโครงการเพื่อการกำกับดูแลการตัดสินใจเกี่ยวกับการปรับปรุงวิธีการดำเนินการและเร่งรัดการดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ภายใต้ทรัพยากรและเวลาที่กำหนดไว้

4. การประเมินผลผลิตของโครงการ (Product Evaluation) เป็นการประเมินหลังสิ้นสุดโครงการ เพื่อหาคำตอบให้ได้ว่า การดำเนินโครงการจะประสบความสำเร็จตามแผนที่วางไว้หรือไม่ ผลผลิตเป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือไม่คุ้มค่าหรือไม่ การประเมินหลังสิ้นสุดโครงการจะพิจารณาผลลัพธ์ผลกระทบของโครงการทุกๆ ด้าน ซึ่งมักใช้เทคนิคการติดตามผลหรือประเมินผลด้วยการติดตามหลังโครงการเสร็จหรือศึกษาย้อนกลับ เพื่อใช้เป็นสารสนเทศในการตัดสินใจเกี่ยวกับอนาคตของโครงการว่า ควรจะปรับขยายโครงการหรือควรถูกยุติโครงการตามเวลาที่กำหนด หรือควรยกฐานะเป็นโครงการประจำ

ภาพที่ 1 แสดงรูปแบบการประเมินที่ช่วยในการตัดสินใจของ Stufflebeam
ที่มา: (สุภมาส อังศุโชติ 2545: 31)

สรุปได้ว่า การประเมิน หากพิจารณาแล้วจะเห็นได้ว่าการประเมินโครงการมีลักษณะสำคัญอยู่ 4 ประการ คือ

1. การจัดเก็บข้อมูลที่ใช้ในการดำเนินงานตามโครงการในทุกรูปแบบและทุกขั้นตอน
2. มีการเก็บข้อมูลมาทำการวิเคราะห์
3. มีการใช้ข้อมูลนั้นเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการ

4. นำสารสนเทศที่ได้จากข้อมูลมาใช้ในการปรับปรุงแก้ไข การดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้การประเมินจะควบคู่กันไปกับข้อมูลจากการประเมินบริบทปัจจัยตัวบ่อนและกระบวนการปฏิบัติงานเสมออย่างสอดคล้องสัมพันธ์กัน ในการประเมินโครงการยึดหลักในการวิเคราะห์สภาพปัญหา และความต้องการจำเป็น รวมทั้งความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาจากการประเมิน ซึ่งจะเป็นข้อสนเทศเพื่อการปรับปรุง และพัฒนาการวางแผนงานให้สามารถดำเนินการได้อย่างเหมาะสมกับปัญหา และความต้องการจำเป็นต่อไป

5. กระบวนการประเมินโครงการ

ในส่วนที่เกี่ยวกับกระบวนการประเมินโครงการ สมคิด พรหมจ้อย (2552: 43-48) ได้กล่าวไว้ว่า ในการประเมินโครงการซึ่งถือเป็นการวิจัยรูปแบบหนึ่ง มีกระบวนการดำเนินการประเมินเป็นขั้นตอน ดังนี้

1. ประเมินอะไร : การวิเคราะห์โครงการที่มุ่งประเมิน
2. ทำไมจึงต้องประเมิน : หลักการและเหตุผลของการประเมิน
3. ประเมินเพื่ออะไร : กำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมิน
4. มีแนวคิดทฤษฎีอะไรบ้าง : ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และแนวทางการประเมิน
5. จะประเมินได้อย่างไร : การออกแบบการประเมิน
 - กำหนดรูปแบบการประเมิน
 - กำหนดประเภทของตัวแปรหรือข้อมูลหรือตัวชี้วัด
 - กำหนดแหล่งข้อมูล / ผู้ให้ข้อมูล
 - กำหนดเครื่องมือ / วิธีการที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
 - กำหนดแนวทางการวิเคราะห์ข้อมูล
 - กำหนดเกณฑ์การประเมิน
6. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินมีอะไรบ้าง : เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน
7. จะเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการใด : การเก็บรวบรวมข้อมูล
8. จะสรุปข้อมูลให้มีความหมายได้อย่างไร : การวิเคราะห์ข้อมูล
9. จะนำผลการประเมินไปใช้ได้อย่างไร : รายงานผลการประเมิน

ในการดำเนินงานขั้นตอนที่ 1 ถึง 5 เมื่อเสร็จสิ้นถึงขั้นตอนที่ 5 ผลลัพธ์ของงานที่นักประเมินได้ก็คือ เค้าโครงการประเมิน (Evaluation Proposal) หรือแผนการประเมินโครงการ ซึ่งอยู่ในสภาพพร้อมที่จะนำไปสู่การปฏิบัติจริงต่อไป

รายละเอียดการดำเนินการประเมินโครงการในแต่ละขั้นตอนมีดังนี้

1. วิเคราะห์โครงการที่มุ่งประเมิน : ประเมินอะไร ในส่วนนี้เป็นการบรรยายโครงการ เพื่อให้เกิดความรู้เกี่ยวกับโครงการที่มุ่งประเมินโครงการคือ กลุ่มของกิจกรรมที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันมีความเป็นเอกเทศและแต่ละกิจกรรมจะมีเป้าหมายอันเดียวกัน มีลักษณะที่เด่นชัด มีการกำหนดเวลาเริ่มต้น และเวลาสิ้นสุดโครงการ และมักจะเป็นงานพิเศษที่ต่างไปจากงานประจำ

1.1. ประโยชน์ของการวิเคราะห์โครงการที่มุ่งประเมิน

การวิเคราะห์/บรรยายโครงการที่มุ่งประเมินมีประโยชน์ที่สำคัญอย่างน้อย 4 ประการ คือ

1.1.1. ทำให้ผู้ประเมินรู้จักโครงการนั้น ๆ มากยิ่งขึ้น หรือรู้จักเป็นอย่างดีก่อนที่จะประเมิน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่เป็นนักประเมินภายนอก

1.1.2. ทำให้มองเห็นกรอบแนวทางในการวางแผนประเมินโครงการ

1.1.3. เมื่อพบจุดเด่น – จุดด้อย หรือความสำเร็จ – ล้มเหลวของโครงการนักประเมินจะสามารถอธิบายเหตุผล หรือสาเหตุได้อย่างคมชัดยิ่งขึ้น โดยวิเคราะห์เชื่อมโยงความสำเร็จ ความล้มเหลวนั้นกับสภาพการดำเนินงานโครงการ

1.1.4. จะเป็นประโยชน์ต่อการบรรยายโครงการไว้ในรายงานการประเมินในชั้นของการเขียนรายงานการประเมิน

1.2. การวิเคราะห์โครงการที่มุ่งประเมิน

เป็นการยากที่ผู้ประเมินจะสามารถประเมินโครงการได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยปราศจากความรู้เกี่ยวกับโครงการที่มุ่งประเมิน โดยข้อเท็จจริงและหลักการของการประเมินโครงการ ยิ่งผู้ประเมินมีความรอบรู้เกี่ยวกับโครงการที่มุ่งประเมินมากเท่าใดก็ยิ่งทำให้สามารถประเมินโครงการนั้นได้อย่างถูกต้อง เชื่อถือได้ และเป็นที่ยอมรับแก่คนทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ผู้ประเมินควรทำการศึกษาหรือบรรยายโครงการที่มุ่งประเมินโดยการวิเคราะห์เอกสารโครงการ และเอกสารที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนบุคคลที่เกี่ยวข้องกับโครงการตามหัวข้อต่อไปนี้

1.2.1.โครงการมีความเป็นมาอย่างไร ใครทำ ทำไมต้องทำโครงการนี้ ทำแล้วได้อะไร ตลอดจนหลักการและเหตุผลของโครงการ

1.2.2.ลักษณะของโครงการ เป็นโครงการทดลอง โครงการประจำที่ดำเนินการต่อเนื่อง หรือโครงการพิเศษ เป็นต้น

1.2.3.วัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการคืออะไร ปฏิบัติประเมินได้หรือไม่

1.2.4.รูปแบบการบริหารโครงการเป็นอย่างไร ผู้บริหารโครงการมีใครบ้างมีบุคลากรและองค์กรที่เกี่ยวข้องกับโครงการหรือไม่

1.2.5.ทรัพยากรของโครงการมีอะไรบ้าง ใครหรือหน่วยงานใดเป็นผู้สนับสนุนงบประมาณ

1.2.6.มีกิจกรรม เนื้อหาสาระ และขั้นตอนในการดำเนินโครงการอย่างไร

1.2.7.โครงการเริ่มต้นและสิ้นสุดเมื่อไร

1.2.8.มีการกำหนดเกณฑ์ในการตัดสินผลสำเร็จของโครงการหรือไม่ ถ้ามีเกณฑ์เหล่านั้นคืออะไร

1.2.9.โครงการมีความเหมาะสมเพียงไรในเรื่องของความชัดเจน เป้าหมาย ผลงาน และความเป็นไปได้ของโครงการ

2. หลักการและเหตุผลของการประเมิน : ทำไมจึงต้องประเมิน

ในขั้นตอนนี้ต้องกล่าวถึงความเป็นมาของโครงการ ตลอดจนความจำเป็นและความสำคัญของการประเมินผลโครงการนี้ รวมถึงผลดีของการประเมินโครงการหรือผลเสียที่อาจจะเกิดขึ้นถ้าไม่ได้ทำการประเมินผลโครงการ เป็นส่วนที่นำไปสู่การค้นคว้าเกี่ยวกับเหตุผล และความเป็นมาของโครงการที่จะถูกประเมินว่าทำไมต้องมีการประเมินเพื่อทราบความก้าวหน้า ทราบผลของโครงการ ปัญหาและอุปสรรคของโครงการ ฯลฯ ประเมินเพื่อใคร ผู้สนับสนุนโครงการ ผู้ดำเนินโครงการหรือผู้ที่

เกี่ยวข้องและจะนำผลของการประเมินไปใช้ได้อย่างไร เพื่อปรับปรุง พัฒนาโครงการ บริหารงาน ตัดสินใจยุบ หรือต่อโครงการ ฯลฯ

3. การกำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมิน : ประเมินเพื่ออะไร

วัตถุประสงค์ของการประเมินเป็นกรอบหรือทิศทางให้ทราบว่า การประเมินครั้งนี้มุ่งศึกษา มุ่งประเมินในด้านใดบ้าง จะเป็นการควบคุมทิศทาง การเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมด การประเมิน โครงการนั้นมุ่งให้ได้ข่าวสาร หรือข้อมูลที่เชื่อถือได้ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจของผู้บริหาร หรือองค์กรที่เกี่ยวข้อง ดังนั้นการตั้งวัตถุประสงค์ของการประเมิน จะต้องเขียนอย่างชัดเจน และให้ ทิศทางในการประเมินต้องตรงกับความต้องการใช้ผลการประเมินของผู้บริหารโครงการและผู้ที่ เกี่ยวข้อง เฉพาะเจาะจงวัดได้ ประเมินได้ เป็นปรนัย และเป็นที่ยอมรับของผู้ถูกประเมิน

ในการกำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมิน บ่อยครั้งที่ได้ใช้แบบจำลองการประเมินเป็น กรอบในการกำหนดวัตถุประสงค์ในการประเมิน ตัวอย่างเช่น 1) เพื่อประเมินปัจจัยเบื้องต้นของ โครงการ 2) เพื่อประเมินการบริหารโครงการ 3) เพื่อประเมินกระบวนการดำเนินงานของโครงการ และ 4) เพื่อประเมินผลการดำเนินงาน และผลกระทบของโครงการ

4. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และแนวทางการประเมิน : มีแนวคิดทฤษฎีอะไรบ้าง

เป็นการศึกษาถึงแนวคิด หลักการ ทฤษฎี แนวทางในการประเมิน แบบจำลองการประเมิน รูปแบบต่าง ๆ เพื่อใช้เป็นกรอบในการประเมิน ตลอดจนศึกษากรณีตัวอย่าง งานประเมินที่ทำการ ประเมินโครงการที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน ซึ่งจะทำให้เห็นการประเมินโดยเฉพาะนักประเมินมือใหม่ เห็นแนวทางในการดำเนินงานประเมินได้ชัดเจนมากขึ้น

5. การออกแบบการประเมิน : จะประเมินได้อย่างไร

ในขั้นนี้เป็นการกำหนดกรอบแนวทางการประเมินในรายละเอียดว่าตัวแปร หรือข้อมูลที่ ต้องการศึกษามีข้อมูลด้านใดบ้าง จะสุ่มตัวอย่างอย่างไร เก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งใด มีแนวทาง การวัดอย่างไร และจะวัดด้วยเครื่องมือประเภทใด จะนำข้อมูลมาวิเคราะห์อย่างไรและตัดสินผลการ ประเมินด้วยเกณฑ์อะไร

6. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน : เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินมีอะไรบ้าง

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินมีหรือยัง จะใช้เครื่องมือที่มีอยู่แล้ว หรือจะต้องสร้างขึ้นใหม่ ถ้าสร้างเครื่องมือที่ใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลจะต้องสร้างให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการประเมิน ข้อคำถามควรเฉพาะเจาะจง เป็นปรนัย ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา ทดลองใช้และตรวจสอบ คุณภาพขั้นพื้นฐานของเครื่องมือ เช่น ดัชนีความเที่ยง ความตรง ความยาก ฯลฯ ก่อนที่จะนำ เครื่องมือไปใช้จริง เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินอาจจะเป็นแบบสอบถาม แบบสำรวจ แบบสัมภาษณ์ แบบเจนนับ แบบวิเคราะห์ และแบบทดสอบ เป็นต้น

7. การเก็บรวบรวมข้อมูล : จะเก็บรวบรวมข้อมูลได้ด้วยวิธีการใด

ในขั้นนี้จะเป็นส่วนนำไปสู่ความชัดเจนในวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล คือจะทำให้ทราบว่า อะไรคือแหล่งของข้อมูลที่ต้องการจะต้องเก็บข้อมูลที่ไหน เมื่อไร จากใคร เวลาใด และจะใช้เทคนิควิธี ใดในการเก็บรวบรวมข้อมูลจึงจะได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความละเอียด สมบูรณ์ และถูกต้องตรงกับความเป็นจริงในการปฏิบัติผู้ประเมินไม่จำเป็นต้องอาศัยวิธีการใดวิธีการ หนึ่งเท่านั้น ในการเก็บรวบรวมข้อมูลอาจจะเลือกใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลหลายวิธีที่ตอบสนอง

สภาพการดำเนินงานโครงการที่รับผิดชอบได้อย่างดีที่ผู้ประเมินอาจเลือกใช้หรือคิดค้นวิธีการใหม่ได้ตลอดเวลา ตัวอย่างวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่น่าสนใจและน่าจะสอดคล้องกับธรรมชาติของการประเมินโครงการ ได้แก่ การวิเคราะห์ผลงาน การสอบถาม การสัมภาษณ์ การทดสอบความสามารถในการปฏิบัติงาน การประชุมผู้ที่เกี่ยวข้อง การใช้สถานการณ์จำลอง การอภิปราย การใช้เทคนิคเดลฟาย การสังเกตแบบมีส่วนร่วม การนับ การวัด เป็นต้น

8. การวิเคราะห์ข้อมูล : จะสรุปข้อมูลให้มีความหมายได้อย่างไร

กระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลปกติจะไม่ใช้วิธีการที่ยุ่งยากซับซ้อนมากนัก อาจใช้วิธีการเชิงสถิติบ้าง ตามความจำเป็น เช่น ถ้าเป็นข้อมูลเชิงปริมาณ สามารถนำมาวิเคราะห์โดยสถิติต่าง ๆ อาทิ เช่น แจกแจงความถี่ ค่ามัธยฐานเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน อัตราส่วน ร้อยละ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ การทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ t - test, F - test เป็นต้น ข้อควรระวังในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ จะใช้สถิติใดต้องตรวจสอบว่าข้อมูลเป็นไปตามข้อตกลงหรือไม่ ส่วนข้อมูลที่ไม่ใช่ปริมาณนั้นสามารถวิเคราะห์ได้โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนใหญ่จะเป็นการเปรียบเทียบข้อมูลกับเกณฑ์ หากผลการเปรียบเทียบ สอดคล้องกัน หรือผ่านเกณฑ์หรือแตกต่างกันอย่างชัดเจน การตัดสินคุณค่าก็อาจทำได้โดยตรงไปตรงมา แต่ถ้าเป็นกรณีที่ข้อมูลมีลักษณะกล้ำกึ่งกันการตัดสินคุณค่าจะยากลำบากมากขึ้น และในกรณีดังกล่าว อาจต้องดูข้อมูลสภาพแวดล้อมอื่น ๆ ประกอบด้วย

9. รายงานผลการประเมิน : จะนำผลการประเมินไปใช้ได้อย่างไร

เป้าหมายปลายทางของการประเมินโครงการ คือ การนำข้อมูลผลการประเมินไปใช้ เพื่อการวินิจฉัย สั่งการ หรือตัดสินใจในการปรับปรุง และพัฒนางานโครงการนับว่าเป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุด ดังนั้นในขั้นตอนนี้การประเมินจะต้องจัดทำรายงานการประเมินเพื่อนำเสนอเป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุด ขั้นตอนนี้การประเมินจะต้องจัดทำรายงานการประเมินเพื่อนำเสนอให้ผู้บริหารได้ใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจ รายงานการประเมินสามารถทำได้ใน 2 ลักษณะ คือ รายงานสรุปสำหรับผู้บริหารเป็นรายงานการสรุปผลการประเมินที่สั้นกะทัดรัด ปกติมีความยาว 1 - 3 หน้า ให้สารสนเทศที่ใช้ประกอบการตัดสินใจสำหรับผู้บริหารได้ ลักษณะของรายงานประกอบด้วยส่วนสำคัญ 3 ส่วน คือ วัตถุประสงค์ของการประเมิน ผลการประเมิน และข้อเสนอแนะ สำหรับรายงานการประเมินฉบับสมบูรณ์ทั่วไปจะมีรายละเอียดที่ชัดเจน ครอบคลุมวัตถุประสงค์ ขอบเขตของการประเมินเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง วิธีการประเมิน ผลวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการประเมินและข้อเสนอแนะ

พิสนุ พงศ์ศรี (2551: 102-105) ที่ได้กล่าวถึงกระบวนการประเมินโครงการหรือขั้นตอนการประเมินโครงการไว้ว่า การประเมินโครงการมีขั้นตอนเช่นเดียวกับการประเมินสิ่งอื่น ๆ ซึ่งในที่นี้เห็นควรเป็น 8 ขั้นตอน ไม่ว่าจะเป็นการประเมินก่อน ระหว่าง หรือสิ้นสุดโครงการก็ตาม และถ้าการประเมินงานประเมินโครงการด้วยก็จะเป็น 9 ขั้นตอน คือ เป็นการตรวจสอบผลการประเมินนั่นเอง ในขั้นตอนต่าง ๆ อาจมีการปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมได้ เช่น บางขั้นตอนอาจมีรายละเอียดแตกต่างกันบ้างตามลักษณะของโครงการที่จะประเมิน และปัจจัยอื่นบางขั้นตอนก็มีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กัน บางขั้นตอนก็อาจยุบรวมกันได้ บางขั้นตอนก็อาจสลับกันได้ ฯลฯ เป็นต้น สำหรับสาระโดยสรุปของขั้นตอนทั้ง 9 มีดังนี้

1. การศึกษาแนวคิดการประเมินและศึกษาวิเคราะห์โครงการ พร้อมทั้งข้อมูลที่เกี่ยวข้อง การจะประเมินสิ่งใดหรือประเมินโครงการ ผู้ประเมินต้องศึกษาแนวคิดการประเมินโครงการและสาระที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งอาจศึกษาเรื่องการติดตามโครงการด้วยก็ได้ ตลอดจนอาจศึกษาเพิ่มเติมจากเอกสารอ้างอิงทาบพ และเอกสารหรือแหล่งข้อมูลอื่น ๆ เพิ่มเติมด้วยก็ได้ หลังจากนั้นก็ต้องศึกษาวิเคราะห์โครงการที่จะประเมิน และแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ทั้งจากเอกสาร บุคคลที่เกี่ยวข้อง ผลจากการศึกษาดังกล่าวก็เพื่อให้ได้ข้อสรุปนำไปกำหนดเป็นวัตถุประสงค์ หรือประเด็นการประเมิน และพัฒนาตัวชี้วัดในขั้นตอนต่อไป โดยอาจนับได้ว่าในขั้นตอนที่ 1 นี้ เป็นการศึกษารายละเอียดโดยยังไม่ลงมือทำอะไรเป็นหลักเป็นฐาน จะเริ่มลงมือเขียน หรือปฏิบัติการเตรียมการประเมินโครงการ เบื้องต้นในขั้นที่ 2 ต่อ

2. การกำหนดวัตถุประสงค์หรือประเด็นการประเมินและตัวชี้วัด

ในขั้นตอนนี้ นำผลสรุปจากการศึกษาของขั้นตอนที่ 1 มากำหนดวัตถุประสงค์ หรือประเด็นการประเมิน เมื่อได้วัตถุประสงค์ หรือประเด็นการประเมินที่ชัดเจน คงที่ หรือค่อนข้างชัดเจนแล้ว ก็จะเป็นตัวตั้งให้นำไปพัฒนาตัวชี้วัด ซึ่งวัตถุประสงค์ หรือประเด็นการประเมินอาจได้จาก วัตถุประสงค์โครงการ รูปแบบการประเมิน ความต้องการของผู้ใช้ผลการประเมิน หรือผู้ว่าจ้าง หรือผู้บังคับบัญชา หรือผู้ร้องขอ ฯลฯ ให้ประเมิน ประสิทธิภาพของผู้ประเมินเอง หรือได้จากการร่วมกันกำหนดของผู้เกี่ยวข้อง ฯลฯ โดยอาจได้จากหลาย ๆ แหล่งร่วมกันก็ได้ การกำหนด วัตถุประสงค์หรือประเด็นการประเมิน ถ้าจะให้สะดวกรวดเร็วแบบอาหารกึ่งสำเร็จรูปก็สามารถใช้ รูปแบบการประเมินที่กำหนดประเด็นการประเมินมาให้แล้วก็ได้ เช่น รูปแบบ CIPP และรูปแบบ ของ Kirkpatrick เป็นต้น แต่ก็ต้องประเมินให้ครบข้อกำหนดของรูปแบบ คล้ายกับต้องปฏิบัติตาม กฎระเบียบ หรือกฎหมายที่กำหนด เข้าทำนองง่ายตอนแรกแต่อาจยุ่งยากตอนหลัง ซึ่งจาก ประสิทธิภาพ พบว่า นักประเมินที่ชำนาญมักจะไม่ใช้รูปแบบการประเมินเพราะจะทำให้มีความ ยืดหยุ่นน้อย เมื่อได้วัตถุประสงค์ หรือประเด็นการประเมินแล้ว ก็จะใช้เป็นกรอบในการเลือกพัฒนา หรือสร้างตัวชี้วัด ซึ่งในทางปฏิบัติตัวชี้วัดสำหรับการประเมินโครงการยังมีไม่เพียงพอ หรือไม่ตรงกับ โครงการที่จะประเมิน ผู้ประเมินจะต้องพัฒนาด้วยการปรับให้สอดคล้องกับโครงการที่จะประเมินหรือ สร้างขึ้นใหม่ ซึ่งตัวชี้วัดที่ได้จะเป็นตัวตั้งในการกำหนดเกณฑ์ ค่าน้ำหนัก (ถ้ามี) แหล่งข้อมูล เครื่องมือ และการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนั้น ถ้าตัวชี้วัดไม่ชัดเจนพอ ก็จะส่งผลกระทบต่อการทำงานในขั้นต่อไปได้ บางครั้งต้องกลับมาปรับตัวชี้วัดใหม่ก็มี ตัวชี้วัดเป็นเรื่องสำคัญมากในการประเมินโครงการหรือ ประเมินสิ่งอื่น ๆ

3. การกำหนดเกณฑ์และค่าน้ำหนัก (ถ้ามี)

คำว่า เกณฑ์ในที่นี้ หมายถึง เกณฑ์การตัดสิน ส่วนค่าน้ำหนัก หมายถึง ระดับความสำคัญ ของประเด็นการประเมินและตัวชี้วัด ซึ่งยิ่งเกณฑ์มีความละเอียดและค่าน้ำหนักสอดคล้องกับสภาพ โครงการเท่าไร สารสนเทศจากการประเมินก็ยิ่งครอบคลุมชัดเจนมากขึ้นเท่านั้น แม้ว่าต้องแลกกับ ความยุ่งยากบ้างก็ตาม เช่นเดียวกับความละเอียดของจอภาพ เครื่องรับโทรทัศน์ หรือจอคอมพิวเตอร์ ที่มีรายละเอียดเป็นพิกเซล (Pixel) ยิ่งจำนวนพิกเซลมากก็ยิ่งคมชัดมากในการกำหนดเกณฑ์และค่า น้ำหนักนั้น อาจแยกได้เป็น 4 ระดับ เรียงตาม ลำดับความละเอียดจากน้อยไปหามาก คือ ตั้งแต่ไม่ กำหนดเกณฑ์ตัดสินเลยมีแต่เกณฑ์ในการแปลความหมาย มีเกณฑ์ตัดสินของตัวชี้วัดเพียง 2 ระดับ

คือ ผ่านกับไม่ผ่าน มีเกณฑ์ตัดสินเพียง 2 ระดับ และกำหนดค่าน้ำหนักของตัวชี้วัดและสุดท้าย คือ มีเกณฑ์ตัดสินมากกว่า 2 ระดับ และมีค่าน้ำหนัก

4. การกำหนดกรอบแนวคิดและขอบเขตการประเมิน

เมื่อได้วัตถุประสงค์หรือประเด็นการประเมิน ตัวชี้วัด เกณฑ์ (ถ้ามี) และค่าน้ำหนัก (ถ้ามี) แล้วนำมารวมกันเป็นกรอบแนวคิดการประเมิน ซึ่งอย่างน้อยต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ ประเด็นการประเมินกับตัวชี้วัด ถ้าจะให้ละเอียดยิ่งขึ้น ก็กำหนดเกณฑ์ และค่าน้ำหนักโดยเกณฑ์อาจจะกำหนดไว้มากกว่า 2 ระดับ และทำเป็นตารางกรอบแนวคิด ซึ่งมีช่องตารางตามองค์ประกอบข้างต้น จากสาระหรือองค์ประกอบสำคัญของกรอบแนวคิดของการประเมินจะนำไปสู่การกำหนดขอบเขตการประเมินที่สอดคล้องกับกรอบแนวคิด เกี่ยวกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูล เครื่องมือที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล และอาจกำหนดองค์ประกอบอื่น ๆ เช่น พื้นที่ เวลา และแนวทางการเก็บข้อมูล เพิ่มเติมได้ตามต้องการ โดยจะทำเป็นตารางสรุปและนำไปรวมกับตารางหรือสาระสำคัญของกรอบแนวคิดการประเมิน รวมเป็นตารางกรอบแนวคิดและขอบเขตการประเมิน

5. การสร้างและพัฒนาเครื่องมือเก็บข้อมูล

การประเมินต้องตัดสินใจผลจากสารสนเทศที่เก็บมาได้ โดยใช้เครื่องมือต่าง ๆ ตามตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ ซึ่งโครงการแต่ละโครงการจะมีลักษณะเฉพาะและมีความแตกต่างกันมาก จึงยากที่จะใช้เครื่องมือของผู้ที่สร้างหรือพัฒนาไว้ได้ อย่างน้อยก็ต้องมาปรับบ้างยกเว้นเครื่องมือทางวิทยาศาสตร์ที่มีมาตรฐานเหมือนกันนำมาปรับใช้ได้เลย ส่วนเครื่องมือทางสังคมศาสตร์ เช่น แบบสอบถามแบบสัมภาษณ์ หรือแบบสังเกต มักจะต้องปรับหรือสร้างใหม่เสมอ เมื่อสร้างแล้วถ้าเป็นไปได้ก็ควรพัฒนาหาคุณภาพของเครื่องมือด้วย

6. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเตรียมปฏิบัติการประเมินขั้นตอนที่ 5 จะนำมาใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจริง ในส่วนขั้นตอนนี้เป็นารเริ่มปฏิบัติการจริงในภาคสนามโดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น สอบถามสัมภาษณ์ สังเกต ถ้าเป็นกรณีข้อมูลเชิงคุณภาพก็อาจใช้เทคนิคต่าง ๆ เพิ่มเติม เช่น การสัมภาษณ์กลุ่มแบบเจาะจง (Focus Group Interview) และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม เป็นต้น

7. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการประเมินโครงการจะง่ายกว่าการวิจัย เพราะมักจะใช้สถิติพื้นฐานง่าย ๆ เช่น จำนวนนับ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน อาจจะมีที่ยากขึ้นบ้างก็คือสถิติที่ใช้ทดสอบ ซึ่งมักจะเป็นการทดสอบที (t - test) และสถิติที่ใช้หาคุณภาพเครื่องมือ เช่น การหาค่าความเที่ยงตรงโดยใช้สูตร KR - 20 หรือสูตรอัลฟา ของครอนบาค (Cronbach) เป็นต้น

8. การเขียนรายงานการประเมิน

รายงานการประเมินโครงการที่สมบูรณ์ จะมีโครงสร้างคล้ายกับรายงานการวิจัย หรือวิทยานิพนธ์ คือ มีส่วนนำ ส่วนที่เป็นเนื้อหา 5 บท และส่วนท้ายซึ่งจะเป็นภาคผนวกต่างๆ ข้อแตกต่างที่สำคัญก็คือ การรายงานการประเมินจะเสนอแก่ผู้เกี่ยวข้องกับโครงการมากกว่าเผยแพร่แก่บุคคลหรือหน่วยงานทั่วไป เหมือนกับรายงานการวิจัยหรือวิทยานิพนธ์ นอกจากนี้การเขียนรายงานการประเมินจะต้องอาศัยความสามารถทั้งศาสตร์และศิลป์เข้าช่วย เพื่อจูงใจหรือนำมาให้ผู้เกี่ยวข้องนำผลการประเมินไปใช้จริง อย่างไรก็ตามในกรณีโครงการขนาดเล็กหรือมีความเร่งด่วน อาจเขียน

รายงานการประเมินโครงการโดยสรุป ไม่ต้องมีโครงสร้างสมบูรณ์เช่นเดียวกับการวิจัยในชั้นเรียนที่อนุโลมให้เขียนหน้าเดียว หรือเพียง 5 – 10 หน้าก็ได้

9. การประเมินงานประเมินโครงการ (ถ้ามี)

การประเมินงานประเมินโครงการ หรืองานประเมินอื่น ๆ ยังมีน้อยมาก แต่ในที่นี้เห็นว่าควรจะนำเสนอไว้ในลักษณะการตรวจสอบคุณภาพของรายงานการประเมินด้วยวิธีการต่าง ๆ ที่เหมาะสม เพื่อเป็นการกระตุ้นหรือเร่งรัดให้การประเมินโครงการ มีคุณภาพมาตรฐานที่สูงขึ้น ถึงแม้ว่าในปัจจุบันจะยังมีการประเมินงานประเมินโครงการน้อย แต่คาดว่าในอนาคตจะต้องมีการนำไปใช้กันมากขึ้น

กล่าวโดยสรุปกระบวนการประเมินโครงการหรือขั้นตอนการประเมินโครงการ เป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งของผู้ประเมินต้องศึกษาทำความเข้าใจ และปฏิบัติด้วยความรอบคอบ อย่างเป็นระบบ ซึ่งจากการศึกษาค้นคว้าโดยสรุปมี 9 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ประเมินอะไร : การวิเคราะห์โครงการที่มุ่งประเมิน 2) ทำไมจึงต้องประเมิน : หลักการและเหตุผลของการประเมิน 3) ประเมินเพื่ออะไร : กำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมิน 4) มีแนวคิดทฤษฎีอะไรบ้าง : ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และแนวทางการประเมิน 5) จะประเมินได้อย่างไร : การออกแบบการประเมิน 6) เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินมีอะไรบ้าง : เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน 7) จะเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการใด : การเก็บรวบรวมข้อมูล 8) จะสรุปข้อมูลให้มีความหมายได้อย่างไร : การวิเคราะห์ข้อมูล และ 9) จะนำผลการประเมินไปใช้ได้อย่างไร : รายงานผลการประเมิน

ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ

1. ความหมายของความพึงพอใจ

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554 พิมพ์ครั้งที่ 2 (2546 : 840) กล่าวว่า “พึงพอใจ ว. รัก , ชอบใจ”

นฤมล จำอินทร์ (2557 : 32) สรุปความหมายของความพึงพอใจว่า “ความพึงพอใจ เป็นความรู้สึกชอบ พอใจ หรือเจตคติที่ดีของบุคคลที่มีต่อการทำงาน หรือปฏิบัติกิจกรรม หรือการเรียนการสอน ความพึงพอใจทำให้บุคคลเกิดความสบายใจ เกิดความสุข เป็นผลดีต่อการปฏิบัติงาน”

และ ดวงพร ธิบแจ่ม (2557 : 37) กล่าวถึงเรื่องนี้ว่า “ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ เกิดจากปัจจัยหลายด้านประกอบกัน เช่น ความต้องการ ความคาดหวังและประสบการณ์ เป็นต้น เมื่อบุคคลได้รับการตอบ ซึ่งตรงกับความต้องการหรือความคาดหวังจะเกิดความรู้สึกด้านบวกและกลายเป็นความพึงพอใจ”

สรุปได้ว่า ความพึงพอใจ เป็นความรู้สึกของบุคคล ที่แสดงต่อการทำงาน การปฏิบัติตนหรือสิ่งต่าง ๆ ที่ตรงกับความคาดหวังแล้ว เกิดความสบายใจ สุขใจ เกิดความรู้สึกด้านบวกจนกลายเป็นความพึงพอใจ

2. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับความพึงพอใจ

นักจิตวิทยา ชื่อ อับราฮัม มาสโลว์ (Abraham Maslow , สรุปรจาก นฤมล จำอินทร์. 2557 : 33) ได้เสนอทฤษฎีความต้องการของมนุษย์ว่า มนุษย์มีความต้องการอยู่ 5 ระดับ คือ

1. ความต้องการทางกายภาพ (Physiological Need) เป็นความต้องการขั้นต่ำสุด ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นในการดำรงชีวิต เช่น ต้องการอาหาร น้ำ อากาศ ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม เป็นต้น ซึ่งถ้าได้สิ่งเหล่านี้ก็จะเกิดความพึงพอใจ

2. ความต้องการความปลอดภัย (Safety Need) เป็นความต้องการเพื่อปกป้องพิทักษ์ตนเองให้เกิดความมั่นคงปลอดภัยจากสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัว เช่น สัญญาจ้างงาน ข้อตกลงระหว่างฝ่ายจัดการกับสหภาพแรงงาน การประกันการว่างงาน ฯลฯ

3. ความต้องการทางสังคม (Social Need) เป็นความต้องการให้ผู้อื่น และสังคมยอมรับคบหาสมาคม และเป็นที่ยอมรับของเพื่อนร่วมงาน มีมิตรภาพและความรักต่อกัน

4. ความต้องการมีฐานะทางสังคม (Esteem Need) ความต้องการมีฐานะในสังคมสามารถแบ่งออกได้ 2 ด้าน คือ

4.1 ปรรารถนาที่จะเข้มแข็ง เชื่อมั่นในตนเอง ความอิสระเสรีภาพ

4.2 ต้องการชื่อเสียง ตำแหน่ง ฐานะ ความเด่นดัง การรับรอง และความชื่นชมจากผู้อื่น

5. ความต้องการความสำเร็จในสิ่งที่ตนปรารถนา (Self Actualization) เป็นความต้องการขั้นสูงสุดของมนุษย์ และความต้องการขั้นสูงสุดของแต่ละคนจะไม่เหมือนกัน และไม่เท่ากัน องค์กรควรสนองตอบความต้องการของมนุษย์ คือ เปิดโอกาสให้คนที่ดีมีโอกาสที่จะสนองความต้องการตามอุดมการณ์ของเขาให้มากที่สุด เพราะเป็นธรรมชาติของมนุษย์ ซึ่งจะพอใจมากหาก ได้แสดงผลงานที่สูงที่สุดที่ตนเองจะได้ทำ

สรุปได้ว่า การประเมินความพึงพอใจ สามารถนำมาใช้ในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินโครงการสถานศึกษาปลอดภัย วิทยาลัยเทคนิคเวียงป่าเป้า แสดงความรู้สึกรู้สึกต่อการดำเนินการในด้านต่างๆ ว่าเกิดความพึงพอใจหรือไม่ ระดับใด และมีส่วนใด ที่ยังบกพร่องอยู่ วิทยาลัยจะได้ดำเนินการพัฒนาการดำเนินการให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

3. ลักษณะของความพึงพอใจ

ดวงพร ธิบแจ่ม (2557 : 37) ได้กล่าวถึงลักษณะสำคัญของความพึงพอใจไว้ดังนี้

1. เกิดจากประสบการณ์ สิ่งเร้าต่าง ๆ รอบตัว แต่ละคนมีความพึงพอใจต่อสิ่งต่าง ๆ แตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับบุคคล การอบรมเลี้ยงดู การเรียนรู้ ประเพณี วัฒนธรรม สติปัญญาและอายุ เป็นต้น

2. เป็นการเตรียมความพร้อมในการสนองต่อสิ่งเร้า ความพึงพอใจมีลักษณะที่ซับซ้อนยากที่คนภายนอกจะมองออกกว่าเราพอใจหรือไม่ และบางครั้งไม่มีเหตุผล

3. มีทิศทางประเมินว่าเป็นอารมณ์ ความรู้สึกในด้านดีหรือด้านลบ ทั้งนี้ถ้ารู้สึกพึงพอใจก็ไม่ได้หมายความว่าเหตุการณ์ หรือสิ่งที่เกิดขึ้นเป็นสิ่งพึงปรารถนา เช่น มีความพึงพอใจต่อการดื่มสุรา แต่การดื่มสุราเป็นสิ่งที่ไม่ดี เป็นต้น

4. มีความเข้ม คือ มีปริมาณมากน้อยของความรู้สึก เช่น ชอบ หรือชอบมาก เป็นต้น

5. มีความคงทน เป็นสิ่งที่คนยึดมั่น และมีส่วนกำหนดพฤติกรรมของคนนั้น

6. แสดงออกให้เห็นทั้งพฤติกรรมภายนอก และภายใน เช่น จิตใจขุ่นมัว หรือการแสดงออกด้วยท่าทาง เป็นต้น

7. ต้องมีสิ่งเร้าจึงมีการตอบสนอง หากไม่มีสิ่งเร้าก็เกิดความพึงพอใจ หรือไม่พึงพอใจ จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้น จึงทำให้การวัดความพึงพอใจในงานต่าง ๆ กระทำได้ 3 วิธี พอสรุปได้ดังนี้

7.1. การใช้แบบสอบถาม ซึ่งเป็นวิธีการที่นิยมใช้กันแพร่หลายวิธีหนึ่ง โดยการร้องขอหรือ ขอความร่วมมือจากกลุ่มบุคคลที่ต้องการวัด แสดงความคิดเห็นลงในแบบฟอร์มที่กำหนดคำตอบไว้ให้เลือกตอบหรือเป็นคำตอบอิสระ โดยคำถามที่ถามอาจจะถามถึงความพอใจในด้านต่าง ๆ เช่น ลักษณะของการให้บริการ สถานที่ให้บริการ บุคลากรที่ทำงาน เป็นต้น โดยทั่วไปนิยมใช้เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยกำหนดเป็น 5 ระดับ ได้แก่ (ธานินทร์ ศิลป์จารุ , 2557 : 74 – 75)

5 หมายถึง มีความพึงพอใจ อยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีความพึงพอใจ อยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง มีความพึงพอใจ อยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีความพึงพอใจ อยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง มีความพึงพอใจ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

จากนั้นกำหนดเกณฑ์ในการแปลค่าของคะแนนที่ได้ ดังนี้

4.50 – 5.00 หมายถึง มีความพึงพอใจ อยู่ในระดับมากที่สุด

3.50 – 4.49 หมายถึง มีความพึงพอใจ อยู่ในระดับมาก

2.50 – 3.49 หมายถึง มีความพึงพอใจ อยู่ในระดับปานกลาง

1.50 – 2.49 หมายถึง มีความพึงพอใจ อยู่ในระดับน้อย

1.00 – 1.49 หมายถึง มีความพึงพอใจ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

7.2. การสัมภาษณ์ เป็นอีกวิธีหนึ่งที่จะทำให้ทราบถึงระดับความพึงพอใจ ซึ่งเป็นวิธีการที่ต้องอาศัยเทคนิคและความชำนาญพิเศษของผู้สัมภาษณ์ที่จะจูงใจให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ตอบคำถามให้ตรงกับข้อเท็จจริง การวัดความพึงพอใจโดยวิธีการสัมภาษณ์นับว่าเป็นวิธีที่ประหยัดและมีประสิทธิภาพอีกวิธีหนึ่ง

7.3. การสังเกต เป็นอีกวิธีหนึ่งที่จะทำให้ทราบถึงระดับความพึงพอใจของผู้สังเกต โดยวิธีการสังเกตจากพฤติกรรมขณะ ปฏิบัติงาน สังเกตกิริยาท่าทาง การพูด สีหน้า และความถี่ของการปฏิบัติการ เป็นต้น การวัด ความพึงพอใจ โดยวิธีนี้ ผู้วัดจะต้องกระทำอย่างจริงจัง และมีแบบแผนที่แน่นอน จึงจะสามารถประเมินได้

สรุปได้ว่า การวัดความพึงพอใจ สามารถนำมาใช้ในการดำเนินการวัดความพึงพอใจของครู และบุคลากรทางการศึกษา และผู้เรียน ที่มีต่อการประเมินโครงการสถานศึกษาปลอดภัยวิทยาลัยเทคนิคเวียงป่าเป้า โดยใช้ แบบสอบถามความพึงพอใจ ใช้เกณฑ์การให้คะแนนระดับความพึงพอใจ 5 ระดับ ดังจะได้เสนอรายละเอียดในลำดับต่อไป

บริบทของของวิทยาลัยเทคนิคเวียงป่าเป้า

วิทยาลัยเทคนิคเวียงป่าเป้า สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เดิมเป็นวิทยาลัยการอาชีพเชียงราย ศูนย์การเรียนเวียงป่าเป้า โดยในปีการศึกษา 2549 วิทยาลัยการอาชีพเชียงราย ได้ลงนามความร่วมมือจัดการศึกษาด้านวิชาชีพ ร่วมกับ โรงเรียนชุมชนบ้านกู่ (ป่าเป้าประชานุเคราะห์) สำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งจัดการเรียนการสอน ณ โรงเรียนบ้านกู่ (ป่าเป้าประชานุเคราะห์) หมู่ที่ 11 ต.เวียง อ.เวียงป่าเป้า จ.เชียงราย ต่อมา กระทรวงศึกษาธิการได้มีประกาศจัดตั้งวิทยาลัยเทคนิคเวียงป่าเป้าขึ้นเมื่อวันที่ 28 พฤศจิกายน 2555 ตั้งอยู่ที่ เลขที่ 200 หมู่ 6 ตำบลป่าจ้าว อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ในพื้นที่ 13 ไร่ 1 งาน 39.9 ตารางวา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ เป็นการขยายการศึกษาอาชีวศึกษาให้กว้างขวาง สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นและตลาดแรงงาน ซึ่งเป็นการแก้ปัญหาการขาดแคลนกำลังคน อีกทั้งเป็นการเสริมสร้างและพัฒนาากำลังคนของประเทศ ให้มีคุณภาพในการประกอบอาชีพตามนโยบายของรัฐบาล

1. สภาพชุมชน เศรษฐกิจและสังคม

อำเภอเวียงป่าเป้า ซึ่งเป็นพื้นที่ที่วิทยาลัยเทคนิคเวียงป่าเป้า ให้บริการการศึกษาเป็นส่วนใหญ่ เป็นอำเภอหนึ่งของจังหวัดเชียงราย เป็นอำเภอที่อยู่ทางใต้สุดของจังหวัดเชียงราย มีพื้นที่ขนาดใหญ่ซึ่งรองจากอำเภอเมืองเชียงราย และอำเภอแม่สรวย มีลักษณะเป็นที่ราบสลับกับเทือกเขาตลอดทั้งแนว มีเทือกเขาที่สูงที่สุดของจังหวัด และยังเป็นอันดับ 5-6 ของประเทศ และยังเป็นอำเภอเดียวของจังหวัดที่มีต้นกำเนิดแม่น้ำไหลย้อนกลับขึ้นไปและไปรวมกับแม่กก มีประชากรอาศัยอยู่ในพื้นที่หลายเชื้อชาติ เช่น อาข่า ม้ง ไตลื้อ ขมุ มูเซอ แม้ว เย้า อพยพมาจากสิบสองปันนา ทางตอนใต้ของประเทศจีนปัจจุบันบางส่วน และอพยพมาจากจังหวัดเชียงใหม่ อำเภอเวียงป่าเป้าแบ่งเขตการปกครองย่อยออกเป็น 7 ตำบล 92 หมู่บ้าน ประกอบด้วยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 9 แห่ง ได้แก่ เทศบาลตำบลเวียงป่าเป้า เทศบาลตำบลแม่ชะจาน เทศบาลตำบลเวียงกาหลง เทศบาลตำบลป่าจ้าว องค์การบริหารส่วนตำบลสันสลี องค์การบริหารส่วนตำบลเวียง องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านโป่ง องค์การบริหารส่วนตำบลแม่เจดีย์ และองค์การบริหารส่วนตำบลแม่เจดีย์ใหม่ อาชีพราษฎรส่วนใหญ่ทำการเกษตรกรรม มีพื้นที่นาประมาณ 39,347 ไร่ ที่ไร่ ประมาณ 28,500 ไร่ พืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่ ข้าวเหนียว ชিং ชา กาแฟ เห็ด เป็นต้น

2. ข้อมูลบุคลากร และแผนภูมิการบริหาร

ตารางที่ 2 จำนวนบุคลากร ของวิทยาลัยเทคนิคเวียงป่าเป้า

ตำแหน่ง	จำนวน
1. ฝ่ายบริหาร	3
2. ข้าราชการครู	7
3. พนักงานราชการ	2
4. ลูกจ้างชั่วคราว (ครู)	21
5. ลูกจ้างชั่วคราว (ฝ่ายสนับสนุน)	12
รวม	45

ภาพที่ 2 แสดงผังการบริหารงานของวิทยาลัยเทคนิคเวียงป่าเป้า

3. ข้อมูลด้านหลักสูตรที่จัดการเรียนการสอน

วิทยาลัยเทคนิคเวียงป่าเป้าปัจจุบันเปิดทำการสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ดังนี้

3.1. หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ประกอบด้วย 7 แผนกวิชา ดังนี้

- 3.1.1. แผนกวิชาช่างยนต์
- 3.1.2. แผนกวิชาช่างไฟฟ้า
- 3.1.3. แผนกวิชาช่างอิเล็กทรอนิกส์
- 3.1.4. แผนกวิชาช่างก่อสร้าง
- 3.1.5. แผนกวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ
- 3.1.6. แผนกวิชาการบัญชี
- 3.1.7. แผนกวิชาการตลาด

3.2. หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ประกอบด้วย 6 แผนกวิชา ดังนี้

- 3.2.1. แผนกวิชาเทคนิคยานยนต์
- 3.2.2. แผนกวิชาไฟฟ้ากำลัง
- 3.2.3. แผนกวิชาอิเล็กทรอนิกส์อุตสาหกรรม
- 3.2.4. แผนกวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ

3.2.5. แผนวิชาการบัญชี

3.2.6. แผนวิชาการธุรกิจค้าปลีก

4. ข้อมูลด้านผู้เรียน

ตารางที่ 3 แสดงข้อมูลผู้เรียน วิทยาลัยเทคนิคเวียงป่าเป้า

ลำดับ	สาขาวิชา	ชั้นปีที่ 1	ชั้นปีที่ 2	ชั้นปีที่ 3	รวม
	หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (.ปวช)				
1	ช่างยนต์	72	45	36	153
2	ช่างไฟฟ้ากำลัง	38	37	37	112
3	ช่างอิเล็กทรอนิกส์	15	11	16	42
4	ช่างก่อสร้าง	23	19	-	42
5	การบัญชี	17	9	19	45
6	เทคโนโลยีสารสนเทศ	21	23	18	62
7	การตลาด	20	4	10	34
	รวม ปวช.	206	148	136	490
	หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (.ปวส)				
1	เทคนิคยานยนต์	19	31		50
2	ไฟฟ้ากำลัง	33	24		57
3	อิเล็กทรอนิกส์อุตสาหกรรม	24	8		32
4	การบัญชี	16	14		30
5	เทคโนโลยีสารสนเทศ	8	8		16
6	การจัดการค้าปลีก	9	-		9
	รวม ปวส.	109	85		194
	รวมทั้งสิ้น	315	233	136	684

หมายเหตุ ข้อมูล ณ 10 มิถุนายน 2562

โครงการสถานศึกษาปลอดภัยของวิทยาลัยเทคนิคเวียงป่าเป้า ประจำปี 2562

1. ชื่อโครงการ โครงการสถานศึกษาปลอดภัย

ลักษณะโครงการ

- โครงการตามแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562
- โครงการเร่งด่วนตามนโยบาย (กระทรวงศึกษาธิการ/สอศ./วิทยาลัย)
- โครงการพิเศษ (ไม่ใช้งบประมาณ สอศ.) /หน่วยงานภายนอก/อื่น ๆ

2. ผู้รับผิดชอบและสถานที่ดำเนินโครงการ

- ฝ่ายงานที่รับผิดชอบ นายเรวัตร์ แก้วทองมูล ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคเวียงป่าเป้า
- สถานที่ดำเนินโครงการ วิทยาลัยเทคนิคเวียงป่าเป้า

3. ความสอดคล้อง/เชื่อมโยง/ภายใต้ยุทธศาสตร์ นโยบาย จุดเน้น และมาตรการ

- สอดคล้องกับมาตรฐานการอาชีวศึกษา ประเด็นประเมินที่ 3 การบริหารจัดการ
- สอดคล้องกับยุทธศาสตร์กระทรวงศึกษาธิการ : ยุทธศาสตร์ที่การจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
- สอดคล้องกับภารกิจและนโยบาย สอศ : ข้อที่ยกระดับคุณภาพการจัดการอาชีวศึกษา
- สอดคล้องกับกลยุทธ์ของสถานศึกษา : ข้อที่ 3 พัฒนาหลักสูตรและจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการ หรือประชาคมอาเซียน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้วยเทคนิควิธีการสอนที่หลากหลายมุ่งเน้นสมรรถนะอาชีพ และบูรณาการคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม คุณลักษณะที่พึงประสงค์และหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 1 (สถานศึกษาพอเพียง) : ด้านที่องค์ประกอบที่ 1 ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ตัวบ่งชี้ที่ 4 บริหารทั่วไป
- สอดคล้องกับการประเมินคุณภาพสถานศึกษาคุณธรรม ด้าน 2 องค์ประกอบที่ : ผลผลิต ตัวชี้วัดที่ 2.1 พฤติกรรมที่พึงประสงค์ในสถานศึกษาเพิ่มขึ้น

4. หลักการและเหตุผล

ตามที่กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้มาตรฐานการอาชีวศึกษาพ.ศ 2561 สำหรับสถานศึกษาที่จัดการศึกษาในระดับอาชีวศึกษาใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาและการประเมินคุณภาพการศึกษาด้านอาชีวศึกษาให้เป็นไปตามกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจึงได้กำหนดเกณฑ์การประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาตามมาตรฐานการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2561 จำนวน 5 ด้าน โดยกำหนดค่าน้ำหนักการให้คะแนนในแต่ละด้านดังนี้

1. ด้านผู้เรียนและผู้สำเร็จการศึกษา (ค่าน้ำหนักร้อยละ 50)
2. ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน (ค่าน้ำหนักร้อยละ 10)
3. ด้านครูผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษา (ค่าน้ำหนักร้อยละ 20)
4. ด้านการมีส่วนร่วม (ค่าน้ำหนักร้อยละ 10)
5. ด้านปัจจัยพื้นฐาน (ค่าน้ำหนักร้อยละ 10)

ซึ่งตามเกณฑ์การประเมินคุณภาพสถานศึกษาของสถานศึกษาตามมาตรฐานการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2561 ในด้านที่ 5 ด้านปัจจัยพื้นฐาน ได้กำหนดให้สถานศึกษาดำเนินการพัฒนาและดูแลสภาพแวดล้อม ภูมิทัศน์ อาคารสถานที่ ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ แหล่งการเรียนรู้ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ให้มีความพร้อม เพียงพอต่อการใช้งานเอื้อต่อการเรียนรู้ จัดระบบสาธารณูปโภค รวมทั้งระบบรักษาความปลอดภัยในสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ โดยร่วมกับสำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัดเชียงราย เพื่อบริหารจัดการให้สถานศึกษาสร้างความตระหนักด้านความปลอดภัยอาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงานให้เกิดขึ้นภายในสถานศึกษา รวมทั้งพัฒนาต้นแบบการดำเนินการเรื่องความปลอดภัยในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น อันจะส่งผลให้ครูและบุคลากรทางการศึกษา ผู้เรียน ตลอดจนผู้ปกครองมีความปลอดภัย มีคุณภาพชีวิตที่ดีตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เป็นมาตรฐานในการดำเนินงาน ซึ่งผ่านการวิเคราะห์โดยอาศัยการมีส่วนร่วมของครู บุคลากร นักเรียน นักศึกษา และผู้ปกครอง ซึ่งมาตรการดังกล่าวย่อม ต้องอาศัยการควบคุม ดูแล ติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล และปรับปรุงอย่างต่อเนื่องเพื่อให้สถานศึกษาเกิดความปลอดภัย

ดังนั้น ทางวิทยาลัยเทคนิคเวียงป่าเป้า ได้จัดทำโครงการสถานศึกษาปลอดภัย เพื่อรักษาความปลอดภัย และรณรงค์การเสริมสร้างความปลอดภัย ให้แก่นักเรียน นักศึกษา และบุคลากรทางการศึกษาในวิทยาลัยเทคนิคเวียงป่าเป้า โดยมีกิจกรรมที่ส่งเสริมความปลอดภัยในสถานศึกษา 3 ด้าน คือ 1) ความปลอดภัย 2) สุขอนามัย และ 3) สภาพแวดล้อมในการทำงาน

5. วัตถุประสงค์

5.1. วิทยาลัยเทคนิคเวียงป่าเป้ามี่คุณภาพตามเกณฑ์ข้อกำหนดของสถานศึกษาปลอดภัย ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านความปลอดภัย ด้านสุขอนามัยและด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน

5.2. กิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุนโครงการสถานศึกษาปลอดภัย วิทยาลัยเทคนิคเวียงป่าเป้า จำนวน 15 กิจกรรม

5.3. ความพึงพอใจของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนและ บุคลากรทางการศึกษาที่มีต่อโครงการสถานศึกษาปลอดภัย วิทยาลัยเทคนิคเวียงป่าเป้า

5.4. ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อโครงการสถานศึกษาปลอดภัย วิทยาลัยเทคนิคเวียงป่าเป้า

5.5 เพื่อเปรียบเทียบความปลอดภัยในสถานศึกษา ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านความปลอดภัย ด้านสุขอนามัยและด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน ปีการศึกษา 2561-2562

6. เป้าหมาย

6.1. เชิงปริมาณ

6.1.1. วิทยาลัยเทคนิคเวียงป่าเป้าจัดให้มีกิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุนสถานศึกษาปลอดภัยวิทยาลัยเทคนิคเวียงป่าเป้า ในปีการศึกษา 2562 จำนวน 15 กิจกรรม

6.1.2. ผู้เรียนของวิทยาลัยเทคนิคเวียงป่าเป้า จำนวน 684 คน

6.1.3. ครูและบุคลากรทางการศึกษาของวิทยาลัยเทคนิคเวียงป่าเป้า จำนวน 45 คน

6.2. เชิงคุณภาพ

6.2.1 วิทยาลัยเทคนิคเวียงป่าเป้ามีคุณภาพตามเกณฑ์ข้อกำหนดของสถานศึกษาปลอดภัย ผ่านเกณฑ์ไม่น้อยกว่าร้อยละ 90

6.2.2 ครูบุคลากรทางการศึกษาและผู้เรียนได้ร่วมกิจกรรมการสนับสนุนและส่งเสริมด้านความปลอดภัย 3 ด้าน คือ 1) ด้านความปลอดภัย 2) ด้านสุขอนามัย และ 3) ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน

6.2.3 ความพึงพอใจของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนและ บุคลากรทางการศึกษาที่มีต่อโครงการสถานศึกษาปลอดภัยของวิทยาลัยเทคนิคเวียงป่าเป้า ระดับมาก ขึ้นไป

6.2.4 ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อโครงการสถานศึกษาปลอดภัยของวิทยาลัยเทคนิคเวียงป่าเป้า ระดับมาก ขึ้นไป

7. วิธีดำเนินงาน

ตารางที่ 4 แผนดำเนินงาน โครงการสถานศึกษาปลอดภัย

ขั้นตอน	ปี พ.ศ.2561					ปี พ.ศ.2562						
	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.
1. วางแผนกิจกรรม	←→											
2. เสนอขออนุมัติโครงการ	←→											
3. ประชุมวางแผนการดำเนินการโครงการ		←→										
4. ดำเนินการตามโครงการ		←	→	→	→	→	→	→	→	→		
5. สรุปรายงานผลการดำเนินงานเตรียมรับการประเมิน										←→		

8. ระยะเวลาในการดำเนินโครงการ

เริ่มต้น 1 ตุลาคม 2561 สิ้นสุด 30 มิถุนายน 2562

9. งบประมาณ

9.1 ทรัพยากรด้านบุคลากร ได้แก่ นักเรียน - นักศึกษา บุคลากรในสถานศึกษา วิทยาลัยเทคนิคเวียงป่าเป้า

9.2 ทรัพยากรด้านงบประมาณที่ใช้ในการดำเนินโครงการ งบดำเนินงาน (ค่าตอบแทนใช้สอยและวัสดุ) จำนวน 200,000 บาท

10. สถานที่ดำเนินการ

วิทยาลัยเทคนิคเวียงป่าเป้า

11. การติดตามและประเมินผลโครงการ

ตารางที่ 5 แสดงแผนการติดตามและประเมินโครงการ

ตัวชี้วัดความสำเร็จ	วิธีการประเมิน	เครื่องมือการประเมิน
1. วิทยาลัยเทคนิคเวียงป่าเป้าจัดให้มีกิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุนสถานศึกษาปลอดภัยวิทยาลัยเทคนิคเวียงป่าเป้า ในปีการศึกษา 2562 จำนวน 15 กิจกรรม	- สังเกตและบันทึกข้อมูลในการดำเนินกิจกรรม	- แบบบันทึก
2. วิทยาลัยเทคนิคเวียงป่าเป้ามีคุณภาพตามเกณฑ์ข้อกำหนดของสถานศึกษาปลอดภัย	- สังเกตและบันทึกข้อมูลในการดำเนินกิจกรรม	- แบบบันทึกข้อมูล
3. ความพึงพอใจของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนและ บุคลากรทางการศึกษาที่มีต่อโครงการสถานศึกษาปลอดภัยของวิทยาลัยเทคนิคเวียงป่าเป้า	- สอบถามความพึงพอใจ	- แบบสอบถาม
4. ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อโครงการสถานศึกษาปลอดภัยของวิทยาลัยเทคนิคเวียงป่าเป้า	- สอบถามความพึงพอใจ	- แบบสอบถาม

12. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

12.1 วิทยาลัยเทคนิคเวียงป่าเป้ามีคุณภาพตามเกณฑ์ข้อกำหนดของสถานศึกษาปลอดภัย ผ่านเกณฑ์ไม่น้อยกว่าร้อยละ 90

12.2 ครูบุคลากรทางการศึกษาและผู้เรียนได้ร่วมกิจกรรมการสนับสนุนและส่งเสริมด้านความปลอดภัย 3 ด้าน คือ 1) ด้านความปลอดภัย 2) ด้านสุขอนามัย และ 3) ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน

12.3 ความพึงพอใจของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนและ บุคลากรทางการศึกษาที่มีต่อโครงการสถานศึกษาปลอดภัยของวิทยาลัยเทคนิคเวียงป่าเป้า ระดับมาก ขึ้นไป

12.4 ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อโครงการสถานศึกษาปลอดภัยของวิทยาลัยเทคนิคเวียงป่าเป้า ระดับมาก ขึ้นไป

แนวทางการดำเนินการตามข้อกำหนด “สถานศึกษาปลอดภัย”

ตารางที่ 6 แนวทางการดำเนินการตามข้อกำหนด สถานศึกษาปลอดภัย

ส่วนที่ 1 : การเกิดพระเกียรติสถาบันพระมหากษัตริย์ (หากไม่มีการดำเนินการ จะไม่ได้ รับการพิจารณาให้คะแนนในส่วนที่ 2 ต่อไป)	
รายการ	เกณฑ์การพิจารณา
1. มีบอร์ดหรือนิทรรศการ เกิดพระเกียรติสถาบันพระมหากษัตริย์ในสถานศึกษาที่ชัดเจน	มีการจัดบอร์ดหรือการจัดนิทรรศการเพื่อเกิดพระเกียรติสถาบันพระมหากษัตริย์ ซึ่งมีหลักฐาน เอกสาร ภาพถ่าย หรือข้อมูลที่เห็นได้ชัดเจน โดยมีรายละเอียดหรือเนื้อหาที่แสดงเกี่ยวกับพระบรมฉายาลักษณ์ พระฉายาลักษณ์ พระราชประวัติ พระราชดำริ พระราชดำรัส พระราชกรณียกิจ พระราชกิจ พระราโชวาท ฯลฯ สอดคล้องกับด้านความปลอดภัยและสุขภาพอนามัย เช่น การเกิดพระเกียรติ รวมทั้งเป็นการระลึกในพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหิตลาธิเบศรรามาธิบดี จักรีนฤพดินทร สยามินทราธิราช บรมนาถบพิตร ในฐานะที่พระองค์ทรงเป็น “พระบิดาแห่งการช่างไทย” เป็นต้น
2. มีการประชาสัมพันธ์ส่งเสริมเกี่ยวกับค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ ในสถานศึกษาที่ชัดเจน	มีการประชาสัมพันธ์ส่งเสริมเกี่ยวกับค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ ในสถานศึกษา ซึ่งมีหลักฐาน เอกสาร ภาพถ่าย หรือ ข้อมูลที่เห็นได้ชัดเจน โดยมีการประชาสัมพันธ์ส่งเสริมในรูปแบบต่างๆ เช่น การจัดบอร์ด การจัดนิทรรศการ การจัดเสียงตามสาย ฯลฯ สอดคล้องกับด้านความปลอดภัยฯ ยกตัวอย่าง ข้อ 8 มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย เช่น ปฏิบัติตามระเบียบของโรงเรียน การสร้างวินัย เคารพกฎหมายจราจร เป็นต้น

ส่วนที่ 2 : สถานศึกษาปลอดภัย และสุขภาพอนามัย (ส่วนของการพิจารณาให้คะแนน)		
รายการ	การดำเนินการ	ร่องรอย/หลักฐาน
1. มีนโยบายความปลอดภัยในสถานศึกษาเป็นลายลักษณ์อักษร และมีการประกาศนโยบายให้เห็นได้ชัดเจน	มีนโยบายความปลอดภัยที่เป็นลายลักษณ์อักษร และมีเนื้อหาครอบคลุมทั้ง 3 ด้าน คือ ความปลอดภัยสุขภาพอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน และมีการประกาศให้เห็นชัดเจน	1. ประกาศ/คำสั่ง เรื่อง นโยบายความปลอดภัยของสถานศึกษาที่ระบุวันที่ และลงนามโดยผู้บริหารของสถานศึกษา ซึ่งมีเนื้อหาครอบคลุมทั้ง 3 ด้าน คือ ความปลอดภัย สุขภาพอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน 2. ภาพถ่ายของประกาศ/คำสั่งที่ติดบอร์ดแสดงให้เห็นชัดเจน
2. มีแผนงานและงบประมาณดำเนินการด้านความปลอดภัยในสถานศึกษาที่ชัดเจน	มีแผนงานดำเนินการด้านความปลอดภัยในสถานศึกษาและมีงบประมาณดำเนินการที่แสดงให้เห็นได้ชัดเจน	1. แผนงานดำเนินการด้านความปลอดภัยของสถานศึกษา ที่ระบุ รายละเอียดกิจกรรม ระยะเวลา ดำเนินการ งบประมาณ และผู้รับผิดชอบ ที่ชัดเจน ซึ่งระบุวันที่ที่ลงนามอนุมัติหรือรับรองโดยผู้บริหาร หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายของสถานศึกษา 2. โครงการ/กิจกรรม และผลการดำเนินงานที่ชัดเจน 2.1 ระดับอนุบาล - ประถม และมีชั้นมัธยมศึกษา โครงการ/กิจกรรมและผลการดำเนินงาน อย่างน้อย 1 โครงการ/กิจกรรม

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ส่วนที่ 2 : (ต่อ)		
รายการ	การดำเนินการ	ร่องรอย/หลักฐาน
		2.2 ระดับอาชีวศึกษา โครงการ/กิจกรรม และผลการดำเนินงานอย่างน้อย 2 โครงการ/กิจกรรม 2.3 ระดับอุดมศึกษา โครงการ/กิจกรรม และผลการดำเนินงานอย่างน้อย 3 โครงการ/กิจกรรม
3. มีบุคลากรผู้ดูแลรับผิดชอบ ด้านความปลอดภัยในสถานศึกษาที่ชัดเจน	มีคำสั่งหรือหนังสือแต่งตั้งให้เป็นบุคลากรดูแลรับผิดชอบ ด้านความปลอดภัยในสถานศึกษาเป็นลายลักษณ์อักษรที่ชัดเจน	1. คำสั่ง หรือหนังสือแต่งตั้งให้เป็นบุคลากรดูแลรับผิดชอบเฉพาะด้านความปลอดภัยในสถานศึกษาที่ชัดเจน ซึ่งระบุวันที่ที่ลงนามในคำสั่งหรือหนังสือแต่งตั้ง โดยผู้บริหารหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย 2. การลงนามมอบหมายให้เป็นบุคลากรดูแลรับผิดชอบด้านความปลอดภัยในสถานศึกษาเฉพาะเรื่องตามกิจกรรม หรือเป็นครั้งคราว
4. มีคณะกรรมการความปลอดภัยของสถานศึกษาที่ชัดเจน	มีคำสั่งหรือหนังสือแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการความปลอดภัยของสถานศึกษา พร้อมหน้าที่รับผิดชอบเป็นลายลักษณ์ อักษรที่ชัดเจน	1. คำสั่ง หรือหนังสือแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการความปลอดภัยในสถานศึกษาที่ชัดเจน ซึ่งระบุวันที่ที่ลงนามในคำสั่งหรือหนังสือแต่งตั้ง โดยผู้บริหารหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายของสถานศึกษา 2. การลงนามมอบหมายให้เป็นคณะกรรมการดูแลรับผิดชอบด้านความปลอดภัยในสถานศึกษาเฉพาะเรื่องตามกิจกรรม หรือเป็นครั้งคราว
5. มีกฎระเบียบหรือคู่มือ / แนวทางว่าด้วยความปลอดภัยในสถานศึกษาที่เหมาะสม	มีกฎระเบียบหรือคู่มือ/แนวทางว่าด้วยความปลอดภัยที่เป็นลายลักษณ์อักษร และมีเนื้อหาครอบคลุมทั้ง 3 ด้าน คือ ความปลอดภัย สุขภาพอนามัย และสภาพแวดล้อม ในการทำงาน และเหมาะสมกับสถานศึกษา	1. กฎระเบียบ หรือคู่มือ/แนวทางว่าด้วยความปลอดภัยของสถานศึกษา ที่ระบุวันที่ และลงนามอนุมัติใช้งาน โดยผู้บริหารของสถานศึกษา ซึ่งมีเนื้อหาครอบคลุมทั้ง 3 ด้าน คือ ความปลอดภัย สุขภาพอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน 2. กฎระเบียบ หรือคู่มือ/แนวทางดังกล่าว ต้องมีความครอบคลุมแต่ละด้าน คือ ความปลอดภัย สุขภาพอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน ซึ่งเหมาะสมและสอดคล้องกับสถานศึกษา
6. บุคลากรทุกระดับ เช่น อาจารย์ ผู้บริหาร ลูกจ้าง ได้รับการอบรมให้มีความรู้เกี่ยวกับความปลอดภัยในสถานศึกษา ตามแผนงานที่กำหนด	มีการอบรมบุคลากรทุกระดับอย่างน้อยร้อยละ 80 ของจำนวนบุคลากรทั้งหมดให้มีความรู้เกี่ยวกับความปลอดภัยฯ ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับความปลอดภัย สุขภาพอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน	1. เอกสารสรุปการเข้ารับการอบรมของบุคลากรในสถานศึกษา 2. แผนการอบรมและผลการเข้ารับการอบรมของบุคลากรในสถานศึกษา 3. สำเนาใบประกาศนียบัตรที่ผ่านการอบรม หรือหลักฐานอื่นที่แสดงว่าได้มีการผ่านอบรมของบุคลากรในสถานศึกษา

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ส่วนที่ 2 : (ต่อ)		
รายการ	การดำเนินการ	ร่องรอย/หลักฐาน
7. มีการอบรมเกี่ยวกับการปฐมพยาบาลเบื้องต้นแก่บุคลากรในสถานศึกษา	มีการอบรมเกี่ยวกับการปฐมพยาบาลเบื้องต้นแก่บุคลากรในสถานศึกษา	1. เอกสารการเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการปฐมพยาบาลเบื้องต้น 2. สำเนาใบประกาศนียบัตรที่ผ่านการอบรมเกี่ยวกับการปฐมพยาบาลเบื้องต้น หรือหลักฐานอื่นที่แสดงว่า ได้มีการผ่านอบรมของบุคลากรในสถานศึกษา
8. มีโครงการหรือการดำเนินการเพื่อรักษาความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อยในสถานศึกษาที่ชัดเจนและมีประสิทธิภาพ	มีโครงการหรือการดำเนินการเพื่อรักษาความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อยในสถานศึกษาเป็นลายลักษณ์อักษรที่ชัดเจน และมีการประเมินควบคุมที่มีประสิทธิภาพแสดงให้เห็นได้ชัดเจน	1. โครงการหรือการดำเนินการเพื่อรักษาความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อย เช่น 5ส. Big Cleaning Day ฯลฯ ในสถานศึกษา ที่เป็นลายลักษณ์อักษรชัดเจน และผลการดำเนินการตามโครงการ ระดับอาชีวศึกษา โครงการ และผลการดำเนินงานที่ชัดเจนอย่างน้อย 2 โครงการ/กิจกรรม 2. คำสั่งแต่งตั้งบุคลากรหรือมอบหมายให้บุคลากรดำเนินการเกี่ยวกับการรักษาความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อยในสถานศึกษาที่ชัดเจนซึ่งระบุวันที่ที่ลงนามในคำสั่งหรือหนังสือมอบหมาย โดยผู้บริหารหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย 3. การติดตามผลการดำเนินการ หรือการประเมินผลการดำเนินการเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง เช่น ภาพถ่าย แบบรายงานผล
9. มีการดูแล สํารวจหรือตรวจสอบความปลอดภัยในสถานศึกษา โดยกำหนดผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน รวมทั้งนำผลไปปรับปรุงแก้ไข	มีการดูแล สํารวจหรือตรวจสอบความปลอดภัยในสถานศึกษา ตามแบบสำรวจหรือแบบตรวจ โดยกำหนดผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน และมีการนำผลไปปรับปรุงแก้ไขอย่างชัดเจนและครบถ้วน	1. การดูแล สํารวจหรือตรวจสอบความปลอดภัยในสถานศึกษาตามแบบสำรวจหรือแบบตรวจที่ชัดเจน โดยผู้ที่ได้รับมอบหมายหรือผู้รับผิดชอบโดยเฉพาะที่เป็นลายลักษณ์อักษร และนำผลที่ได้ไปปรับปรุงแก้ไขอย่างชัดเจนและครบถ้วนทุกเรื่อง 2. คำสั่งแต่งตั้งบุคลากรหรือมอบหมายบุคลากรเป็นผู้ดูแล สํารวจหรือตรวจสอบความปลอดภัยในสถานศึกษาที่ชัดเจน ซึ่งระบุวันที่ที่ลงนามในคำสั่งหรือหนังสือมอบหมาย โดยผู้บริหารหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย 3. เอกสารผลการดำเนินการ เช่น แบบรายงานผล ภาพถ่าย ฯลฯ

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ส่วนที่ 2 : (ต่อ)		
รายการ	การดำเนินการ	ร่องรอย/หลักฐาน
10. มีอุปกรณ์ป้องกันอันตรายของเครื่องจักรเครื่องมือ (Safeguard) ในสถานศึกษาอย่างครบถ้วน และมีประสิทธิภาพ เช่น ฝาครอบใบมีด เครื่องตัดหญ้า ฝาครอบใบเลื่อย ฝาครอบสายพานหรืออุปกรณ์ช่างต่างๆ เป็นต้น	มีอุปกรณ์ป้องกันอันตรายของเครื่องจักร เครื่องมือ (Safeguard) ในจุดอันตรายทุกพื้นที่อย่างครบถ้วนและมีการบำรุงรักษาหรือตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพ	1. การติดตั้งอุปกรณ์ป้องกันอันตรายของเครื่องจักร เครื่องมือ (Safeguard) ในจุดอันตรายทุกพื้นที่อย่างครบถ้วน ชัดเจน เช่น ฝาครอบใบมีดเครื่องตัดหญ้า ฝาครอบใบเลื่อย ฝาครอบสายพาน หรือ อุปกรณ์ช่างต่างๆ เป็นต้น 2. คำสั่งแต่งตั้งบุคลากรหรือมอบหมายให้บุคลากรดูแล ตรวจสอบหรือตรวจสอบอุปกรณ์ป้องกันอันตรายของเครื่องจักร เครื่องมือ (Safeguard) ที่ชัดเจน ซึ่งระบุวันที่ที่ลงนามในคำสั่งหรือหนังสือมอบหมาย โดยผู้บริหารหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย 3. เอกสารผลการดำเนินการ เช่น แบบรายงานผลภาพถ่าย ฯลฯ
11. มีระบบป้องกันอันตรายจากไฟฟ้ารั่ว หรือ การต่อสายดินในสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ	มีระบบป้องกันอันตรายจากไฟฟ้ารั่วหรือการต่อสายดินในสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพเหมาะสม และมีความถูกต้องครอบคลุมทั้งหมดในสถานศึกษา	1. มีระบบป้องกันอันตรายจากไฟฟ้ารั่ว เช่น สวิตช์ตัดวงจรอัตโนมัติ ฉนวนป้องกันไฟฟ้า เป็นต้น หรือ การต่อสายดินที่มีประสิทธิภาพ 2. ผลการรับรองแผนผังวงจรไฟฟ้าจากวิศวกร หรือ การไฟฟ้าประจำท้องถิ่น หรือเอกสารผลการตรวจสอบระบบไฟฟ้าและบริษัทจำหน่ายไฟฟ้า ให้อยู่ในสภาพที่ปลอดภัย เช่น แบบรายงานผลการตรวจสอบภาพถ่าย ฯลฯ
12. มีระบบป้องกันและระงับอัคคีภัยในสถานศึกษา เช่น ถังดับเพลิง สัญญาณแจ้งเหตุเพลิงไหม้ เป็นต้น รวมทั้งการตรวจสอบ และการบำรุงรักษาระบบป้องกันและระงับอัคคีภัยที่ชัดเจน	มีระบบป้องกันและระงับอัคคีภัยในสถานศึกษา เช่น ถังดับเพลิง สัญญาณแจ้งเหตุเพลิงไหม้ การเก็บวัตถุไวไฟ การกำจัดของเสียติดไฟ ระบบป้องกันฟ้าผ่า เป็นต้น รวมทั้งการตรวจสอบ และการบำรุงรักษาระบบป้องกันและระงับอัคคีภัยอย่างครบถ้วน	1. มีระบบป้องกันและระงับอัคคีภัยในสถานศึกษา เช่น ถังดับเพลิงสัญญาณแจ้งเหตุเพลิงไหม้ การเก็บวัตถุไวไฟ การกำจัดของเสียติดไฟ ระบบป้องกันฟ้าผ่า เป็นต้น รวมทั้งการตรวจสอบ และการบำรุงรักษาระบบป้องกันและระงับอัคคีภัยอย่างครบถ้วน ครอบคลุมทั้งหมดในสถานศึกษา 2. ผลการตรวจสอบและการบำรุงรักษาระบบป้องกันและระงับอัคคีภัยให้อยู่ในสภาพที่ปลอดภัย เช่น แบบรายงานผลการตรวจสอบ ภาพถ่าย ฯลฯ

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ส่วนที่ 2 : (ต่อ)		
รายการ	การดำเนินการ	ร่องรอย/หลักฐาน
13. มีแผนป้องกันและระงับอัคคีภัยในสถานศึกษาที่ชัดเจน	มีแผนป้องกันและระงับอัคคีภัยในสถานศึกษาที่มีรายละเอียดชัดเจน ครบทุกเรื่อง คือ การตรวจตราการอบรม การรณรงค์ป้องกันอัคคีภัย การดับเพลิง การอพยพหนีไฟ และการบรรเทาทุกข์	1. แผนป้องกันและระงับอัคคีภัยในสถานศึกษาที่มีรายละเอียดชัดเจน ครบทุกเรื่อง คือ การตรวจตรา การอบรม การรณรงค์ป้องกันอัคคีภัย การดับเพลิง การอพยพหนีไฟ และการบรรเทาทุกข์ ซึ่งแสดงให้เห็นว่ามีมีการบังคับใช้ในสถานศึกษา 2. แผนป้องกันและระงับอัคคีภัยในสถานศึกษาซึ่งระบุวันที่ที่ลงนามอนุมัติหรือใช้แผนดังกล่าว โดยผู้บริหารหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย
14. มีการฝึกอบรมการดับเพลิงขั้นต้นในสถานศึกษา	มีการฝึกอบรมการดับเพลิงขั้นต้นในสถานศึกษา มีจำนวนอย่างน้อยร้อยละ 40 ขึ้นไป ของจำนวนบุคลากรทั้งหมด	1. การฝึกอบรมการดับเพลิงขั้นต้นในสถานศึกษาอย่างน้อยร้อยละ 40 ขึ้นไป ของจำนวนบุคลากรทั้งหมด ใช้หน่วยงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่ หรือหน่วยงานที่ได้รับการรับรองเป็นผู้ฝึกสอน 2. เอกสารผลการจัดฝึกอบรมการดับเพลิงขั้นต้นในสถานศึกษา เช่น กำหนดการ วัน เวลาและสถานที่ รายชื่อวิทยากร ใบลงทะเบียนรายชื่อผู้เข้ารับการอบรม แบบสรุปผลการอบรม ภาพถ่าย ฯลฯ
15. มีการฝึกซ้อมดับเพลิงและการฝึกซ้อมอพยพหนีไฟในสถานศึกษาประจำปี	มีการฝึกซ้อมดับเพลิงและการฝึกซ้อมอพยพหนีไฟในสถานศึกษาประจำปีของบุคลากร นักเรียน/นักศึกษา ครบทุกคน	1. การฝึกซ้อมดับเพลิงและการฝึกซ้อมอพยพหนีไฟในสถานศึกษาประจำปีของบุคลากร นักเรียน/นักศึกษา ครบทุกคน 2. เอกสารผลการจัดฝึกซ้อมดับเพลิงและการฝึกซ้อมอพยพหนีไฟในสถานศึกษา เช่น กำหนดการ วัน เวลาและสถานที่ รายชื่อวิทยากร ใบลงทะเบียนรายชื่อ แบบสรุปรายงานผลการฝึกซ้อม ภาพถ่าย ฯลฯ
16. มีการฝึกซ้อมตามข้อ 15.โดยใช้หน่วยงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่ หรือหน่วยงานที่ได้รับการรับรองเป็นผู้ฝึกสอน	มีการฝึกซ้อมดับเพลิงและการฝึกซ้อมอพยพหนีไฟในสถานศึกษาประจำปีของบุคลากร โดยใช้หน่วยงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่ หรือหน่วยงานที่ได้รับการรับรองเป็นผู้ฝึกสอน	1. เอกสารรับรองการขึ้นทะเบียนเป็นผู้ฝึกสอนการฝึกซ้อมดับเพลิงและการฝึกซ้อมอพยพหนีไฟ ที่กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานออกให้และยังไม่หมดอายุ (กรณีใช้หน่วยงานที่ได้รับการรับรองเป็นผู้ฝึกสอน) 2. แบบรายงานผลการฝึกซ้อมดับเพลิงและการฝึกซ้อมอพยพหนีไฟ ภาพถ่าย ฯลฯ

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ส่วนที่ 2 : (ต่อ)		
รายการ	การดำเนินการ	ร่องรอย/หลักฐาน
17. มีห้องพยาบาลและอุปกรณ์ในการปฐมพยาบาลเบื้องต้นในสถานศึกษาพร้อมผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน	มีห้องพยาบาลที่ชัดเจน และอุปกรณ์ในการปฐมพยาบาลเบื้องต้นครบทุกรายการในสถานศึกษา รวมทั้งกำหนดผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน	1. ภาพถ่ายหรือเอกสารแสดงสถานที่ตั้งห้องพยาบาลในสถานศึกษาและอุปกรณ์ในการปฐมพยาบาลเบื้องต้น 2. คำสั่งแต่งตั้งบุคลากรหรือมอบหมายบุคลากรเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบเกี่ยวกับการปฐมพยาบาลหรือการช่วยชีวิต ซึ่งระบุวันที่ที่ลงนามในคำสั่งหรือหนังสือมอบหมาย โดยผู้บริหารหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย
18. มีมาตรการป้องกันการเกิดโรคระบาดหรือโรคติดต่อให้กับบุคลากร และมีการเผยแพร่ให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการเจ็บป่วย หรือโรคอันเนื่องมาจากการเจ็บป่วย หรือโรคอันเนื่องมาจากการทำงานในสถานศึกษาเป็นลายลักษณ์อักษรชัดเจน	มีมาตรการป้องกันการเกิดโรคระบาดหรือโรคติดต่อให้กับบุคลากร และมีการเผยแพร่ให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการเจ็บป่วย หรือโรคอันเนื่องมาจากการเจ็บป่วย หรือโรคอันเนื่องมาจากการทำงานในสถานศึกษาเป็นลายลักษณ์อักษรชัดเจน	1. มาตรการป้องกันการเกิดโรคระบาดหรือโรคติดต่อให้กับบุคลากรเป็นลายลักษณ์อักษรชัดเจน เช่น การคัดกรองโดยวัดอุณหภูมิ การใช้น้ำยาฆ่าเชื้อทำความสะอาดอุปกรณ์ต่างๆ การใช้ของส่วนตัวเพื่อลดโอกาสการติดเชื้อ การรักษาสุขอนามัยส่วนบุคคล การป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า เป็นต้น 2. การเผยแพร่ให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการเจ็บป่วย หรือโรคอันเนื่องมาจากการทำงานในสถานศึกษา เช่น เสี่ยงตามสาย การจัดบอร์ด แผ่นพับ เว็บไซต์ เป็นต้น
19. มีห้องส้วม (ที่ถ่ายอุจจาระ และที่ถ่ายปัสสาวะ) และอ่างล้างมือ สำหรับนักเรียน/นักศึกษา แยกชาย-หญิงที่พอเพียง	มีการจัดห้องส้วมแยกชาย - หญิง และมีอ่างล้างมือจำนวนเพียงพอต่อนักเรียน นักศึกษา ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด	1. สรุปรายงานห้องส้วมแยกชาย - หญิง และอ่างล้างมือที่เพียงพอต่อนักเรียน นักศึกษา รวมทั้งสอดคล้องตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด 2. ภาพถ่าย หรือเอกสารที่เกี่ยวข้องกับจำนวนห้องส้วม (ที่ถ่ายอุจจาระ) และอ่างล้างมือ
20. มีการจัดน้ำดื่มที่สะอาด ที่ล้างมือที่ถูกสุขลักษณะเพื่อให้บุคลากรได้ใช้ก่อนการรับประทานอาหารหรือดื่มเครื่องดื่ม	มีการจัดน้ำดื่มที่สะอาด ที่ล้างมือ เพียงพอต่อจำนวนบุคลากร และถูกสุขลักษณะ	1. สรุปรายงานที่ของการจัดน้ำดื่มที่สะอาด ที่ล้างมือที่เพียงพอต่อบุคลากร รวมทั้งสอดคล้องตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด 2. ภาพถ่าย หรือเอกสารที่เกี่ยวข้องกับจำนวนที่ของการจัดน้ำดื่มที่สะอาด ที่ล้างมือ
21. มีการจัดที่รับประทานอาหาร และที่พักที่เหมาะสม และถูกสุขลักษณะ	มีการจัดที่รับประทานอาหาร และที่พักที่เหมาะสมโดยเพียงพอ และถูกสุขลักษณะ	1. สรุปรายงานที่รับประทานอาหาร และที่พักที่เหมาะสมต่อบุคลากรและถูกสุขลักษณะ เช่น ความสะอาด จำนวนเพียงพอต่อบุคลากร ฯลฯ 2. ภาพถ่าย หรือเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดที่รับประทานอาหารและที่พักที่เหมาะสม

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ส่วนที่ 2 : (ต่อ)		
รายการ	การดำเนินการ	ร่องรอย/หลักฐาน
22. มีการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและปลอดภัยในสถานศึกษา เช่น ระบบแสงสว่าง ระบบระบายอากาศ ระดับความดังของเสียง เป็นต้น	มีการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและปลอดภัยในสถานศึกษา ครอบคลุมเรื่องและครอบคลุมทุกพื้นที่	1. การจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและปลอดภัยในสถานศึกษา เช่น ระบบแสงสว่าง ระบบระบายอากาศ ระดับความดังของเสียงโดยกำหนดผู้รับผิดชอบที่ชัดเจนหรือได้รับมอบหมาย 2. ภาพถ่าย หรือเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและปลอดภัยในสถานศึกษา
23. มีมาตรการเพื่อความปลอดภัยเกี่ยวกับสารเคมีในสถานศึกษาที่เหมาะสมและปลอดภัย	มีมาตรการเพื่อความปลอดภัยเกี่ยวกับสารเคมีในสถานศึกษาที่เหมาะสมและปลอดภัย เป็นลายลักษณ์อักษรชัดเจน	1. มาตรการเพื่อความปลอดภัยเกี่ยวกับสารเคมีในสถานศึกษาที่เหมาะสมและปลอดภัยเป็นลายลักษณ์อักษรชัดเจน เช่น สำหรับการเรียนการสอนการจัดเก็บสารเคมีในพื้นที่ที่กำหนด การปิดฉลากสารเคมี การปฏิบัติตามวิธีการทำงานหรือคู่มือการปฏิบัติงาน การติดป้ายเตือน เป็นต้น 2. ภาพถ่าย หรือเอกสารที่เกี่ยวข้องกับมาตรการเพื่อความปลอดภัยสำหรับการเรียนการสอนเกี่ยวกับสารเคมี
24. มีการรับฟังความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะด้านความปลอดภัยในสถานศึกษาจากครูอาจารย์ นักเรียน และมีการนำไปปรับปรุงแก้ไข	มีการรับฟังความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะด้านความปลอดภัยในสถานศึกษาจากครู อาจารย์นักเรียน และนำไปพิจารณาปรับปรุงแก้ไข ครอบคลุมทุกเรื่อง	1. การรับฟังความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะด้านความปลอดภัยในสถานศึกษาจากครู อาจารย์ นักเรียน และนำไปพิจารณาปรับปรุงแก้ไขเป็นลายลักษณ์อักษรชัดเจน เช่น การปรับปรุงทางเดิน การปิดช่องระบายน้ำการติดป้ายเตือน เป็นต้น 2. กล่องรับข้อเสนอแนะ แบบข้อเสนอแนะ ภาพถ่าย หรือเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการรับฟังความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะด้านความปลอดภัย
25. มีการจัดเก็บข้อมูลสถิติอุบัติเหตุหรือการเจ็บป่วยในสถานศึกษา และการวางแผนป้องกันที่เหมาะสม	มีการจัดเก็บข้อมูลสถิติอุบัติเหตุหรือการเจ็บป่วยในสถานศึกษาและนำไปวางแผนป้องกันให้เหมาะสมครบทุกเรื่อง	1. การจัดเก็บข้อมูลสถิติอุบัติเหตุ หรือการเจ็บป่วยในสถานศึกษาและนำไปวางแผนป้องกันให้เหมาะสมครบทุกเรื่องเป็นลายลักษณ์อักษรชัดเจน เช่น สถิติการเกิดอุบัติเหตุ สถิติการเจ็บป่วยในสถานศึกษา กราฟแสดง ข้อมูลสถิติอุบัติเหตุหรือการเจ็บป่วย การวิเคราะห์สถิติ เป็นต้น 2. ภาพถ่ายการประชุมสัมพันธสถิติ หรือเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บข้อมูลสถิติอุบัติเหตุ หรือการเจ็บป่วยในสถานศึกษา

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ส่วนที่ 2 : (ต่อ)		
รายการ	การดำเนินการ	ร่องรอย/หลักฐาน
26. มีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมและกระตุ้นจิตสำนึกให้นักเรียน/นักศึกษา ด้านความปลอดภัยในสถานศึกษาในรูปแบบต่างๆ ที่เหมาะสม	มีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมและกระตุ้นจิตสำนึกให้นักเรียน/นักศึกษา ด้านความปลอดภัยในสถานศึกษาในรูปแบบต่างๆ ที่เหมาะสมอย่างชัดเจน	1. การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมและกระตุ้นจิตสำนึกให้นักเรียน/นักศึกษาด้านความปลอดภัยในสถานศึกษาในรูปแบบต่างๆ ที่เหมาะสมเป็นลายลักษณ์อักษรชัดเจน เช่น มีหลักสูตรหรือมีการสอนเกี่ยวกับความปลอดภัย การอบรมเรื่องความปลอดภัยขั้นต้น การรณรงค์ลดอุบัติเหตุ การจัดบอร์ด ความปลอดภัย การประกวดวาดภาพ การออกกำลังกาย เป็นต้น ระดับอาชีวศึกษา อย่างน้อย 2 กิจกรรม 2. ภาพถ่าย หรือเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมและกระตุ้นจิตสำนึกด้านความปลอดภัยในสถานศึกษา
27. มีหนังสือ ตำรา หรือมาตรฐานเกี่ยวกับความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานเพื่อใช้ในการศึกษาค้นคว้า และการเรียนรู้ของบุคลากร	มีหนังสือ ตำรา หรือมาตรฐานเกี่ยวกับความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน เพื่อใช้ในการศึกษาค้นคว้า และการเรียนรู้ของบุคลากร และบุคลากรสามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างเหมาะสม	1. รายชื่อหนังสือ ตำราหรือมาตรฐานเกี่ยวกับความปลอดภัย อาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงาน เพื่อใช้ในการศึกษาค้นคว้า และการเรียนรู้ของบุคลากร และบุคลากรสามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างเหมาะสม 2. ภาพถ่ายห้องสมุด/มุมหนังสือ
28. มีมาตรการดูแลเพื่อความปลอดภัยในการเดินทาง เช่น การจัดระบบจราจร การสวมหมวกกันน็อค หรือการดูแลยานพาหนะรับ-ส่ง ใบอนุญาตขับรถ เป็นต้น สำหรับนักเรียน/นักศึกษาในสถานศึกษา	มีมาตรการดูแลเพื่อความปลอดภัยในการเดินทางเช่น การจัดระบบจราจร การสวมหมวกกันน็อค การดูแลยานพาหนะรับ-ส่ง ใบอนุญาตขับรถ เป็นต้น สำหรับนักเรียน/นักศึกษาในสถานศึกษา (ระดับมัธยมศึกษา อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา) มีการควบคุมดูแลเพื่อความปลอดภัยอย่างชัดเจน	1. มาตรการดูแลเพื่อความปลอดภัยในการเดินทาง เช่น การจัดระบบจราจร การสวมหมวกกันน็อค หรือการดูแลยานพาหนะรับ-ส่ง ใบอนุญาตขับรถ เป็นต้น 2 สำหรับนักเรียนในสถานศึกษา (ระดับมัธยมศึกษา อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา) มีการควบคุมดูแลเพื่อความปลอดภัยอย่างชัดเจน เช่น การตรวจสอบสภาพรถยนต์ การตรวจหมวกกันน็อคของผู้ขับขี่มอเตอร์ไซด์ เป็นต้น 3. โครงการหรือกิจกรรมที่ใช้ดูแลเพื่อความปลอดภัยในการเดินทาง ระดับอาชีวศึกษา อย่างน้อย 2 โครงการหรือกิจกรรม

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ส่วนที่ 2 : (ต่อ)		
รายการ	การดำเนินการ	ร่องรอย/หลักฐาน
29. มีการสร้างความร่วมมือและ กิจกรรมดำเนินการระหว่าง การระหว่างชุมชน หรือผู้ประกอบการ หรือหน่วยงาน ภาครัฐ เพื่อให้เกิด ความปลอดภัยใน สถานศึกษา	มีการสร้างความร่วมมือและ กิจกรรมดำเนินการระหว่าง ชุมชน หรือผู้ประกอบการ หรือ หน่วยงานภาครัฐเพื่อให้เกิด ความปลอดภัยในสถานศึกษา โดยมีกิจกรรมดำเนินการ และมี การประเมินผลเพื่อปรับปรุง แก้ไขให้มีประสิทธิภาพ	1. มีการสร้างความร่วมมือและกิจกรรมดำเนินการ ระหว่างชุมชน หรือ ผู้ปกครอง หรือหน่วยงานภาครัฐ เพื่อให้เกิดความปลอดภัยในสถานศึกษา โดยมี กิจกรรมดำเนินการและการประเมินผลเพื่อปรับปรุง แก้ไขให้มีประสิทธิภาพเป็นลายลักษณ์อักษรชัดเจน เช่น การฝึกซ้อมดับเพลิง การตรวจสอบความปลอดภัย ของระบบไฟฟ้า เป็นต้น 2. โครงการหรือกิจกรรมความร่วมมือระหว่างชุมชน หรือผู้ประกอบการ หรือ หน่วยงานภาครัฐ เพื่อให้เกิด ความปลอดภัยในสถานศึกษา รวมทั้งผลดำเนินการ และภาพถ่ายหรือเอกสารที่เกี่ยวข้อง ระดับ อาชีวศึกษา อย่างน้อย 2 โครงการหรือกิจกรรม
30. มีการจัดตั้ง ชมรมฯ และจัดตั้ง คณะกรรมการ เกี่ยวกับความ ปลอดภัยใน สถานศึกษา	มีการจัดตั้งชมรมฯ และคณะทำ งานหรือคณะกรรมการที่เกี่ยว กับความปลอดภัยใน สถานศึกษา เพื่อดำเนินการ ด้านความปลอดภัยใน สถานศึกษา เป็นลายลักษณ์ อักษรที่ชัดเจนโดยมีกิจกรรม ดำเนินการ และมีการ ประเมินผลเพื่อปรับปรุงแก้ไข ให้มีประสิทธิภาพ	1. การจัดตั้งชมรมฯ เพื่อสร้างวินัยและวัฒนธรรม เกี่ยวกับความปลอดภัยในสถานศึกษา และจัดตั้ง คณะทำงาน หรือคณะกรรมการเกี่ยวกับความ ปลอดภัยในสถานศึกษา เพื่อดำเนินการด้านความ ปลอดภัยในสถานศึกษา เป็นลายลักษณ์อักษรชัดเจน และมีกิจกรรมดำเนินการพร้อมการประเมินผล เพื่อ ปรับปรุงแก้ไขให้มีประสิทธิภาพ 2. โครงการหรือกิจกรรมดำเนินการด้านความ ปลอดภัยในสถานศึกษาของชมรมฯ และคณะทำงาน หรือคณะกรรมการฯ รวมทั้งผลดำเนินการ และ ภาพถ่ายหรือเอกสารที่เกี่ยวข้อง ระดับอาชีวศึกษา อย่างน้อย 2 โครงการหรือกิจกรรม
สถานศึกษาต้องดำเนินการใน ส่วนที่ 1 : การเทิดพระเกียรติสถาบันพระมหากษัตริย์ (หากไม่มีการดำเนินการ จะไม่ได้รับการพิจารณาให้คะแนนในส่วนที่ 2 ต่อไป) และส่วนที่ 2 : สถานศึกษาปลอดภัย และสุขภาพอนามัยดี (ส่วนของการพิจารณาให้คะแนน) ต้องได้รับคะแนนไม่ น้อยกว่าร้อยละ 80 ถึงจะผ่านเกณฑ์การประเมิน		

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยภายในประเทศ

สุเวช พิมน้ำเย็น และคณะ (2560:บทคัดย่อ) ได้ประเมินการจัดสภาพแวดล้อมและการ
จัดบริการด้านความปลอดภัยในโรงเรียนสันติคีรีวิทยาคม อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย โดยการ
วิจัยเชิงประเมินผลนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมิน

1. การจัดสภาพแวดล้อมด้านความปลอดภัย และ
2. การจัดบริการด้านความปลอดภัยในโรงเรียนสันติคีรีวิทยาคม อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัด เชียงราย

ประชากรคือ ครูของโรงเรียนสันติคีรีวิทยาคม จำนวน 45 คน เครื่องมือวิจัยคือแบบสอบถาม ความคิดเห็นของครูในโรงเรียนซึ่งมีการหาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ ได้ค่า สูงกว่า 0.5 ทุกข้อ และนำไปทดลองใช้เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค มี ค่า 0.87 สถิติสำหรับใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า

1. การจัดสภาพแวดล้อมด้านความปลอดภัยในโรงเรียนโดยรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับดี
2. การจัดบริการด้านความปลอดภัยในโรงเรียนโดยรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับดีเช่นกัน

สิ่งที่โรงเรียนควรดำเนินการ ได้แก่ การจัดทำป้ายเตือนเพื่อให้เกิดความปลอดภัยใน สถานศึกษา การจัดน้ำดื่มให้ถูกสุขลักษณะและติดตั้งอย่างปลอดภัยต่อการใช้งาน การแจ้งให้ผู้ปกครอง รับทราบถึงนโยบายการจัดการความปลอดภัยในโรงเรียน และการจัดอบรมฝึกซ้อมป้องกันภัยพิบัติหรือ อัคคีภัยเป็นประจำทุกทุกปี

แสงอรุณ มโนมัยอุดม (2558:บทคัดย่อ) ได้ประเมินโครงการส่งเสริมสุขภาพและปลอดภัย ในพิบูลอุปถัมภ์โดยวัตถุประสงค์การประเมินคือ

1. เพื่อศึกษาผลการประเมินโครงการส่งเสริมสุขภาพและปลอดภัยในพิบูลอุปถัมภ์
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของครู นักเรียน กรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครองนักเรียน ของโรงเรียนพิบูลอุปถัมภ์ที่มีต่อการประเมินโครงการส่งเสริมสุขภาพและปลอดภัย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ครู และนักเรียนโรงเรียนพิบูลอุปถัมภ์ เครื่องมือที่ใช้ใน การวิจัย ได้แก่ 1) แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสุขภาพอนามัย และความปลอดภัย และ 2) แบบสอบถามความพึงพอใจต่อโครงการส่งเสริมสุขภาพและปลอดภัยของครู นักเรียน การวิเคราะห์ ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการประเมินโครงการส่งเสริมสุขภาพและปลอดภัยในพิบูลอุปถัมภ์ สรุปดังนี้

1.1 ด้านบริบท มีการดำเนินการวางแผนเพื่อกำหนดหลักการ และวัตถุประสงค์มีความ สอดคล้องกันกับแผนงานและโครงการสอดคล้องกับการส่งเสริมสุขภาพของทุกคนมีการกำหนด รูปแบบของการจัดทำโครงการส่งเสริมสุขภาพ และปลอดภัยที่เหมาะสมกับสภาพโรงเรียน

1.2 ด้านปัจจัยนำเข้า มีการกำหนดนโยบาย และวางแผนจัดกิจกรรมได้อย่างเหมาะสม มี การตั้งคณะกรรมการก่อนการดำเนินงาน มีการวางแผนเพื่อประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อย่างชัดเจน มีการดำเนินการมอบหมาย และมีความเหมาะสมกับบุคลากร

1.3 ด้านกระบวนการ มีการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับดำเนินงานตามโครงการเป็นปัจจุบัน แต่งตั้งคณะกรรมการประชุมวางแผนก่อนการดำเนินการงานอย่างเป็นขั้นตอนเหมาะสมกับสภาพ ปัจจุบัน มีการประชาสัมพันธ์เรื่องการส่งเสริมสุขภาพทั้งในและนอกโรงเรียน

1.4 ด้านการดำเนินงาน ดำเนินกิจกรรมที่ปรากฏในแผน/โครงการอย่างมีความก้าวหน้าตาม แผนที่ตั้งไว้ ซึ่งแผนงาน/โครงการที่ทำขึ้นมีประโยชน์ต่อนักเรียน และครอบครัว และชุมชนเป็นอย่างดี ส่งเสริมสุขภาพร่างกายของและบุคลากรในโรงเรียนให้ดีขึ้น

2. ผลการประเมินโครงการส่งเสริมสุขภาพและปลอดภัยในพิบูลอุปถัมภ์ ตามความเห็นของ คณะกรรมการสถานศึกษาผู้ปกครองนักเรียน และนักเรียน สรุปได้ว่า โดยภาพรวมผลการประเมินโครงการ ด้านกระบวนการ และด้านผลการดำเนินงาน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับดีมาก

ศิริพร อนุสสา (2556: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการความปลอดภัยของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาโรงเรียนเอกชนในครอบครัวชาวเลเซียนโดยการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการจัดการความปลอดภัยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาโรงเรียนเอกชนใน ครอบครัวชาวเลเซียน

2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการความปลอดภัยของนักเรียนชั้นประถมศึกษา โรงเรียนเอกชนในครอบครัวชาวเลเซียน 3 ด้าน ได้แก่ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของครู การทำงานเป็น ทีมของครู และการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง กลุ่มตัวอย่างเป็นครูผู้สอนในระดับชั้นประถมศึกษา โรงเรียนเอกชนในครอบครัวชาวเลเซียน จำนวน 250 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็น แบบสอบถามความคิดเห็น ลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นโดย แบบสอบถามมีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.95 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์สมการ การ ถดถอยพหุคูณโดยผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้

1. ครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาโรงเรียนเอกชนในครอบครัวชาวเลเซียน มีการจัดการ ความปลอดภัยของนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก และพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ครูผู้สอน ระดับชั้นประถมศึกษาโรงเรียนเอกชนในครอบครัวชาวเลเซียน มีการจัดการความปลอดภัยของ นักเรียนอยู่ในระดับมากทุกคน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านการจัดสิ่งแวดล้อม ด้าน ร่างกายและจิตใจ ด้านการบริการความปลอดภัยในโรงเรียน ด้านการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน และ ด้านการจัดการเรียนการสอนสวัสดิศึกษา

2. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของครู การทำงานเป็นทีมของครู และการมีส่วนร่วมของ ผู้ปกครอง มีความสัมพันธ์กับการจัดการความปลอดภัยของนักเรียนอยู่ในระดับปานกลาง โดย เรียงลำดับจากสูงไปต่ำดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของครู และ การทำงานเป็นทีมของครู

3. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของครู การทำงานเป็นทีมของครู และการมีส่วนร่วมของ ผู้ปกครองส่งผลต่อการจัดการความปลอดภัยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาโรงเรียนเอกชนในครอบครัวชาว เลเซียน โดยร่วมกันพยากรณ์การจัดการความปลอดภัยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาโรงเรียนเอกชนใน ครอบครัวชาวเลเซียนได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีอำนาจการพยากรณ์ได้ร้อยละ 52.30 โดยมีตัวแปรที่มีอำนาจในการทำนายสูงสุดคือ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง รองลงมาคือ ภาวะผู้นำการ เปลี่ยนแปลงของครู และการทำงานเป็นทีมของครู ตามลำดับ

นันทพงษ์ นันทสำเร็จ (2553:บทคัดย่อ) ได้ดำเนินโครงการวิจัย โดยโครงการนี้เป็นงานวิจัยเชิง ปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการปรับปรุงสภาพความปลอดภัย และสร้างจิตสำนึกด้านความปลอดภัยของ โรงเรียนบ้านค้อกุดลาด และโรงเรียนบ้านผาแก้ว จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งกระบวนการวิจัยเริ่มจากการวัด จิตสำนึกด้านความปลอดภัยของนักเรียนในโรงเรียนกรณีศึกษาเป็นข้อมูลเบื้องต้น จากนั้นจึงทำการ

ออกแบบวิธีการค้นหา และประเมินความเสี่ยงร่วมกับคณะครูอาจารย์ของโรงเรียนในกรณีศึกษา ซึ่งเป็นนักวิจัยร่วมในพื้นที่ โดยในที่นี้ใช้วิธีการค้นหาอันตรายแบบ What-If-Analysis และประเมินความเสี่ยงด้วยวิธี Risk Assessment ผลจากการค้นหาอันตรายพบว่า มีจุดอันตรายทั้งหมด 255 จุด และหลังจากการนำไปประเมินความเสี่ยงพบว่า มีความเสี่ยงในระดับสูง คือ ร้อยละ 14 จากความเสี่ยงที่ค้นหาและประเมินได้ทั้งหมด ซึ่งผู้วิจัยได้บูรณาการกิจกรรมนักศึกษา และกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยการจัดค่ายอาสาพัฒนาเพื่อทำการซ่อมแซม และปรับปรุงสภาพที่ไม่ปลอดภัยของโรงเรียน และจัดกิจกรรมวันเด็กปลอดภัยขึ้น ผลจากการดำเนินมาตรการดังกล่าวทำให้จิตสำนึกด้านความปลอดภัยของนักเรียนดีขึ้น โดยค่าเฉลี่ยของจิตสำนึกด้านความปลอดภัยในเชิงกายภาพมีค่าเพิ่มขึ้นจาก 3.35 เป็น 4.48 ทศนคติด้านความปลอดภัยในเชิงความรู้มีค่าเพิ่มขึ้นจาก 3.37 เป็น 4.54 ทศนคติด้านความปลอดภัยในเชิงบุคคลมีค่าเพิ่มขึ้นจาก 3.76 เป็น 4.61 และทศนคติด้านความปลอดภัยเชิงพฤติกรรมมีค่าเพิ่มขึ้นจาก 3.13 เป็น 3.77 โดยภาพรวมแล้วค่าเฉลี่ยของจิตสำนึกด้านความปลอดภัยของนักเรียนในโรงเรียนกรณีศึกษามีค่าเพิ่มขึ้นจาก 3.48 เป็น 4.34 ซึ่งรูปแบบในการค้นหาและประเมินความเสี่ยงตลอดจนกิจกรรมเสริมสร้างจิตสำนึกด้านความปลอดภัยต่าง ๆ สามารถนำไปเป็นต้นแบบให้กับโรงเรียนในพื้นที่อื่นได้

จิตรพรรณ ภูษาภักดีภพ (2554:บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาการประเมินความเสี่ยงด้านความปลอดภัยในโรงเรียนในจังหวัดชลบุรี พบว่า การประเมินระดับความปลอดภัยในโรงเรียนตามการรับรู้ของกลุ่มตัวอย่าง 1) ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่เอื้อต่อความปลอดภัย 2) ด้านการจัดบริการความปลอดภัยของโรงเรียน และ 3) ด้านการจัดการเรียนการสอนสวัสดิศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับการปฏิบัติที่ปลอดภัยสูง ส่วนการประเมินระดับความปลอดภัยของโรงเรียนทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับที่เป็นความเสี่ยงระดับเล็กน้อยที่ยอมรับได้ สำหรับการเปรียบเทียบระดับความปลอดภัยตามการรับรู้ของครูและนักเรียน พบว่า ครูและนักเรียนรับรู้และพึงพอใจต่อระดับความปลอดภัยของโรงเรียนด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่เอื้อต่อความปลอดภัย ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนควรพัฒนาแนวทางปฏิบัติ ฝัาระวัง การป้องกัน และการรักษาความปลอดภัยในโรงเรียนที่เป็นระบบอย่างต่อเนื่อง

สิริภาพ ไพบูลย์ (2551:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการความปลอดภัยในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตจตุจักร ผลการศึกษาเกี่ยวกับสภาพการจัดการความปลอดภัยในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตจตุจักร พบว่า 1) ด้านการพัฒนาความปลอดภัยในโรงเรียนได้มอบหมายให้มีกลุ่ม/คณะทำงานเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดการความปลอดภัย 2) ด้านการค้นหาปัญหา และเหตุการณ์บาดเจ็บ โรงเรียนใช้สมุดบันทึกในการค้นหาปัญหา และเหตุการณ์บาดเจ็บในโรงเรียนโดยการค้นหาปัญหาการบาดเจ็บด้วยการเฝ้าสังเกต และมีการดำเนินการสำรวจสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียนเป็นประจำ 2 สัปดาห์ ต่อ 1 ครั้ง 3) ด้านมุ่งสร้างความปลอดภัย โดยโรงเรียนมีการดำเนินการสร้างความปลอดภัยด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพในบริเวณบันไดขึ้น - ลงอาคาร ส่วนด้านระบบคุ้มครองเด็กโรงเรียนมีการประสานกับผู้นำชุมชนเป็นแนวร่วมในการสอดส่องดูแลด้านการเดินทางกลับไปโรงเรียน มีการจัดระบบการรักษาความปลอดภัยในการเดินทางและกำหนดความรับผิดชอบ ด้านกิจกรรมการเรียนได้จัดให้มีครูเจ้าหน้าที่ควบคุมดูแลใช้

ห้องปฏิบัติการห้องทดลอง ด้านหลักสูตรความปลอดภัยในโรงเรียนได้ดำเนินการสร้างหลักสูตรการปฐมพยาบาลและการช่วยเหลือ และด้านแผนฉุกเฉินโรงเรียนมีการจัดเตรียมอุปกรณ์ปฐมพยาบาลในห้องพยาบาล 4) ด้านนโยบาย แผน และกิจกรรมความปลอดภัยโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง โรงเรียนมีการกำหนดนโยบาย และแผนความปลอดภัย การใช้อาคารเรียน และห้องปฏิบัติการต่าง ๆ สำหรับความคิดเห็นต่อการดำเนินการจัดการความปลอดภัยในโรงเรียนพบว่า มีความคิดเห็นด้วยอยู่ในระดับมากทุกด้าน

ธีรวัฒน์ สมเพาะ (2551:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลจังหวัดสมุทรปราการ ผลการศึกษาเกี่ยวกับสภาพการจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลจังหวัดสมุทรปราการ พบว่า 1) ด้านการพัฒนากลุ่มความปลอดภัยในสถานศึกษาได้มอบหมายให้หัวหน้างานอาคารสถานที่เป็นผู้รับผิดชอบในการจัดการความปลอดภัย 2) ด้านการค้นหาปัญหา และเหตุการณ์บาดเจ็บสถานศึกษาใช้สมุดบันทึกในการค้นหาปัญหา และเหตุการณ์บาดเจ็บในสถานศึกษา โดยมีการค้นหาปัญหาการบาดเจ็บด้วยการเฝ้าสังเกต และมีการดำเนินการสำรวจสิ่งแวดล้อมภายในสถานศึกษาเป็นประจำเดือนละครั้ง 3) ด้านมุ่งสร้างความปลอดภัย 6 ด้าน สถานศึกษามีการดำเนินการสร้างความปลอดภัยด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพในห้องเรียน การสร้างความปลอดภัยด้านระบบคุ้มครองเด็กสถานศึกษามีการประสานงานร่วมกับผู้นำชุมชนเป็นแนวร่วมในการสอดส่องดูแล มีการจัดการเรียนการสอนความปลอดภัยโดยบูรณาการเข้ากับการสอนปกติ และมีการสร้างหลักสูตรความปลอดภัยในสถานศึกษา โดยมีการจัดทำหลักสูตรการปฐมพยาบาลและการช่วยเหลือสถานศึกษาได้กำหนดแผนฉุกเฉินด้านความปลอดภัยโดยส่วนใหญ่มีแผนระบบส่งต่อนักเรียนไปยังโรงพยาบาลที่ใกล้เคียง 4) ด้านมีนโยบาย แผน และกิจกรรมความปลอดภัย การใช้อาคารเรียน และห้องปฏิบัติการต่าง ๆ สำหรับความคิดเห็นต่อการดำเนินการจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษาพบว่า มีความคิดเห็นด้วยอยู่ในระดับมากทุกด้าน

สฤกษ์ดี พานคำ (2551:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการความปลอดภัยในโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตบางเขน ผลการศึกษาเกี่ยวกับสภาพการจัดการความปลอดภัยในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตบางเขน ผลการศึกษาพบว่า 1) ด้านการพัฒนากลุ่มความปลอดภัยในโรงเรียนได้มอบหมายให้หัวหน้างานกิจการนักเรียนเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดการความปลอดภัย 2) ด้านการค้นหาปัญหาและเหตุการณ์บาดเจ็บโรงเรียนใช้สมุดบันทึกในการค้นหาปัญหา และเหตุการณ์บาดเจ็บโดยมีการค้นหาปัญหาการบาดเจ็บด้วยการเฝ้าสังเกต และมีการดำเนินการสำรวจสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียนเป็นประจำ 2 สัปดาห์ต่อครั้ง 3) ด้านมุ่งสร้างความปลอดภัย โรงเรียนดำเนินการสร้างความปลอดภัยด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพในห้องเรียน ส่วนด้านระบบคุ้มครองเด็กโรงเรียนมีการประสานงานร่วมกับท้องถิ่น และผู้ปกครองในการสอดส่องดูแล ด้านการเดินทางไป - กลับ มีครู หัวหน้านักเรียน ตำรวจจราจรดูแลขณะใช้เส้นทาง กิจกรรมการเรียน มีครูคอยควบคุมดูแล และมีการสร้างหลักสูตรความปลอดภัยในโรงเรียน โดยมีการจัดหลักสูตรการปฐมพยาบาล และการช่วยเหลือและด้านแผนฉุกเฉิน มีการเตรียมอุปกรณ์ปฐมพยาบาลให้พร้อม และส่งต่อนักเรียนไปยังโรงพยาบาลที่ใกล้เคียง 4) ด้านมีนโยบาย แผน และกิจกรรมความปลอดภัยในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง โรงเรียนมีการกำหนดนโยบาย และแผนความปลอดภัยกิจกรรมการเรียนนอก

สถานที่สำหรับความคิดเห็นต่อการดำเนินการจัดการความปลอดภัยในโรงเรียนพบว่า มีความคิดเห็นด้วยอยู่ในระดับมากทุกด้าน

วิไล กวางศิริ (2550:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทผู้บริหารในการบริหารความปลอดภัยในสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า

1. บทบาทผู้บริหารในการบริหารความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การจัดตั้งกรรมการป้องกันอุบัติภัย การจัดให้มีการตรวจความปลอดภัย และการประกันความปลอดภัยของนักเรียนอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านอื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลาง

2. บทบาทผู้บริหารในการบริหารความปลอดภัยในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน พบว่า ทั้งในภาพรวมรายด้าน และรายข้อไม่แตกต่างกัน

3. ปัญหาและข้อเสนอแนะบทบาทผู้บริหารในการบริหารความปลอดภัยในสถานศึกษาคือ ขาดงบประมาณ มีบุคลากรไม่เพียงพอ ผู้บริหารและครูไม่ให้ความสำคัญ ขาดความรู้ความเข้าใจและทักษะในการบริหารความปลอดภัยในสถานศึกษา ขาดการสนับสนุนช่วยเหลือจากหน่วยงานภาครัฐ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยมีข้อเสนอแนะคือ การจัดสรรงบประมาณและบุคลากรอย่างเพียงพอ ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญ มีความรู้ความสามารถ และปฏิบัติตนเป็นแบบอย่าง มีการกำหนดระเบียบแผนในการบริหารความปลอดภัยที่ชัดเจน มีการกำกับติดตาม การปฏิบัติงานของบุคลากรอย่างสม่ำเสมอ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนต้องให้การสนับสนุนช่วยเหลือ

อวาทิพย์ แว (2550:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยด้านครอบครัวและสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลต่อพฤติกรรมทางเพศของนักเรียนระดับอาชีวศึกษาในเขตเทศบาลนครยะลา ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมทางเพศของนักเรียนระดับอาชีวศึกษาในเขตเทศบาลนครยะลา ได้แก่ ศาสนาการเที่ยวสถานเริงรมย์ การใช้สื่อกระตุ้นอารมณ์ทางเพศ และการได้รับความรู้เรื่องเพศจากเพื่อนตามลำดับ ซึ่งสามารถอธิบายอำนาจในการทำนายพฤติกรรมของนักเรียนอาชีวศึกษาในเขตเทศบาลนครยะลา ได้ร้อยละ 29.3 แสดงให้เห็นว่า นักเรียนอาชีวศึกษาที่นับถือศาสนาอิสลาม มีแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสม เป็นไปในทิศทางเดียวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศที่กลุ่มตัวอย่าง มีความเห็นว่าเป็นเรื่องที่เสียหาย และผิดหลักศาสนา

สมจินตนา คำพินิจ จริยาวัตร คมพัยค์ม์ และวนิดา ดุรงค์ฤทธิชัย (2550:บทคัดย่อ) ผลการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเกิดอุบัติเหตุ พบว่า นักเรียนได้รับบาดเจ็บจากอุบัติเหตุในโรงเรียนร้อยละ 75.5 โดยเฉลี่ยเกิดอุบัติเหตุเดือนละ 3 ครั้งต่อคน ส่วนใหญ่เกิดจากสะดุดล้ม หรือถูกชนล้มขณะวิ่งเล่นในโรงเรียน ซึ่งพบมากในชั้นประถมศึกษาตอนต้น อายุ 6-9 ปี เป็นช่วงพักกลางวัน ในบริเวณใต้ถุนตึกเรียน สถานกีฬา และบันไดทางขึ้นตึกเรียน ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเกิดอุบัติเหตุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา และความพิการของนักเรียน รูปแบบการป้องกันอุบัติเหตุประกอบด้วยขั้นตอน 3 ขั้นตอนคือ การสร้างสัมพันธภาพที่ประทับใจจากเด็กสู่ครู การร่วมดูแล ใส่ใจ ความปลอดภัยของนักเรียนและการร่วมกันดำเนินการป้องกันอุบัติเหตุที่ชัดเจน และต่อเนื่อง และเมื่อนำรูปแบบการป้องกันอุบัติเหตุไปใช้ พบว่า มีผลช่วยเพิ่มพฤติกรรมป้องกันการอุบัติเหตุ และลดการบาดเจ็บของนักเรียน ครูนำความรู้การป้องกันอุบัติเหตุสอดแทรกในกิจกรรมการ

เรียนการสอนผ่านสื่อต่าง ๆ มากขึ้น มีการบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างความปลอดภัยในโรงเรียน ภายใต้มาตรฐานโรงเรียนสร้างเสริมความปลอดภัย ครูพยาบาลให้การดูแลสุขภาพเชิงรุกที่มีการนำข้อมูล การเกิดอุบัติเหตุของเด็กมาใช้เพื่อสร้างพฤติกรรมป้องกันให้แก่เด็กมีการพัฒนาสื่อการสอนทางการ พยาบาล และมีส่วนร่วมในการบริหารความปลอดภัยภายในโรงเรียน และยังพบว่า นักเรียนและผู้ปกครองมีพฤติกรรม การป้องกันอุบัติเหตุสูงขึ้น และนักเรียนมีพฤติกรรมเสี่ยงลดลงอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติ

สกานต์ ลอมศรี (2551, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การรักษาความปลอดภัยของนักเรียน ในโรงเรียนพัฒนาวิทย์ศึกษา อาเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่เห็นว่า บริเวณโรงเรียนมีรั้วรอบคอบชัดเจน มีครูเวรประจำวันทุกจุดระหว่าง โรงเรียนเข้าและในช่วงเวลาหลังเลิกเรียน สำหรับสิ่งที่ผู้ปกครองเห็นว่าโรงเรียนไม่มี คือ โรงเรียนไม่มี เศษวัสดุก่อสร้างขยะสิ่งกีดขวางและวัสดุที่อาจก่อให้เกิดอันตรายกับนักเรียน ไม่มีการล່วงละเมียด นักเรียนทั้งทางร่างกายและจิตใจ และไม่มีการนำสื่อลามกอนาจารเข้ามาเผยแพร่ในโรงเรียน ในเรื่องที่ ผู้ปกครองไม่แน่ใจ คือ มีผู้ดูแลห้องพยาบาลตลอดเวลา มีหน่วยงานที่ตรวจสอบการอุปโภค บริโภค ของนักเรียน และบ่อเกรอะ บ่อซึมและบ่อดักไขมัน อยู่ในสภาพที่ใช้การได้

ศศิธร จุมแก้ว (2556, 2-6) กล่าวว่า การดูแลความปลอดภัยให้แก่ นักเรียน พบว่า การ จัดการศึกษาของประเทศญี่ปุ่นจะมุ่งเน้นให้เด็กนักเรียนมีระเบียบวินัย การปลูกฝังให้เด็กรู้จักคิดและ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ และมุ่งส่งเสริมในด้านความปลอดภัยให้แก่เด็ก กล่าวคือ เด็กๆ จะถูก ปลูกฝังให้รู้จักความปลอดภัยตั้งแต่เริ่มเข้าโรงเรียน เมื่อเด็กๆ จะเดินทางมาโรงเรียนจะมีการรวมตัวที่ จุดนัดพบใกล้ๆ โรงเรียนและเดินทางไปพร้อมกัน เด็กจะเดินไปโรงเรียนเป็นการฝึกให้ช่วยเหลือตนเอง การเดินมาโรงเรียนนั้นปลอดภัยมากเพราะคนญี่ปุ่นเคารพกฎจราจรและระมัดระวังให้คนข้ามถนนเสมอ มีอาสาสมัครที่เป็นวัยผู้ใหญ่เกษียณมาคอยดูแลความปลอดภัยให้เด็ก เด็กชั้นประถมศึกษาจะใส่หมวก สีเหลืองเพื่อให้คนใช้รถและคุณครูมองเห็นชัดเจนและเพื่อให้ทุกคนช่วยดูแลความปลอดภัยของเด็ก ขณะข้ามถนนเด็กจะยกมือขึ้นสูงๆ เพื่อให้คนใช้รถได้มองเห็นและจะไม่พูดกับคนแปลกหน้า ทุก โรงเรียนจะมีกิจกรรมเตรียมพร้อมรับมือภัยพิบัติ โดยได้รับความร่วมมือจากชุมชนในการเตรียม อุปกรณ์

อดิศร ดีปานธรรม (2561:บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การพัฒนารูปแบบการจัดการด้านความ ปลอดภัยแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมี วัตถุประสงค์เพื่อ : 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันของการจัดการด้านความปลอดภัยแบบมีส่วนร่วมใน สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) พัฒนารูปแบบการจัดการด้าน ความปลอดภัยแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และ 3) ประเมินรูปแบบการจัดการด้านความปลอดภัยแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการศึกษาพบว่า

1. สภาพปัจจุบันของการจัดการด้านความปลอดภัยแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. รูปแบบการจัดการด้านความปลอดภัยแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา ประกอบด้วย 4 ด้านได้แก่ 1) ปัจจัยด้านมาตรการป้องกันและแก้ไขอุบัติเหตุในสถานศึกษา 2) ปัจจัยด้านมาตรการป้องกันและแก้ไขอุบัติเหตุในสถานศึกษา 3) ปัจจัยด้านมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาทางสังคม 4) ปัจจัยด้านมาตรการรักษาความปลอดภัยในสุขภาพอนามัยของนักเรียน

3. รูปแบบการจัดการด้านความปลอดภัยแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา ได้รับการประเมินและได้รับการรับรองโดยผู้เชี่ยวชาญที่เข้าร่วมสนทนากลุ่มครั้งที่สองทุกท่านว่ารูปแบบดังกล่าวเป็นรูปแบบที่ดีและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ในสถานการณ์จริง

สุชีรา ใจหวัง (2561:บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ใน 3 ด้าน ได้แก่ การจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้ปลอดภัย การจัดบริการความปลอดภัยในโรงเรียนและการจัดการเรียนการสอนสวัสดีศึกษา ผลการศึกษา พบว่า

1. การจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ใน 3 ด้านโดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

2. การเปรียบเทียบการจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า ในภาพรวมและรายด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

3. การเปรียบเทียบการจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า โดยรวมไม่มีความแตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่า ด้านการจัดการเรียนการสอนสวัสดีศึกษา ครูในโรงเรียนมัธยมที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างจะมีการจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

วิทยา นนทันทภา (2553:บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง ความปลอดภัยในโรงเรียนของโรงเรียนบ้านเตาป่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต ๒ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพความปลอดภัยภายในโรงเรียน จากการศึกษาพบว่า

1. ครูมีความเห็นว่าโรงเรียนเริ่มไม่ปลอดภัย โดยเฉพาะความไม่ปลอดภัยจากวัตถุ และสิ่งแวดล้อมรอบข้างในโรงเรียน ซึ่งอาจจะทำให้เด็ก ๆ ได้รับบาดเจ็บ โรงเรียนมีความปลอดภัยซึ่งทำให้นักเรียนปลอดภัยจากการได้รับอันตรายจากการถูกทำร้ายหรือการละเมิดสิทธิต่างๆ โดยอันตรายเหล่านี้มักเกิดขึ้นในสถานที่ที่ไม่มีใครเห็น เช่น ในห้องที่ปิดเงียบ สถานที่ที่ปลอดภัยคน เด็กๆ สบายใจเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นในโรงเรียนเพราะมีครูรับฟังและช่วยแก้ปัญหา ทำให้เด็กนักเรียนอยากไปโรงเรียน ไม่มีครูดูต่ำลงโทษ หรือเพื่อนรังแกเมื่อเด็กมีปัญหาครูจะรับฟังและแก้ปัญหาให้ได้

2. นักเรียนมีความอุ่นใจว่าโรงเรียนไม่อันตรายจนเกินไป แต่ก็มีบางเรื่องต้องปรับปรุง โดยนักเรียนสามารถบอกเล่าให้ครูหรือผู้ปกครองแก้ไขเมื่อเห็นว่าสิ่งใดไม่ปลอดภัย

3. ผู้ปกครองมีความเห็นว่ามีความปลอดภัยโดยเฉพาะความปลอดภัยจากวัตถุและสิ่งแวดล้อมรอบข้างในโรงเรียน ซึ่งอาจจะทำให้เด็ก ๆ ได้รับความบาดเจ็บ ถ้ารุนแรงมากอาจทำให้เลือดตก

ยางออกได้ โรงเรียนขาดระบบความปลอดภัยด้านบุคคลซึ่งทำให้นักเรียนปลอดภัยจากการได้รับอันตรายจากการถูกทำร้าย หรือการละเมิดสิทธิต่าง ๆ โดยอันตรายเหล่านี้มักเกิดขึ้นในสถานที่ที่ไม่มีใครเห็น เช่น ในห้องที่ปิดเงียบ สถานที่ที่ปลอดภัย คน เด็ก ๆ สบายใจเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นในโรงเรียนเพราะมีครูรับฟังและช่วยแก้ปัญหา

สุวณีย์ ศรีวรมย์ รศ.ดร.ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร และผศ.ดร.วาโร เพ็งสวัสดิ์ (2555:บทคัดย่อ) ศึกษา สภาพและปัญหาการดำเนินการเกี่ยวกับความปลอดภัยด้านอุบัติเหตุของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ในจังหวัดนครพนม ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการดำเนินการเกี่ยวกับความปลอดภัยด้านอุบัติเหตุของนักเรียน โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมากและปัญหาการดำเนินการเกี่ยวกับความปลอดภัยด้านอุบัติเหตุของนักเรียน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับน้อย 2) สภาพความปลอดภัยด้านอุบัติเหตุของนักเรียนโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และปัญหาความปลอดภัยด้านอุบัติเหตุของนักเรียน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สภาพ การดำเนินการเกี่ยวกับความปลอดภัยด้านอุบัติเหตุของนักเรียน จำแนกตามช่วงชั้นของโรงเรียนโดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และปัญหาการดำเนินการเกี่ยวกับความปลอดภัยด้านอุบัติเหตุของนักเรียน โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ สภาพการดำเนินการเกี่ยวกับความปลอดภัยด้านอุบัติเหตุของนักเรียนจำแนกตามสังกัดของโรงเรียน โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และปัญหาการดำเนินการเกี่ยวกับความปลอดภัยด้านอุบัติเหตุของนักเรียน โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 3) แนวทางการดำเนินการเกี่ยวกับความปลอดภัยด้านอุบัติเหตุของนักเรียน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านบริเวณโรงเรียน ด้านสภาพแวดล้อม ด้านเครื่องมือ เครื่องใช้และอุปกรณ์ต่างๆ ด้านการพานักเรียนไปศึกษานอกสถานที่ และด้านการร่วมกิจกรรมสำคัญ

เวโรจน์ ทองเถาว์ และ ปองสิน วิเศษศิริ (2558:บทคัดย่อ) ศึกษา การพัฒนารายการตรวจสอบสำหรับการบริหารจัดการด้านความปลอดภัยในโรงเรียน เพื่อพัฒนารายการตรวจสอบสำหรับการบริหารจัดการด้านความปลอดภัยในโรงเรียน ผลการวิจัยสรุปได้ว่า แบบรายการตรวจสอบสำหรับการบริหารจัดการด้านความปลอดภัยในโรงเรียนที่พัฒนาขึ้น มีทั้งหมด 113 รายการ ภายใต้มาตรการตรวจสอบ 6 มาตรการ คือ

1. มาตรการป้องกันและแก้ไขอุบัติเหตุ 42 รายการ
2. มาตรการป้องกันและแก้ไขอุบัติเหตุ 14 รายการ
3. มาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านสังคม 39 รายการ
4. มาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านสุขภาพอนามัยของนักเรียน 7 รายการ
5. มาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านสัตว์มีพิษ 6 รายการ
6. มาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านผลกระทบจากการสูบบุหรี่และความไม่สงบ

5 รายการ

โดยผลการตรวจสอบ มีช่องการระบุผลการตรวจสอบทั้งหมด 5 ช่อง คือ 1) รายการตรวจสอบ 2) ผลการตรวจสอบ “ใช่/ไม่ใช่” 3) การนำไปใช้ (Implement) 4) วิธีการพัฒนา

(Improve) 5) ข้อเสนอแนะ ผลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้ทดลองใช้รายการตรวจสอบพบว่าแบบรายการตรวจสอบมีคุณภาพและความเหมาะสมในการนำไปใช้งานจริงในสถานศึกษา

จิราภรณ์ หลาบคำ ลักษณะนีย์ บุญขาว นิตยาชาคำรุณ สมเจตน์ ทองดำ จีราพร ทิพย์พิลา และจินตนา ศิริบุรณ์พัฒนา (2558:บทคัดย่อ) ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาด้านความปลอดภัยและสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนเครือข่าย มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัญหาการจัดการด้าน ความปลอดภัยและสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน 2) ศึกษาความพร้อมในการจัดการ ความปลอดภัยและสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน 3) เพื่อหารูปแบบการพัฒนาการจัดการ ด้านความปลอดภัยและสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบการพัฒนาด้านความปลอดภัยและสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนเครือข่ายมหาวิทยาลัย อุบลราชธานี คือ 1) การรับรู้สภาพปัญหาความปลอดภัยและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน 2) การกระตุ้นให้เกิดความตระหนักเกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดจากปัญหาด้านความปลอดภัยและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน 3) การรับรู้ศักยภาพและความพร้อมในการ จัดการปัญหาด้านความปลอดภัยและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน 4) การสร้างระบบ และกลไกในการจัดการปัญหาด้านความปลอดภัยและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนอย่าง ยั่งยืน

กฤษณา ศรีสุชาติ จำเนียร พลหาญ และสมชาย วงศ์เกษม (2559:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาตัวบ่งชี้และคู่มือโรงเรียนปลอดภัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้และคู่มือโรงเรียนปลอดภัย และทดสอบความสอดคล้องของโมเดลการวัดตัวบ่งชี้โรงเรียนปลอดภัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการพัฒนาตัวบ่งชี้โรงเรียนปลอดภัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานพบว่ามี 5 องค์ประกอบหลัก และ 46 ตัวบ่งชี้ ดังนี้ 1) องค์ประกอบหลักด้านการป้องกันภัยด้านสิ่งแวดล้อม มี 11 ตัวบ่งชี้ 2) องค์ประกอบหลักด้านการคุ้มครองและช่วยเหลือมี 16 ตัวบ่งชี้ 3) องค์ประกอบหลักด้านการป้องกันและเฝ้าระวัง มี 8 ตัวบ่งชี้ 4) องค์ประกอบหลักด้านการส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียน มี 6 ตัวบ่งชี้ และ 5) องค์ประกอบหลักด้านหลักสูตรความปลอดภัย มี 5 ตัวบ่งชี้โดยพบว่า องค์ประกอบหลักที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานสูงสุด คือ องค์ประกอบหลักด้านการป้องกันและเฝ้าระวัง ($B = 1.02$)

2. ผลการทดสอบความสอดคล้องของโมเดลการวัดตัวบ่งชี้โรงเรียนปลอดภัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานพบว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ($\text{Chi-Square} = 73.36$, $df = .58$, $p = 0.08418$, $GFI = 0.96$, $AGFI = 0.93$, $RMSEA = 0.031$)

3. ผลการสร้างคู่มือโรงเรียนปลอดภัย พบว่า มีค่าเฉลี่ยระดับความเหมาะสมของการประเมินคุณภาพคู่มือจากผู้เชี่ยวชาญ 7 คน อยู่ในระดับมาก และมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นทั่วไปเกี่ยวกับคู่มืออยู่ในระดับมากที่สุด สามารถนำไปใช้ในการดำเนินงานโรงเรียนปลอดภัยให้เกิดประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ได้

ช่อจิต หรั่งศิริ เพลินพิศ สุวรรณอำไพ อรวรรณ แก้วบุญชู พิมพ์พรรณ ศิลปสุวรรณ และ แอนน์ จิระพงษ์สุวรรณ (2560:บทคัดย่อ) ศึกษา ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมความปลอดภัย ในนักเรียนสายวิชาชีพ โรงเรียนจิตรลดา (สายวิชาชีพ) ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนสายวิชาชีพมี คะแนนรวมด้านพฤติกรรมความปลอดภัยอยู่ในระดับสูง การรับรู้บรรยากาศความปลอดภัยใน โรงเรียนในระดับสูง คะแนนรวมด้านแรงจูงใจเรื่องความปลอดภัยในระดับสูงที่สุด และคะแนนรวม ด้านความรู้เรื่องความปลอดภัยในระดับสูง ปัจจัยด้านแรงจูงใจด้านความปลอดภัย บรรยากาศความปลอดภัยในโรงเรียน ความรู้เรื่องความปลอดภัย ระดับชั้นปีการศึกษา และเพศ สามารถทำนาย พฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียนสายวิชาชีพ ได้ ร้อยละ 35 ตัวแปรที่สามารถอธิบายพฤติกรรม ความปลอดภัยของนักเรียนสายวิชาชีพได้ดีที่สุด คือ แรงจูงใจด้านความปลอดภัย ตามด้วยตัวแปร ด้านบรรยากาศความปลอดภัยในโรงเรียน และน้อยที่สุดคือ ความรู้เรื่องความปลอดภัย ผลการวิจัยมี ข้อเสนอแนะว่า โรงเรียนสายวิชาชีพควรจัดบรรยากาศความปลอดภัยในโรงเรียน สร้างแรงจูงใจด้าน ความปลอดภัย และให้ความรู้เกี่ยวกับอาชีวอนามัยและความปลอดภัย รวมถึงจัดให้มีการศึกษา รายวิชาอาชีวอนามัยและความปลอดภัยให้กับนักเรียนสายวิชาชีพ เพื่อให้ นักเรียนมีพฤติกรรมความ ปลอดภัย

2. งานวิจัยต่างประเทศ

เดโรเช และไกเซอร์(Deroche; & Kaiser, 1980: 160-166) สรุปว่า การจัดบริการด้าน ความปลอดภัยในโรงเรียนไว้ ดังนี้ 1) ความปลอดภัยของสภาพแวดล้อมภายนอกอาคารเรียน 2) ความปลอดภัยของสนามเด็กเล่น 3) ความปลอดภัยในห้องเรียน 4) ความปลอดภัยระหว่างเดินทางไป และกลับจากบ้านและโรงเรียน 5) ความปลอดภัยด้านการจราจร 6) จัดผู้ดูแลเด็กขณะเดินข้าม ถนน 7) จัดโครงการความปลอดภัยในชุมชน 8) จัดให้มีสภาพความปลอดภัยประจำโรงเรียน 9) โครงการความปลอดภัยบนจักรยาน 3 ล้อ 10) การแนะนำหาแหล่งให้ความรู้ด้านความปลอดภัย 11) การเตรียมและป้องกันอุบัติเหตุ

ออนตาลีโอ (Ontario, 2012: ออนไลน์) ได้สรุปมาตรการรักษาความปลอดภัยของนักเรียน ในโรงเรียนไว้ว่า 1) การจัดการความปลอดภัยในโรงเรียนเน้นในเรื่องของสิ่งแวดลอมในโรงเรียน 2) การดูแลรักษาความปลอดภัยของนักเรียน 3) การสนับสนุนสภาพบรรยากาศการเรียนรู้ทางบวก และ 4) การจัดสวัสดิภาพของนักเรียนให้ปลอดภัย

ฮิเดยาตี นูรูล และคณะ (Hidayati Nurul, et al., 2012, 1339-1349) ได้ศึกษาเรื่อง ผลกระทบของการกำหนดเขตปลอดภัยในโรงเรียน (school safety zone) การทำเครื่องหมายบน ถนน (road marking) และสัญญาณจราจร (traffic signal) ต่อพฤติกรรมความเร็ว (speed behavior) ผลการศึกษาพบว่า การกำหนดเขตปลอดภัยในโรงเรียน การทำเครื่องหมายบนถนนและ สัญญาณจราจร ช่วยให้ผู้ขับขี่ยานพาหนะขับขี่ด้วยความระมัดระวังและลดความเร็วลง ซึ่งช่วยให้การ เดินข้ามถนนมีความปลอดภัยมากขึ้น และอุบัติเหตุเกี่ยวกับการจราจรลดลงอย่างมีนัยสำคัญ

ลี ซิ-เจียน และคณะ (Li Si-jian, et al., 2016, 46-50) ได้ศึกษาเรื่อง ความปลอดภัยในโรงเรียนและสุขภาพของเด็กที่อาศัยอยู่ในชุมชนเมืองลูซานหลังจากที่เกิดแผ่นดินไหวในเมืองดังกล่าว โดยผู้วิจัยได้ไปศึกษาผลกระทบจากภัยพิบัติแผ่นดินไหวที่มีต่อเด็กนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 นักเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้อาศัยอยู่กับบิดามารดา เด็กเหล่านี้จึงไม่ผู้จะได้รับการเอาใจใส่ดูแลเท่าที่ควร และส่วนใหญ่มีปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพ ซึ่งในเรื่องนี้ผู้วิจัยได้เสนอแนะว่า ชุมชนและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจะต้องร่วมกันดูแลเอาใจใส่เด็กโดยเฉพาะด้านสุขภาพ รวมทั้งชุมชนอื่นๆ ในพื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดภัยพิบัติภัยอันตราย มีความเข้าใจและตระหนักถึง เพื่อที่จะได้รับความร่วมมือกับภัยพิบัติที่อาจเกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

vicario โอนนา ไดแอซ (Vicario Anna Diaz, 2012, 159-176) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการด้านความปลอดภัยในโรงเรียนในแคว้นคาตาลัน (Cztzlan) ประเทศสเปน พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ตระหนักถึงหน้าที่รับผิดชอบของตนที่มีต่อการดูแลรักษาความปลอดภัยในสถานศึกษา อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าจะมีกฎหมายและกฎระเบียบของโรงเรียนในสเปนถึงเรื่องการบริหารจัดการด้านความปลอดภัย แต่ก็เป็นภาระยุ่งยากอย่างกว้างๆ โดยไม่ได้กำหนดบทบาทหน้าที่ในเรื่องดังกล่าวโดยตรงอย่างแน่ชัด ซึ่งในเรื่องนี้ ผู้วิจัยกล่าวว่า การดูแลรักษาความปลอดภัยเป็นหน้าที่ที่สำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งจะต้องประสานความร่วมมือไปยังทุกคนในโรงเรียน ชุมชน ผู้ปกครองและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องอื่นๆ ทั้งหมด แต่ในความเป็นจริงยังมีผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องจำนวนไม่น้อยมิได้กระทำตามบทบาทหน้าที่ดังกล่าว ซึ่งในเรื่องการบริหารความปลอดภัยในสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพนี้ มีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ การสนับสนุนอย่างเพียงพอจากผู้บริหาร การเพิ่มเวลาและทรัพยากร และการยกระดับการฝึกอบรมคณะทำงานหรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

โซฮาร์ ดอฟ (Zohar Dov, 2016, 116-124) ได้ศึกษาเรื่อง ผลของบรรยากาศความปลอดภัย (safety climate) และพฤติกรรมการก่อกวนของเด็กต่อการปฏิบัติงานของพนักงานขับรถโรงเรียนจำนวน 474 คน พบว่า บรรยากาศความปลอดภัยในรถโรงเรียนมีผลต่อการปฏิบัติงานของพนักงานขับรถ กล่าวคือ ถ้าเด็กนักเรียนมีความประพฤติเรียบร้อย ไม่มีพฤติกรรมก่อกวนหรือเสี่ยงอีกทีก็ขณะที่อยู่ในรถพนักงานขับรถก็จะปฏิบัติงานอย่างราบรื่นปลอดภัย แต่ถ้าเด็กมีพฤติกรรมก่อกวน ส่งเสียงเอะอะ หรือกระตุ้นให้พนักงานขับรถขับรถอย่างรวดเร็ว พนักงานขับรถอาจเร่งความเร็วและหากมีเส้นทางลัดก็จะขับรถไปตามทางลัดหรือขับไปในทางที่เสี่ยงอันตราย ด้วยเหตุนี้ทางโรงเรียนควรมีการฝึกอบรมนักเรียนให้สร้างบรรยากาศความปลอดภัยในรถโรงเรียนด้วย การไม่ส่งเสียงอีกทีก็หรือมีพฤติกรรมก่อกวนซึ่งจะทำลายสมาธิและประสิทธิภาพในการขับรถของพนักงานขับรถโรงเรียน และอาจก่อให้เกิดอุบัติเหตุได้

พีเอฟ อะบาโบ (P.F. Ababio, et al., 2015, 18-24) ได้ศึกษาเรื่อง ผลของการเข้าไปดูแลการปฏิบัติที่ถูกหลักอนามัยที่ดี (good hygiene practices: GHP เพื่อความปลอดภัยด้านอาหาร (food safety) ของโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายของประเทศกานา (Ghana) พบว่า หลังจากที่มีการฝึกอบรมการปฏิบัติที่ถูกหลักสุขอนามัยที่ดีในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่ไม่ได้มาตรฐานในประเทศกานา จำนวน 11 โรงเรียน ผลปรากฏว่า ภายหลังจากการฝึกอบรมดังกล่าว อาหารที่

ปรุ้งให้นักเรียนรับประทานผ่านมาตรฐานด้านสุขอนามัย และมีการเก็บรักษาอาหารในอุณหภูมิที่เหมาะสม ตลอดจนมีการจัดให้นักเรียนรับประทานอาหารตามเวลาที่กำหนดอีกด้วย

อะมาพีท กุเลียนิ และคณะ (Amarpreet Guliani, et al., 2015, 502-511) ได้ศึกษาเรื่อง ความแตกต่างเรื่องเพศที่มีผลต่อการเลือกวิธีการเดินทางไปโรงเรียน โดยผู้วิจัยได้ศึกษาเรื่องดังกล่าวจากนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 โรงเรียนรัฐบาล 16 แห่งในเมืองโตรอนโต ประเทศแคนาดา พบว่า ความแตกต่างเรื่องเพศ มีผลต่อการตัดสินใจเลือกวิธีเดินทางไปโรงเรียน กล่าวคือ นักเรียนชายมีแนวโน้มตัดสินใจเลือกการเดินทางไป-กลับโรงเรียนมากกว่าเพศหญิง โดยมีนักเรียนรวมทั้งผู้ปกครองเป็นจำนวนไม่น้อย ห่วงกังวลเรื่องความปลอดภัยจากการเดินทางไป-กลับโรงเรียนโดยเฉพาะเส้นทางที่ผ่านชุมชนที่มีอาชญากรรมที่เกิดขึ้นบ่อยๆ ตลอดจนเส้นทางที่มีจราจรคับคั่งไม่มีทางเดินทางเท้าและไม่มีทางม้าลายหรือจุดข้ามถนนที่ปลอดภัย

ฟลาเฮอร์ตพี ลอยส์ ที (Flaherty Lois T, 2015, 277-289) ได้ศึกษาเรื่อง การประเมินความปลอดภัยในโรงเรียนและบทบาทของจิตแพทย์เด็กและนักวิชาชีวะขั้นสูงด้านสุขภาพจิตอื่นๆ พบว่าในระยะสามทศวรรษที่ผ่านมา มีผู้กำหนดนโยบาย ครู ผู้ปกครองและนักเรียนแสดงความกังวลเรื่องความปลอดภัยในสถานศึกษาเพิ่มมากขึ้นทุกขณะ เนื่องจากมีภัยอันตรายเกิดขึ้นในสถานศึกษา โดยเฉพาะการยิงกันที่มีผู้เสียชีวิตจำนวนมาก ด้วยเหตุนี้สถานศึกษาต่างๆ จึงมีการวางมาตรการความปลอดภัยที่เข้มงวดมากขึ้น เพื่อให้สถานศึกษามีความปลอดภัยมากที่สุด

อัลโลลาห์ เตอร์กี (Alolah Turki, 2014, 57-74) ได้ศึกษาเรื่อง ความปลอดภัยในโรงเรียนในประเทศซาอุดีอาระเบีย พบว่ากฎระเบียบและระบบการบริหารจัดการด้านความปลอดภัยยังไม่ได้มาตรฐาน ซึ่งในเรื่องนี้ กระทรวงศึกษาธิการได้พยายามที่จะวางมาตรฐานความปลอดภัยในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยกำหนดวิธีการประเมินผลให้มีลักษณะการประเมินระบบองค์รวม (holistic system evaluation) ซึ่งตัวชี้วัดการประเมินดังกล่าวพัฒนาและพิจารณาทบทวนโดยผู้เชี่ยวชาญการศึกษา 18 คน และขั้นต่อมาให้ผู้เข้าร่วม 200 คน ซึ่งประกอบด้วย ครู ผู้บริหารสถานศึกษาและเจ้าหน้าที่สูงสุดของกระทรวงศึกษาธิการพิจารณาจัดอันดับความสำคัญของมาตรการ 79 รายการที่ใช้ในการนี้ จากการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยพบว่า มีมิติที่สำคัญเกี่ยวกับความปลอดภัยในโรงเรียน 5 ด้าน คือ การบริหารจัดการความปลอดภัยและภาวะผู้นำ การเรียนรู้และการฝึกด้านความปลอดภัย นโยบายความปลอดภัย กระบวนการและขั้นตอนความปลอดภัย วัฒนธรรมความปลอดภัยของคณาจารย์ และการดำเนินการด้านความปลอดภัย โดยผู้วิจัยพบมิติหรือตัวแปรด้านต่างๆ ดังกล่าวข้างต้นมีความสัมพันธ์กันดังนี้ การจัดการด้านความปลอดภัยและภาวะผู้นำมีผลอย่างมีนัยสำคัญต่อการเรียนรู้และการฝึกด้านความปลอดภัย นโยบายความปลอดภัย กระบวนการและขั้นตอนความปลอดภัย การเรียนรู้และการฝึกด้านความปลอดภัย นโยบายความปลอดภัยและกระบวนการและขั้นตอนความปลอดภัย มีผลอย่างมีนัยสำคัญต่อวัฒนธรรมความปลอดภัยของคณาจารย์และวัฒนธรรมความปลอดภัยของคณาจารย์มีผลอย่างมีนัยสำคัญต่อการดำเนินงานด้านความปลอดภัย

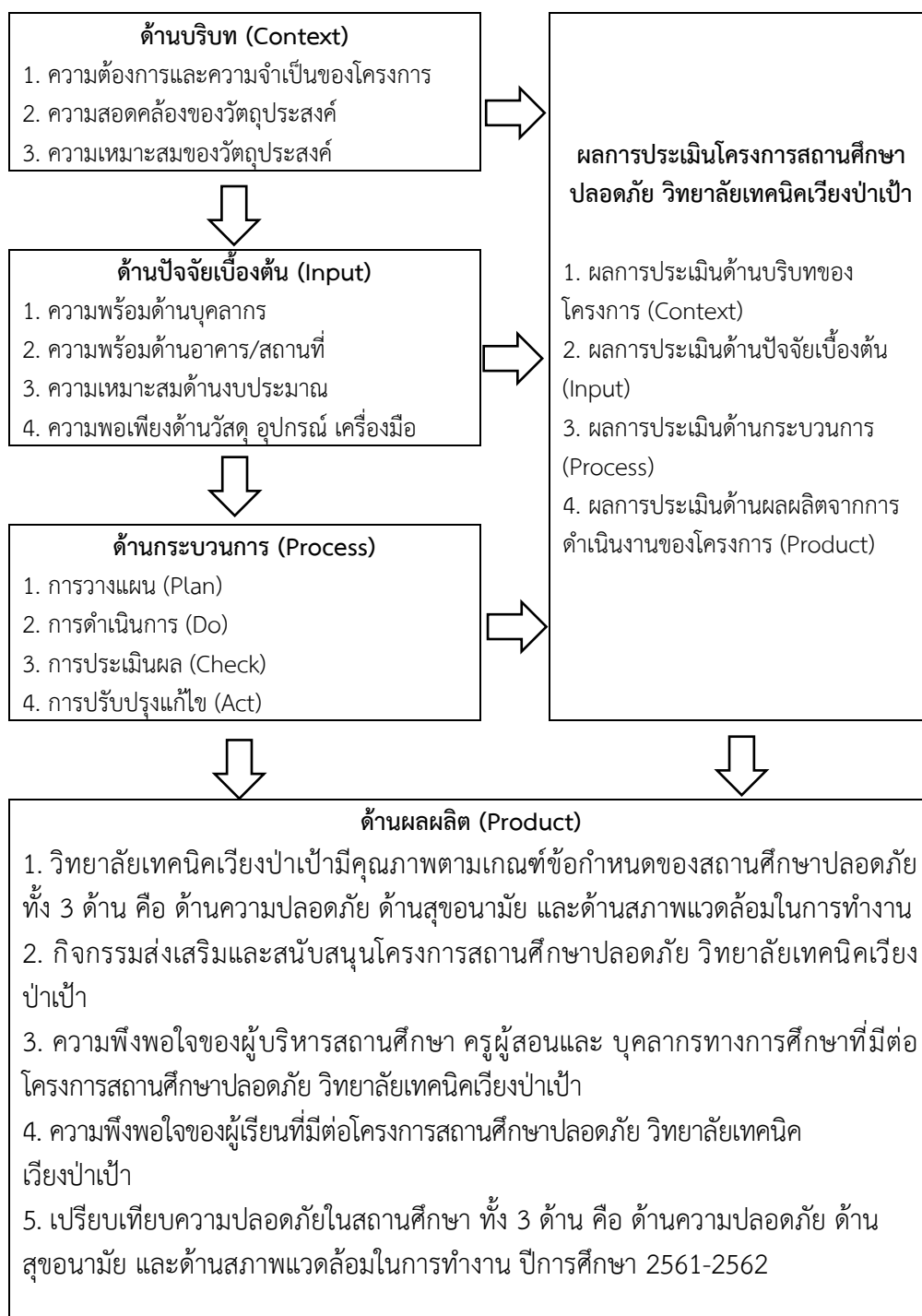
ทาบานคาลี เออร์คาน และทาลฮา เบ็คตาส (Tabançal Erkan & Talha Bektas, 2009, 281-284) ได้ศึกษาเรื่อง ความปลอดภัยในโรงเรียนประถมศึกษาในประเทศตุรกี โดยผู้วิจัยกล่าวว่า ถึงแม้จะมีกฎหมายและกฎระเบียบต่างๆ เกี่ยวกับความปลอดภัยในโรงเรียนในประเทศตุรกี แต่ก็ยังมีปัญหาอยู่มากภายในสถานศึกษา ปัญหาความปลอดภัยในโรงเรียนหลายด้านเป็นต้นว่า ปัญหาอาชญากรรม ความปลอดภัยของสิ่งแวดล้อมทางกายภาพและความปลอดภัยด้านอารมณ์ของนักเรียน ในการศึกษาคั้งนี้ ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการแจกแบบสอบถามให้ผู้บริหารและครูในโรงเรียน รัฐบาลและโรงเรียนเอกชน ผลการศึกษาพบว่าผู้บริหารสถานศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชนมีความเห็น เช่นเดียวกันว่าความปลอดภัยของนักเรียนเป็นเรื่องสำคัญมาก แต่ในอีกด้านหนึ่งนั้น ครูโรงเรียนเอกชนมีความตระหนักและดำเนินการเพื่อความปลอดภัยของนักเรียนของตนมากกว่าครูโรงเรียน รัฐบาล ซึ่งผู้วิจัยได้เสนอแนะว่าจะต้องมีการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายและกฎระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวกับ ความปลอดภัยในโรงเรียนให้มีความเหมาะสมและสนองความต้องการเรื่องความปลอดภัยของ นักเรียนมากขึ้น และจะต้องมีการปลูกจิตสำนึกของผู้บริหารสถานศึกษาและครู โดยเฉพาะผู้บริหาร สถานศึกษาและครูโรงเรียนรัฐบาลให้มีความตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของตนในเรื่องความปลอดภัย ของนักเรียนมากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

โดยสรุป จากการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สถานศึกษาควรบริหารจัดการด้าน ความปลอดภัยในสถานศึกษา โดยการดำเนินการจัดการบริการ อำนวยความสะดวก และป้องกันความ ปลอดภัยแก่ผู้เรียนในสถานศึกษาเกี่ยวกับ สถานที่ตั้ง บริเวณสถานศึกษา สนามเด็กเล่น บริการรถ รับส่ง บริการตรวจรักษาสุขภาพ รวมทั้งจัดให้มีการส่งเสริมความรู้ กิจกรรม โครงการส่งเสริมความ ปลอดภัย และให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมกิจกรรมด้านความปลอดภัยในสถานศึกษา

กรอบแนวคิดการประเมินโครงการ

จากที่ได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังที่กล่าวมาแล้ว จะเห็นได้ว่าการส่งเสริม การสร้างและพัฒนาสถานศึกษาปลอดภัยเป็นเรื่องสำคัญเร่งด่วน และจำเป็นจะต้องดำเนินการเพื่อ ส่งเสริมด้านความปลอดภัยอาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงานให้เกิดขึ้นภายในสถานศึกษา รวมทั้งพัฒนาความปลอดภัยในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น อันจะส่งผลให้ครูและบุคลากร ทางการศึกษา ตลอดจนผู้เรียน มีความปลอดภัย มีคุณภาพชีวิตที่ดี ดังนั้นผู้ประเมินจึงดำเนินการ ประเมินโครงการสถานศึกษาปลอดภัย วิทยาลัยเทคนิคเวียงป่าเป้า โดยประยุกต์ใช้กรอบแนวคิดการ ประเมินโครงการแบบชิป (CIPP Model: Context-Input-Process-Product) มาใช้ในการประเมิน โครงการ เนื่องจากเป็นการประเมินอย่างมีระบบ มีกระบวนการรวบรวมและสกัดข้อมูลสารสนเทศ เพื่อการตัดสินใจได้ถูกต้อง เป็นการประเมินโครงการที่ต้องใช้ระยะเวลาในการดำเนินงานอย่าง ต่อเนื่อง ซึ่งทำการประเมิน 4 ด้าน ได้แก่ การประเมินบริบท (Context) เป็นการประเมินความชัดเจน ของวัตถุประสงค์ของโครงการและความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input) เป็นการประเมินความเหมาะสมและความเพียงพอของปัจจัยเบื้องต้นของโครงการที่จะ อำนวยความสะดวกให้โครงการดำเนินไปตามวัตถุประสงค์ การประเมินกระบวนการ (Process) เป็นการประเมินที่ค้นหาข้อบกพร่องแนวทางแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ระหว่างดำเนินการ และการ ประเมินผลผลิต (Product) เป็นการประเมินเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นตามวัตถุประสงค์ของ

โครงการ เพื่อให้การประเมินโครงการเป็นไปตามวัตถุประสงค์ ผู้ประเมินได้กำหนดกรอบแนวคิดในการประเมินโครงการ ดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3 แสดงกรอบแนวคิดการประเมินโครงการสถานศึกษาปลอดภัย วิทยาลัยเทคนิคเวียงป่าเป้า